

**Α.Τ.Ε.Ι ΠΑΤΡΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΜΕΛΕΤΗ ΓΙΑ ΤΗ ΛΗΨΗ ΠΤΥΧΙΟΥ**

ΟΙ ΝΕΕΣ ΤΑΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

**ΣΥΓΓΡΑΦΙΚΗ ΟΜΑΔΑ:
ΑΔΑΜ ΣΤΕΦΑΝΟΣ
ΚΑΣΟΥΜΗ ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ**

**ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ
ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΘΑΝΟΣ**

ΠΑΤΡΑ 2006

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Περίληψη μελέτης.....	1
Εισαγωγή.....	2

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 Τα Μοντέλα Οργάνωσης και Διοίκησης των Συστημάτων Πρόνοιας.

1.1.1 Το Σκανδιναβικό και το Κεντροευρωπαϊκό Μοντέλο.....	6
1.1.2 Το Αγγλοσαξονικό και το Μεσογειακό Μοντέλο.....	7

Κεφάλαιο 2 Υπερεθνικές κοινωνικές πολιτικές

2.1.1 Η Κοινωνική Πολιτική των Διεθνών και Υπερεθνικών Οργανισμών.....	8
2.1.2 Παγκοσμιοποίηση και υπερεθνική κοινωνική πολιτική.....	13

Κεφάλαιο 3 Ευρωπαϊκή Ένωση και κοινωνική πολιτική

3.1.1 Οι Θεωρητικές Προτάσεις της Ευρωπαϊκής Κοινωνικής Πολιτικής και οι επιδιώξεις των κοινωνικών εταίρων.....	20
3.1.2 Εκσυγχρονισμός κοινωνικής προστασίας	23
3.1.3 Το Ευρωπαϊκό Κοινωνικοπολιτικό περιβάλλον και η κριτική του κράτους πρόνοιας στην ευρωπαϊκή ένωση.....	24
3.1.4 Κοινωνική ασφάλιση και κοινωνική ολοκλήρωση.....	27
3.1.5 Πιο ρολό διαδραματίζει η ΕΕ όσον αφορά τα συστήματα κοινωνικής προστασίας	31
3.1.6 Νομοθετικό πλαίσιο της ευρωπαϊκής ένωσης.....	32
3.1.7 Κοινωνικός διάλογος με τη κοινωνία των πολιτών.....	35

Κεφάλαιο 4 Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ ΚΑΙ ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΣ

4.1.1 Τι είναι κοινωνία των πολιτών.....	36
4.1.2 Εθελοντές και κράτος.....	39
4.1.3 Σχέσεις μεταξύ πολιτείας και ενεργών πολιτών.....	49
4.1.4 Η κρατούσα γνώμη για την κοινωνία πολιτών στη σύγχρονη Ελλάδα.....	51
4.1.5 Η πολιτική προτεραιότητα του σώματος πολιτών.....	53

Κεφαλαίο 5 Η κοινωνική πολιτική στην Ελλάδα

5.1.1 Η Κοινωνική Πολιτική στους μετανάστες.....	55
5.1.2 Η κοινωνική πολιτική στα ΑμεΑ.....	63
5.1.3 Η κοινωνική πολιτική στην οικογένεια	69
Συμπεράσματα.....	79
Βιβλιογραφία.....	81

Περίληψη Μελέτης

Η κοινωνική πολιτική αποτελεί ένα από τα βασικά χαρακτηριστικά του κοινωνικού κράτους στην Ευρώπη που είναι αναγκαίο να διατηρήσει το κοινωνικό του χαρακτήρα, να εξελιχθεί με νέα προγράμματα και παροχές στους πολίτες και να είναι ευέλικτο δηλαδή να προσαρμόζετε σύμφωνα με τα δεδομένα και τις εξελίξεις τις κάθε εποχής και όχι να παραμένουν στάσιμα για πάρα πολύ μεγάλο χρονικό διάστημα.

Το κράτος πρόνοιας είναι το πιο βασικό θεμέλιο της κοινωνικής πολιτικής μετά το Β παγκόσμιο πόλεμο η Ευρωπαϊκή Ένωση και η παγκοσμιοποίηση αλλάζουν τα δεδομένα και δημιουργούν καινούργιους προβληματισμούς και στόχους και δημιουργούν μια νέα εποχή τόσο σε θέματα κοινωνικής προστασίας αλλά και στην κοινωνική πολιτική που αναπροσαρμόζεται συνέχεια μέσα και από τις διεθνείς εξελίξεις που στους οποίους προσπαθούμε να παρουσιάσουμε στην εργασία μας που έχει τίτλο νέες τάσεις κοινωνικής πολιτικής.

Βασιζόμενοι στη μεθοδολογία της βιβλιογραφικής έρευνας η πτυχιακή ξεκινά με την εισαγωγή, στο πρώτο κεφάλαιο παρουσιάζουμε τα Συστήματα Πρόνοιας, στο δεύτερο κεφάλαιο μια απλή αναφορά στις υπερεθνικές κοινωνικές Πολιτικές, στο τρίτο κεφάλαιο την κοινωνική πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στο τέταρτο κεφάλαιο την άγνωστη κοινωνία των πολιτών και τον εθελοντισμό και στο πέμπτο και τελευταίο κεφάλαιο η κοινωνική πολιτική στην Ελλάδα.

Εισαγωγή

Ανέκαθεν η κοινωνική πολιτική σε κάθε χώρα αναπτύσσεται κυρίως όταν υπάρχει ανοδική φάση του οικονομικού κύκλου που τα κύρια χαρακτηριστικά αυτής της φάσης είναι ότι υπάρχει χαμηλό ποσοστό ανεργίας, μεγάλη απασχόληση των παραγωγικών συντελεστών και ως συνέπεια των παραπάνω είναι ότι το κράτος έχει την δυνατότητα να αντλήσει πόρους μέσω εισφορών των πολιτών από φόρους, ασφαλιστικές εισφορές κ.λ.π. Τα ακριβώς αντίθετα αποτελέσματα συμβαίνουν σε περίοδο οικονομικής κρίσης και ύφεσης δηλαδή χαμηλή απασχόληση των παραγωγικών συντελεστών, αυξημένα ποσοστά ανεργίας και φτώχεια των πολιτών και σαν αποτέλεσμα των παραπάνω είναι να έχει το κράτος χαμηλούς πόρους από την κοινωνία και περισσότερο την αναγκαιότητα να παρέμβει το κράτος.

Στη πρώτη περίπτωση το κράτος έχει τη μέγιστη δυνατότητα να αντλήσει πόρους στη περίοδο αυτή από τους πολίτες αντίθετα στη δεύτερη περίπτωση έχουμε χαμηλή δυνατότητα αύξησης των πόρων σε περίοδο οικονομικής ύφεσης και έτσι τα ερείσματα τις κοινωνικής πολιτικής μειώνονται.

Οι κυρίαρχες αντιλήψεις για το ρόλο της κοινωνικής πολιτικής είναι η κοινωνική ευημερία και η οικονομική ανάπτυξη που φαίνεται ότι ακολουθούν και αυτές την πορεία του οικονομικού κύκλου.

Σε ορισμένες χρονικές περιόδους και ανάλογα με τις επικρατούσες κοινωνικοοικονομικές συνθήκες στη δυτική Ευρώπη αναπτύχθηκαν δυο κύρια μοντέλα κοινωνικής πολιτικής.

Το πρώτο μοντέλο στην αρχή της ανάπτυξης της κοινωνικής πολιτικής είχε ως στόχο ότι οι κοινωνικές παροχές θα δίνονται κυρίως στους φτωχούς και σε άλλες εξαρτημένες, περιθωριακές ομάδες, π.χ. ανάπηρους, προβληματικά άτομα, κ.λ.π. Αυτές οι κατηγορίες θεωρούνταν ως παράσιτα της κοινωνίας και έπρεπε να λυθούν. Με τη στάση αυτή οι κατηγορίες των πολιτών κατέληγαν να απομονώνονται και να στιγματίζονται, και έτσι η υπόλοιπη κοινωνία εξασφάλιζε τη δική της αυτοεκτίμησης και διαφοροποιημένο status.

Επίσης αγνοούσε τις συνέπειες για τα άτομα που θα επιδρούσε και θα άλλαζε εξωτερικά (π.χ. ατυχήματα και ασθένειες, φυσικές καταστροφές, ανεργία κ.α). Επομένως, σ' αυτό το μοντέλο πράγματι ο ρόλος της κοινωνικής πολιτικής ήταν περιθωριοποιημένος.

Το δεύτερο μοντέλο κοινωνικής πολιτικής, που σήμερα έχει επικρατήσει στη δυτική Ευρώπη και ταυτίζεται με την έννοια του κράτους πρόνοιας, είναι το θεσμοθετημένο αναδιανεμητικό πρότυπο.

Όλα τα άτομα σε κάθε κοινωνία και σε διάφορες χρονικές στιγμές της ζωής τους είναι δυνατόν να έχουν κάποιες ατομικές ανάγκες και το μοντέλο αυτό δεν αποτελεί μόνο ένα σύστημα που μπορεί να διορθώσει τα διάφορα προβλήματα που δέχεται να αντιμετωπίσει μια κοινωνία αλλά επιδιώκει να γίνει καλύτερη η ποιότητα ζωής των πολιτών.

Η βασική αρχή αυτού του πρώτου μοντέλου είναι η κοινωνική δικαιοσύνη και οι ανθρώπινες αξίες, όπως η αξία της ατομικότητας και της προσωπικότητας του ατόμου και κοινωνικής ανάπτυξης που προωθεί κοινές αξίες, προλαμβάνει δυσλειτουργικές καταστάσεις, συντονίζει την οικονομική και κοινωνική πολιτική και προγραμματίζει νέες μορφές κοινωνικών προγραμμάτων.

Είναι τελικά σωστό να αναφερθούμε και στο δεύτερο μοντέλο και στο κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο που προξένησε την εμφάνιση του κράτους πρόνοιας, για τη σωστή τοποθέτηση του και αξιολόγηση του.

Το κράτος πρόνοιας ξεκίνησε ως κοινωνική μεταρρύθμιση και αργότερα ως πρόγραμμα των πολιτικών κομμάτων και κυβερνήσεων και γεννήθηκε και αναπτύχθηκε στο δεύτερο μισό του 20^{ου} αιώνα που είχε σαν στόχο στην επίλυση κοινωνικών προβλημάτων που δημιούργησε η εκβιομηχάνιση, η αστυφιλία και η υπερίσχυση υπερβολικά στις δυτικοευρωπαϊκές χώρες των φιλελευθέρων οικονομικών συστημάτων στην αγορά. Οι δυο αυτές ιστορικές μορφές κοινωνικοοικονομικής ανάπτυξης σχημάτισε σοβαρά προβλήματα σε μεγάλες κοινωνικές ομάδες ιδιαίτερα στις μεγάλες πόλεις όταν η νέα τεχνολογία που εφαρμόστηκε στη βιομηχανία αλλοίωσε τόσο τα οικονομικά μέσα διαβίωσης όσο και το παραδοσιακό κοινωνικό πλαίσιο που τις στήριζαν πριν.

Σιγά-σιγά και έπειτα από πολλούς αγώνες επικράτησε η αντίληψη ότι το κράτος έπρεπε να αναλάβει τις υποχρεώσεις αυτές δηλαδή τον καθορισμό του ελάχιστου εισοδήματος, δωρεάν υπηρεσίες υγείας κ.α. Πρώτα σε εκείνες τις ομάδες πληθυσμού τις οικονομικά ασθενέστερες για την κάλυψη των βασικών τους αναγκών και αργότερα σε ολόκληρο το πληθυσμό. Η εφαρμογή αυτών των προγραμμάτων όταν ξεκίνησε αποτέλεσε εξέχουσα πρόοδο στην αναδιανομή των πόρων στις ασθενέστερες οικονομικά

τάξεις.

Σε όλα τα συστήματα κοινωνικής πρόνοιας δε λείπουν και οι αδυναμίες των συστημάτων που υπάρχουν.

Στη σημερινή εποχή υπάρχει έντονη κριτική στο κράτος πρόνοιας και βασίζεται στα εξής τρία σημεία;

1. Η αισιοδοξία ότι το κράτος πρόνοιας θα εξαφάνιζε τη φτώχεια από όλες τις ομάδες πληθυσμού και όπου τελικά δεν έγινε.

Καθώς και με τη μέγιστη οικονομική επιβάρυνση που δέχτηκαν οι κοινωνικές ομάδες μέσω των φορών προφανώς δημιούργησαν το κράτος πρόνοιας και κυρίως στην Αγγλία και στις Σκανδιναβικές χώρες που οι κάτοικοι τους εξακολουθούν να έχουν χαμηλό επίπεδο διαβίωσης.

Οι ιδιαιτερότητες των ατόμων και των ομάδων που δεν κατορθώνουν να ανταπεξέρθουν στα κοινωνικοοικονομικά μέτρα καθώς χρειάζεται προσωπικός χειρισμός που είναι εξαιρετικά δαπανηρός και όχι πάντα αποτελεσματικός. Η επίλυση αυτών των προβλημάτων εξισορροπεί για όλο το πληθυσμό γενικές παροχές και ειδικές για επιλεγμένες ομάδες και η επιλογή των παροχών αυτών εξαρτάται από συγκεκριμένες συνθήκες και σε διάφορες οικονομικές και χρονικές περιόδους.

2. Η υπερβολική γραφειοκρατία του κράτους πρόνοιας είχε ως αντικειμενικό σκοπό τις σχέσεις πολίτη προς πολίτη. Η παροχή των υπηρεσιών αυτών ήταν απρόσωπη, τεχνητή, και άκαμπτη. Η αντίδραση που υπάρχει σήμερα στις δυτικές Ευρωπαϊκές χώρες έχει την μορφή ομάδων αυτοβοήθειας ή υπηρεσιών ιδιωτικής πρωτοβουλίας σε κοινοτική βάση και γενικά σε μια στροφή προς την ιδιωτική πρωτοβουλία αλλά με συλλογική διαδικασία. Η κριτική αυτών που την επινόησαν αυτή τη θέση ποτέ δεν εισήγαγαν την κατάργησή της, π.χ. κατάργηση της κοινωνικής ασφάλισης ή την δημόσια και δωρεάν περίθαλψη.

3. Η υψηλή φορολογία προκαλεί αντιδράσεις από ομάδες που έχουν χαμηλά εισοδήματα και αδυνατούν να αντιμετωπίσουν τις υπερβολικές ανάγκες στη ζωή τους. Το κράτος πρόνοιας χάνει την αίγλη που είχε αποκτήσει ως κοινωνικός αναμορφωτής και διέψευσε πολλές από τις ελπίδες που είχαν οι πολίτες για αυτό. Οι βασικές αρχές υπάρχουν και αποτελούν θεμέλιο λίθο τις κοινωνικής πολιτικής πολλών κρατών. (Εκλογή)

Η μεταρρύθμιση του κοινωνικού κράτους τίθεται συνήθως με οικονομικούς όρους όπως και παραπάνω. Στα τέλη της δεκαετίας του 70 το κοινωνικό κράτος υπέστη κρίση λόγω του υψηλού κόστους των παρεχόμενων κοινωνικών δαπανών και έτσι έχουμε μείωση των κερδών από τις επιχειρήσεις και αύξηση των πραγματικών μισθών στους εργαζόμενους και συνεπώς αυξάνει την διαμάχη για την αναδιανομή του εισοδήματος.

Μετά την μεταπολίτευση του 1974 στην Ελλάδα δεν έγιναν μεγάλες αλλαγές στην κοινωνική πολιτική αλλά σε μερικές περιπτώσεις που είναι στον τομέα της υγείας και φαρμακευτική περίθαλψη και κυρίως μετά το 1982. Αν δούμε το σύστημα που επικρατεί θα παρατηρήσουμε ότι δεν αλλάζει συχνά. Η χρηματοδότηση της κοινωνικής πολιτικής από το κράτος, το νομοθετικό πλαίσιο, τα χρήματα που δίδονται, είναι πενιχρά έναντι των μέγιστων αναγκών που υπάρχουν. Η οργάνωση των ασφαλιστικών φορέων της χώρας και εάν προσθέσουμε τις ελλείψεις δημόσιες δαπάνες για κοινωνική προστασία, την ανισότητα μεταξύ των εισφορών προς των ασφαλιστικών ταμείων, αλλά και των άμεσων-έμμεσων φόρων που χρηματοδοτούν οι πολίτες και οι ασφαλισμένοι την κοινωνική πολιτική και τέλος των ανεπαρκών υλικοτεχνικών υποδομών και τα μεγάλα διοικητικά προβλήματα τόσο στο Ε.Σ.Υ όσο και στα ασφαλιστικά ταμεία.(Βενιέρης, Παπαθεοδώρου)

Κεφάλαιο 1

Η Θεματικοποίηση των Ευρωπαϊκών Συστημάτων Κοινωνικής Πρόνοιας

Η κατηγοριοποίηση των εθνικών συστημάτων με βάση το κριτήριο των παροχών δεν παρουσιάζει προβλήματα στην περίπτωση εισοδηματικών παροχών. Γίνεται διάκριση μεταξύ των γενικών παροχών όπου κατοχυρώνουν ένα σύνθετο δικαίωμα σε προνομιακά επιδόματα και των κατηγορικών μέτρων όπου καλύπτουν ορισμένες ομάδες στόχους. Με βάση την διάκριση αυτή έχουν αναπτυχθεί τέσσερα μοντέλα:

- Το Αγγλοσαξονικό μοντέλο καθολικής κάλυψης
- Το Βισμαρκιανό μοντέλο εθνικής κάλυψης
- Το Σκανδιναβικό μοντέλο εθνικής κάλυψης και το Μεσογειακό μοντέλο υπολειμματικής κάλυψης

1.1.1 Το Σκανδιναβικό Μοντέλο

Ο σχεδιασμός του Σκανδιναβικού μοντέλου στηρίζεται στην παρέμβαση των φορέων του δημόσιου τομέα. Οι κοινωνικές υπηρεσίες στηρίζονται στην αρχή της καθολικότητας όπου είναι η οργάνωση και ο σχεδιασμός παροχής υπηρεσιών για όλο τον κόσμο.

Τα κύρια χαρακτηριστικά του μοντέλου είναι τα εξής:

A) Οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης είναι οι βασικοί φορείς για τον σχεδιασμό χρηματοδότησης παροχής προσωπικών και κοινωνικών υπηρεσιών προς ηλικιωμένους, Α.Μ.Ε.Α, γυναίκες και παιδιά. Παράλληλα οι φορείς αυτοί έχουν την δυνατότητα να επιβάλλουν τοπικούς φόρους στους δημότες τους για την ανάπτυξη προγραμμάτων κοινωνικής προστασίας. Ένα βασικό είναι ότι οι φορείς αυτοί δεν εξαρτώνται άμεσα από την Κεντρική Διοίκηση.

B) Το σύστημα λειτουργεί με βάση την αρχή της αποκέντρωσης.

Γ) Ο στόχος του μοντέλου απευθύνεται προς την ενίσχυση της γυναίκας. Στον στόχο έχει την βελτίωση εισόδου η παραμονής της γυναίκας στην αγορά εργασίας. Επίσης προβλέπεται και η δημιουργία διάφορων μηχανισμών προσαρμογής όπως είναι οικογενειακοί σταθμοί και κέντρα παιδικής μέριμνας.

Δ) Η χρηματοδότηση καλύπτεται από τον προϋπολογισμό της κεντρικής διοίκησης και από τα έσοδα των Ο.Τ.Α μέσω της επιβολής ειδικής φορολογίας.

Το Κεντροευρωπαϊκό Μοντέλο

Το Κεντροευρωπαϊκό μοντέλο βρίσκεται στα εθνικά συστήματα της Ολλανδίας της Γερμανίας και της Αυστρίας. Στηρίζεται στην οικογένεια διότι παίζει σημαντικό ρόλο στην παροχή υπηρεσιών από τις κοινωνικές υπηρεσίες. Τα κύρια χαρακτηριστικά είναι τα εξής:

A) Οι μη κυβερνητικές οργανώσεις αποτελούν τους κύριους φορείς παροχής προσωπικών κοινωνικών υπηρεσιών.

B) Οι οργανισμοί κοινωνικής ασφάλισης έχουν την δυνατότητα να παρεμβαίνουν για την χορήγηση εισοδηματικών παροχών σε άτομα τα οποία δεν μπορούν να αυτοεξυπηρετηθούν καθώς τους προσφέρεται βοήθεια και από τα μέλη της οικογένειας τους.

1.1.2 Το Αγγλοσαξονικό Μοντέλο

Το Αγγλοσαξονικό μοντέλο είναι ιδιότυπο γιατί κατευθύνεται στην παροχή βοήθειας αποκλειστικά ατόμων που δεν διαθέτουν επαρκείς πόρους συντήρησης και βρίσκονται σε κατάσταση ανάγκης. Τα βασικά χαρακτηριστικά είναι η πρόσφορα υπηρεσιών στο πλαίσιο της κοινότητας καθώς και η εισαγωγή στοιχείων ιδιωτικής αγοράς. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα την δημιουργία των ακόλουθων φορέων:

- Ο δημόσιος τομέας κινητοποιείται μέσω της κεντρικής διοίκησης και της τοπικής αυτοδιοίκησης. Η τοπική αυτοδιοίκηση παρέχει υπηρεσίες στους πολίτες καθώς και οι ιδιωτικοί και εθελοντικοί φορείς.

- Ο ιδιωτικός τομέας που έχει σαν ευθύνη την παροχή κοινωνικών υπηρεσιών ιδιαίτερα στους τομείς προστασίας παιδιών και Α.Μ.Ε.Α.

- Ο εθελοντικός τομέας αποτελείται από μη κυβερνητικές οργανώσεις και ενώσεις μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα όπου προσφέρει βοήθεια στα παιδιά, ηλικιωμένους και άστεγους.

Το Μεσογειακό Μοντέλο

Το μεσογειακό μοντέλο στηρίζεται στο πεδίο των προσωπικών κοινωνικών υπηρεσιών. Το Λατινικό μοντέλο συγκροτείται από τα κοινά χαρακτηριστικά των εθνικών συστημάτων της Ελλάδας της Ιταλίας της Ισπανίας και της Πορτογαλίας όπου είναι τα εξής:

- ύπαρξη ανισοτήτων μεταξύ ασφαλισμένων και εργαζόμενων.

- εξασφάλιση καθολικής υγειονομικής κάλυψης του πληθυσμού και λειτουργίας εθνικών συστημάτων υγείας.
- έλλειψη γενικών προγραμμάτων εισοδηματικής στήριξης των άπορων μέσω προνομιακών φορέων το δημόσιου τομέα.
- ανάπτυξη πελατειακών μορφών οργάνωσης και διαχειρίσεις των κοινωνικών προγραμμάτων και παροχών.

Ο ρόλος της οικογένειας και των ομάδων αυτοβοήθειας που οι ίδιες αυτές προσφέρουν βοήθεια στα μέλη τους ανεξάρτητα από τι τους παρέχει το κοινωνικό κράτος. Οι ιδιωτικές επιχειρήσεις καλύπτουν μόνο εξειδικευμένες υπηρεσίες στα άτομα που μπορούν να συμμετέχουν οικονομικά σε αυτές τις υπηρεσίες που δέχονται. (Γαβριήλ. Ν. Αμίτσης)

2.1.1 Η Κοινωνική Πολιτική Διεθνών και Υπερεθνικών Οργανισμών

Σε αυτή την ενότητα θα εξετάσουμε την κοινωνική πολιτική των διεθνών και υπερεθνικών οργανισμών που είναι το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, η Παγκόσμια Τράπεζα, η Διεθνής Οργάνωση Εργασίας, ΟΟΣΑ, ο ΟΗΕ, ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας και ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου.

1) Το **Διεθνές Νομισματικό Ταμείο** και η **Παγκόσμια Τράπεζα** είναι θεσμοί του συστήματος Μπρέτον Γουντς που σαν σκοπό είχε την σταθεροποίηση νομισματικών ισοτιμιών και οικονομικών σχέσεων. Τις δεκαετίες του 1970 και 1980 υλοποιήθηκαν τα προγράμματα διαρθρωτικής προσαρμογής (Structural Adjustments Programs, SAP) με στόχο την οικονομική ανάπτυξη των αναπτυσσόμενων χωρών. Ασκήθηκε μεγάλη κριτική στα SAP καθώς δε συνέβαλε στην ανάπτυξη αλλά καταστρέφει η ανάπτυξη των χωρών γιατί έκλειναν οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις και έτσι αυξήθηκε η κοινωνική ανισότητα και η φτώχεια.

Τη δεκαετία 1990 αναγνωρίστηκαν λάθη, παραλείψεις, κενά και κοινωνικές ανισορροπίες στα SAP. Η διαμόρφωση κοινωνικής πολιτικής από το ΔΝΤ και παρέμβασης είναι πάρα πολύ περιορισμένη διότι δεν συνδέει τα δάνεια που παρέχει όπως η παγκόσμια τράπεζα για την αναδιανομή εισοδήματος. Επίσης τονίστηκε ότι οι οικονομικές μεταρρυθμίσεις χρειάζεται κοινωνική πολιτική σε βάθος που θα περιέχει δίκτυα κοινωνικής προστασίας των φτωχών, πολιτικές απασχόλησης, που θα δημιουργήσουν νέες

θέσεις εργασίας και εν τελεί κοινωνικές δαπάνες.

2) **Η Παγκόσμια Τράπεζα** δημιουργήθηκε για την παροχή βοήθειας στις αναπτυσσόμενες χώρες με σκοπό να μειώσουν τη φτώχεια και να βελτιώσουν το βιοτικό επίπεδο των πολιτών των χωρών αυτών, έχει παρεμβατικό ρολό και τέλος ρολό συμβούλου. Οι θεωρητικές θέσεις για τα κοινωνικοπολιτικά θέματα και τα μοντέλα που εφαρμόζουν οι διοικήσεις τους επηρεάζουν και θα επηρεάσουν άμεσα τις κοινωνικές πολιτικές των εθνικών κυβερνήσεων.

Η στρατηγική για την καταπολέμηση της φτώχειας μέσω της κατασκευής ενός δικτύου κοινωνικής ασφαλείας είναι η κεντρική ιδέα της τράπεζας και άστοχος της κατά τη δεκαετία 90. Για τις αναπτυσσόμενες χώρες, η επένδυση σε ανθρώπινο δυναμικό αποτελεί μεγάλη προτεραιότητα μέχρι που οι περιορισμοί που υπάρχουν και η φτώχεια στην οποία ζουν εκατομμύρια ανθρώπων δεν αποτελεί

εμπόδιο στην οικονομική ανάπτυξη.

3) **Διεθνής Οργάνωση Εργασίας** δημιουργήθηκε μετά το Α΄ Παγκόσμιο πόλεμο και της Οκτωβριανής επανάστασης, όταν υπήρχε έξαρση εργάτες η διεκδίκηση των δικαιωμάτων τους καθημερινά. Σε αυτή τη περίοδο η **ΔΟΕ** είναι να προαχθεί η κοινωνική δικαιοσύνη αλλά και των ανθρωπίνων και εργασιακών δικαιωμάτων. Επίσης η ίδια η οργάνωση είναι προχωρημένη στον **ΟΗΕ** και βασίζεται στην τριμερή εκπροσώπηση κυβέρνησης, εργαζόμενος, εργοδότης και όλοι αυτοί έχουν ισότιμη σχέση. Η **ΔΟΕ** για να εφαρμόσει την πολιτική της έχει ως κυρίαρχο μέσο τις διεθνείς συμβάσεις που αυτές επικυρώνονται και σε εθνικό επίπεδο και έχει το δικαίωμα να αξιώσει από τις κυβερνήσεις να τις εφαρμόσουν εάν και επικυρωθήκαν με χρονοβόρες διαδικασίες αύξησαν κοινωνική προστασία προς τους πολίτες αλλά και βελτιώσαν την νομοθεσία ως προς την κοινωνική πολιτική με στόχο την διαμόρφωση συγχρόνων κοινωνικών κρατών.

Στην νέα αυτή τάση της **ΔΟΕ** προέχει η υπεράσπιση των βασικών προτύπων εργασίας και κοινωνικής προστασίας που είναι ο συνδικαλισμός, διαπραγμάτευση, η ισότητα των ευκαιριών και την απαγόρευση της παιδικής προστασίας ή εξαναγκαστικής εργασίας. Είναι προφανές ότι η **ΔΟΕ** υποστηρίζει υπέρ των προγραμμάτων

κατάρτισης των εργατών και της μεταρρύθμισης των επιδομάτων ανεργίας ώστε να ξαναρθούν στην αρχική τους κατάσταση δηλαδή την εισοδηματική τους στήριξη. Δίνει μεγάλη προτεραιότητα στην κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη αλλά και στην επένδυση όχι μονό σε φυσικό αλλά και σε ανθρώπινο κεφαλαίο.

Χρειάζεται η συνεννόηση όλων των κοινωνικών εταιρών ως προς το κοινωνικό συμφέρον όλων. Υπάρχει μεγάλος κίνδυνος που προέρχεται από τη παγκοσμιοποίηση και εκφράζει μια μινιμαλιστική θέση που είναι η καθολική κάλυψη ενός ελάχιστου βαθμού κοινωνικής προστασίας και δικαιωμάτων και στην πρόταση από τους επιστήμονες για τη δημιουργία ενός ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος αλλά και μέσα από τις ιδιωτικές ασφαλίσεις θα μείωναν την επιβάρυνση του κρατικού προϋπολογισμού από τις συνταξιοδοτικές δαπάνες.

4) **Ο ΟΟΣΑ** ιδρύθηκε το 1961 και έχει ως στόχο στην άνοδο του βιοτικού επιπέδου αλλά και την οικονομική ανάπτυξη των κρατών-μελών του. Η επιρροή που ασκεί στα κράτη-μέλη γίνεται μέσα από την εμπειρία των κρατών αλλά και με τη μεταφορά υψηλής τεχνογνωσίας τόσο υψηλούς αξιωματούχους των κυβερνήσεων όσο και στα τεχνοκρατικά στελέχη του δημοσίου τομέα.

Ο πρωταρχικός σκοπός του **ΟΟΣΑ** είναι η οικονομική ανάπτυξη αλλά και η κοινωνική πολιτική θεωρήθηκε ως δευτερεύων στόχος από την πολιτική του οργανισμού.

Οι κοινωνικές δαπάνες είναι ως επένδυση της κοινωνίας αλλά καθορίστηκε και ο παραγωγικός ρόλος της κοινωνικής πολιτικής και της κοινωνικής σταθερότητας που πηγάζετε μέσα από την πολιτική σταθερότητα και στη δημιουργία φορέων δημοσίων αλλά και ιδιωτικών για την κάλυψη των κοινωνικών αναγκών.

Η πολιτική των περικοπών των κοινωνικών δαπανών άλλαξε καθώς συμβιβαστήκαν τα προγράμματα κοινωνικής προστασίας με τα περιθώρια του κρατικού προϋπολογισμού χωρίς να θυσιάζεται το σύστημα κοινωνικής προστασίας, τα προγράμματα μεταβίβασης πόρων, παροχών καθώς θα πρέπει να αυξηθούν. Μέσα σε αυτά τα πλαίσια δημιουργηθήκαν δυο άξονες πολιτικών που αποτελούν μια

εξέχουσα συνιστώσα της στρατηγικής του **ΟΟΣΑ** και έχει επηρεασθεί από αγγλοσαξονικό μοντέλο κοινωνικής πολιτικής που είναι: α) η επιδότηση χαμηλόμισθων εργαζομένων, β) αντί της επιδότησης της ανεργίας στην επιδότηση της απασχόληση.

Η πρώτη θέση αναπτύσσει πολιτικές που έχουν στόχο την μείωση του κόστους της αμοιβής των εργαζομένων από τους εργοδότες. Αυτή η πολιτική οδηγεί σε μια βραχυπρόθεσμη αντιμετώπιση του συνολικού προβλήματος, αυξάνεται η ανεργία, ελλιώνεται το εισόδημα ενώ υποστηρίζεται ότι συμβαίνουν τα αντίθετα αποτελέσματα, η δεύτερη πολιτική οδηγεί στην αλλαγή στάσης προς τους ανέργους καθώς φεύγουμε από την επιδοματική πολιτική των ανέργων και ερχόμαστε στην επιδότηση της εργασίας και η τρίτη θέση που είναι: α) ο ανταγωνισμός στην αγορά προϊόντων και υπηρεσιών, β) η ανάπτυξη και η διάχυση της τεχνολογίας. Οι μεταρρυθμίσεις που προτείνονται από τον ΟΟΣΑ θα φέρουν σταθεροποίηση του ρυθμού αύξησης των δαπανών για της συντάξεις και την υγεία, μείωση των τάσεων για πρόωρη συνταξιοδότηση, παραγωγικότερη επένδυση των ιδιωτικών ασφαλίσεων, επαναδημιουργία των δημοσίων πολιτικών.

5) Η κοινωνική πολιτική του **ΟΗΕ** εκφράζεται μέσα από τα παρακλάδια του οργανισμού που είναι η **ΠΟΥ**, **UNICEF**, **UNDP**, **UNRISD** και κυρίως την παγκόσμια διάσκεψη του **ΟΗΕ** για την κοινωνική ανάπτυξη που αποσκοπεί να ανάπτυξη στους κοινωνικούς στόχους και την γενική ευημερία των ανθρώπων και είναι αναγκαίο η κοινωνική ανάπτυξη να είναι σε συνεχή πρόοδο και στενά συνδεδεμένη με την οικονομία και τους κοινωνικούς στόχους. Ως βραχυπρόθεσμα μετρά το UNDP προτείνει την οργάνωση εθνικών μηχανισμών συντονισμού παγκοσμιοποίησης, διαγραφή χρεών και αναπτυξιακή βοήθεια προς της φτωχότερες χώρες, διεθνή συνεργασία για την καταπολέμηση του ποινικού και οικονομικού εγκλήματος, παροχή νομικής βοήθειας στις πιο οικονομικά αδύνατες χώρες για τις διαπραγματεύσεις με την **ΠΟΕ** συμπεριληφθούν στην παγκόσμια διακυβέρνηση ο ιδιωτικός τομέας αλλά και η κοινωνία των πολιτών. Η **UNISEF** ασχολείται κυρίως με τις επιπτώσεις της παγκοσμιοποίησης αλλά και με τη φτώχεια και στα παιδιά και οι προτάσεις της έχουν τρεις κατευθύνσεις την αναγνώριση των επιπτώσεων, στην αναφορά μιας νέας εναλλακτικής στρατηγικής με ανθρώπινο πρόσωπο και άσκηση κριτικής κατά της παγκόσμιας τράπεζας και στην έναρξη εποικοδομητικού διαλόγου για την βελτίωση των θέσεων της ως

προς της επιπτώσεις των SAR στα παιδιά. Η διαμόρφωση κοινής αντίληψης άρχισε το 1982 και κορυφώθηκε το 1994 με την ανακοίνωση κοινής στρατηγικής **ΔΑΝΤ** και UNICEF και οδήγησε στην αλλαγή της πολιτικής του **ΔΑΝΤ** και **ΠΤ**.

Το 1995 πραγματοποιήθηκε στη Κοπεγχάγη η Παγκόσμια Διάσκεψη του **ΟΗΕ** για την Κοινωνική Ανάπτυξη και υπογράφηκε από 117 χώρες και περιλάμβαναν 10 δεσμεύσεις που είναι οι εξής: α) δημιουργία ευνοϊκού περιβάλλοντος για να δημιουργηθεί η κοινωνική ανάπτυξη, β) να μειωθεί η φτώχεια, γ) ύπαρξη όρων πλήρους απασχόλησης και δημιουργίας προϋποθέσεων για οικονομικές και κοινωνικές πολιτικές, δ) να προωθηθεί η κοινωνική ένταξη και η κοινωνική συνοχή, ε) σεβασμός της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας και της ισότητας των δύο φυλών, στ) προαγωγή των κοινωνικών δικαιωμάτων στην υγεία, εκπαίδευση και καταπολέμηση των διακρίσεων, ζ) επιτάχυνση των διαδικασιών της οικονομικής, κοινωνικής και ανθρωπίνης ανάπτυξης κυρίως στην Αφρική και στις λιγότερο αναπτυγμένες χώρες, η) να διασφαλισθούν οι κοινωνικοί σκοποί στα διαρθρωτικά προγράμματα των SAP, θ) να αυξηθούν οι πόροι με στόχο την αποτελεσματική χρησιμοποίησή τους για την κοινωνική ανάπτυξη τους, ι) να βελτιωθεί και να ενισχυθεί το πλαίσιο για τη διεθνή, εθνική και διακρατική συνεργασία στην κοινωνική ανάπτυξη.

6) **Η Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας** ανήκει στον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών και δραστηριοποιείται σε θέματα υγείας και της δημοσίας υγείας αλλά και στην ανταλλαγή επιστημονικών γνώσεων και εμπειριών παγκοσμίως μέσω των διακρατικών συμφωνιών συνεργασίας τόσο σε θέματα όπως η βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και ο έλεγχος των ασθενειών. (Σακελαρόπουλος, 2001)

2.1.2 <<Παγκοσμιοποίηση και υπερεθνική κοινωνική πολιτική>>

Η παγκοσμιοποίηση χρησιμοποιείται για να δηλώσει μια ενιαία κοινωνικοοικονομική και πολιτική διεργασία που ενδιαφέρει ως συνήθως την ανάπτυξη παραγωγικών δυνάμεων με οικονομικές και κοινωνικές σχέσεις διεθνώς και η κυκλοφορία των αγαθών, υπηρεσιών, κεφαλαίου, τεχνολογιών και ανθρώπων πραγματοποιείται πλέον σε παγκόσμια κλίμακα, καθώς οι χώρες σε ολόκληρο τον κόσμο ανοίγονται και έρχονται σε ολοένα μεγαλύτερη επαφή μεταξύ τους. Η παγκοσμιοποίηση μπορεί να δημιουργήσει περισσότερο πλούτο για όλους, μπορεί όμως και να προκαλέσει αρνητικές επιπτώσεις, εξ ου και η ανάγκη να διέπεται από διεθνούς κανόνες και εμφανίστηκε ως όρος από τα Λαϊκά, από τα σοσιαλδημοκρατικά, από τη νέοαρριστερά κουμμουνιστικά αλλά και από το χώρο της ριζοσπαστικής διάνοησης.

Διαμορφώνονται διάφορες εκθέσεις και αναλύσεις των επιτελείων της ευρωπαϊκής ένωσης και κυρίως της κεντρικής τράπεζας αλλά και των διακρατικών και των διεθνών ενώσεων και οργανισμών (π.χ ΟΟΣΑ, ΔΝΤ, ΠΟΕ).

Σημειώνεται ότι η ερμηνεία των σημαντικών κοινωνικών προβλημάτων (π.χ. της ανεργίας) η να στηρίζονται συγκεκριμένες πολιτικές επιλογές (π.χ. η ένταξη στην ΟΝΕ-ΕΥΡΩΠΗ) στα αντικειμενικά δεδομένα που διαμορφώνει η λεγόμενη <<παγκοσμιοποιημένη>> οικονομία και κοινωνία που τα κράτη της ΕΕ να εναρμονίσουν τις οικονομίες τους στο νέο περιβάλλον των ανοικτών αγορών.

Γύρω από τον όρο <<παγκοσμιοποίηση>> καλλιεργείται ένα γενικότερο πεδίο φιλοσοφικών και οικονομικών αντιλήψεων και πολιτικών προσεγγίσεων που διαμορφώνουν τα περί <<παγκοσμιοποίησης>> ως κοινή αντίληψη (όπου διαφορετικοί άνθρωποι, οικονομίες, κουλτούρες, πολιτικά οικοδομήματα υπόκεινται σε διεθνείς επιδράσεις και επιρροές, αναδομούνται και συντίθενται σε νέα συνολικά περιφερειακά ή διεθνή μορφώματα, με διαφορετικούς μηχανισμούς κίνησης και εξέλιξης απ' ό,τι στο παρελθόν, στα πλαίσια του εθνικού κράτους. (Μπελλου 2001) Σε σχέση με τον επίσης συχνά χρησιμοποιούμενο όρο διεθνοποίηση, η παγκοσμιοποίηση αναδεικνύει την αφομοιωτική- ενταξιακή ολοκλήρωση των μερών στο όλο. (Midgley, 1997, σ.21)

Σε μερικές όμως αναπτυσσόμενες χώρες η αναδιαμόρφωση

παίρνει το χαρακτήρα αλλαγής του κοινωνικού κράτους πρόνοιας ώστε να συμβάλει στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη αντί να επιβαρύνει (Midgley, 1995). Ο διάλογος της συνολικής αναδιαμόρφωσης σε όλο το κόσμο εγείρει ένα θεμελιώδες ζήτημα που σχετίζεται με την αρμονική συνύρπαξη του κοινωνικού κράτους πρόνοιας και της υποστήριξης της οικονομικής ανάπτυξης.

Οι ανθρώπινες κοινωνίες που υπάρχουν στη γη που τα κράτη εμπλέκονται εκ των πραγμάτων σε ένα πυκνό δίκτυο διασυνδέσεων και αλληλεξαρτήσεων που σχηματίζει αναγκαστικά δεδομένα για τις πολιτικές επιλογές τους σε όλα τα επίπεδα και τις εκδηλώσεις της κοινωνικής δραστηριότητας. Οι αιτίες αυτής της διαπλοκής απορρέουν μέσα από τις διεθνείς οικονομικές και πολιτιστικές σχέσεις που οφείλονται στην ραγδαία ανάπτυξη των επιστημών και των καινοτόμων εφευρέσεων αλλά και της τεχνολογίας. π.χ. η ανάπτυξη της πληροφορικής, οι νέες εφαρμογές στις τηλεπικοινωνίες και τα διαδικτύα έφτασαν σε τέτοια επίπεδα ώστε να εισάγει κάποιος μια πληροφορία στο διαδίκτυο στην Λαμία και στην ελάχιστη επόμενη μονάδα του χρόνου να γίνεται δυνατή η πρόσβαση σε αυτήν από τον κάτοικο της Αθήνας.

Προβάλλεται λοιπόν, η μάθηση/επιστήμη/τεχνολογία ως η αυτοτελής κινητήρια ισχύς τροποποίηση των κοινωνικό-οικονομικών σχέσεων, ο δε συναγωνισμός ως διαχρονική νομοτέλεια κάθε τύπου εξέλιξη της κοινωνικής προόδου των διασυνδέσεων και υποταγή των κοινωνιών του σύγχρονου κόσμου. Σχεδιοποιούμε αυτή την αντίληψη από την γνώμη της παρουσίασης των πολιτικών επιχειρημάτων που έχουν ως ορμητήριο ένα υποχρεωτικά αλληλεξαρτημένο και διαπλεκόμενο κόσμο, που έτσι και αλλιώς ο συναγωνισμός είναι αναμφισβήτητος, αν θέλει ένα κράτος να διεκδικήσει ένα μέρος στην <<παγκοσμιοποιημένη>> οικονομία, οφείλει να παρακολουθήσει το δρόμο που δείχνει η παγκοσμιοποίηση. Με την ίδια λογική άρχισε και η δικαιολογήσει των αλλαγών στο ασφαλιστικό σύστημα των κρατών της ΕΕ λόγω της γήρανσης του πληθυσμού.

Στην Ελλάδα και τα πολιτικά της κόμματα προσαρμόστηκαν στις ανάγκες του κεφαλαίου και στη λογική της <<παγκοσμιοποίησης>> πρόβαλλαν τον <<μονόδρομο>> της ΕΕ και του κοινού νομίσματος σε αντιπαράθεση προς την κλειστή, <<αλβανοποιημένη>> οικονομία. Λογικό επακόλουθο και η ενεργητική υιοθέτηση του προσανατολισμού των ενώσεων και των

διεθνών οργανισμών, όπως είναι ο ΠΟΣΑ, το ΔΝΤ, η Παγκόσμια Τράπεζα, ο ΠΟΕ.

Η παγκοσμιοποίηση υποστηρίζεται κυρίως από το νεοφιλελεύθερο στρατόπεδο, υπογραμμίζει ότι με την απελευθέρωση των κεφαλαίων, των επιχειρήσεων, με το παγκόσμιο εμπόριο και την ελεύθερη διακίνηση των ανθρώπων, η παγκόσμια ευημερία θα αυξηθεί, οι

λιγότερες αναπτυγμένες χώρες θα εκσυγχρονισθούν και θα διαβούν στο κατώφλι της προόδου, η παγκόσμια φτώχεια θα μειωθεί, ενώ θα ενισχυθεί και η ανάπτυξη των βιομηχανικών χωρών. Η διάχυση της προόδου και της ευημερίας σε όλο τον πλανήτη μέσω της παγκοσμιοποίησης της οικονομίας είναι το ισχυρότερο επιχείρημα των νεοφιλελεύθερων.

Η αντίθετη οπτική υποστηρίζει η παραδοσιακή αριστερά, που βλέπει στην παγκοσμιοποίηση την καταστροφή του κράτους-έθνους και των συστημάτων κοινωνικής προστασίας, την υπονόμευση των δημοκρατικών διαδικασιών, την υποβάθμιση των εργαζομένων των αναπτυγμένων χωρών, την αύξηση της ανεργίας. Η ρύθμιση και ο έλεγχος της παγκοσμιοποίησης αποδυναμώνεται ωστόσο εξαιρετικά δυσχερής διαδικασία. Κυρίως εξαιτίας αλληλοσυγκρουόμενων συμφερόντων εθνών, οργανώσεων επιχειρήσεων, κοινωνικών κινημάτων και της στενότητας διασύνδεσης του οικονομικού με το κοινωνικό και πολιτικό στοιχείο. Η καθιέρωση ενός παγκοσμίου ρυθμιστικού πλαισίου και παγκοσμίων αρχών αναμένεται να είναι επομένως μια μακρόχρονη εξέλιξη που θα εκδηλώνεται σε πολλά επίπεδα. Ειδικά για τα κοινωνικά προβλήματα αποτελεί επιτακτική ανάγκη η διατύπωση λύσεων και πολιτικών με υπερεθνικό χαρακτήρα.

Το παραδοσιακό πλαίσιο διατύπωσης και άσκησης κοινωνικών πολιτικών έχει μεταβληθεί ριζικά τα τελευταία χρόνια. Τα εθνικά κράτη απεκδύονται ή παραιτούνται εξουσιών και αρμοδιοτήτων προς όφελος υπερεθνικών οργάνων, ρυθμίσεων και πολιτικών. Οι κυριότερες αλλαγές είναι οι εξής:

Πρώτον: Αυξάνει ο ρόλος των υπερεθνικών θεσμών και οργανώσεων στη διατύπωση και εφαρμογή των εθνικών κοινωνικών πολιτικών.

Αυτό φαίνεται με το άνοιγμα των αγορών και την παγκοσμιοποίηση, που φέρνει σε δύσκολη θέση χώρες με ισχυρά συστήματα κοινωνικής προστασίας. Διεθνείς οργανώσεις όπως το ΔΝΤ, η Παγκόσμια Τράπεζα, καλούνται να παρέμβουν και να

ρυθμίσουν τον παγκόσμιο ανταγωνισμό, με τα μέσα που έχουν για να επηρεάσουν τις λιγότερες αναπτυγμένες χώρες.

Δεύτερον: Εμφανίζονται νέες μορφές υπερεθνικής κοινωνικής παρέμβασης. Η υπερεθνική αυτή κοινωνική πολιτική παίρνει τρεις τουλάχιστον μορφές:

α) Πολιτικές που αποβλέπουν στη ρύθμιση του διεθνούς εμπορίου, της δράσης των επιχειρήσεων, και της διεθνούς κίνησης των κεφαλαίων με στόχο τη διατήρηση των συστημάτων κοινωνικής προστασίας στις ανεπτυγμένες χώρες. Αυτές οι πολιτικές βρίσκονται ακόμη σε εμβρυακή μορφή. Ωστόσο συζητείται σοβαρά αν το μοντέλο κοινωνικής ρύθμισης του καπιταλισμού, όπως υλοποιείται στην Ευρωπαϊκή Ένωση, μπορεί

να χρησιμοποιηθεί σε παγκόσμια κλίμακα.

β) Πολιτικές που στοχεύουν στην αναδιανομή πόρων μεταξύ κρατών.

Τέτοιες πολιτικές υλοποιούνται στην Ευρωπαϊκή Ένωση μέσα από τα διαρθρωτικά ταμεία με σκοπό την ενίσχυση των φτωχότερων περιοχών.

γ) πολιτικές που στοχεύουν στη παροχή βοήθειας και προνοίας σε υπερεθνικό επίπεδο. Η επιτροπή του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες π.χ λειτουργεί σε αυτή τη βάση. Το Συμβούλιο της Ευρώπης παροτρύνει τους ευρωπαίους πολίτες να καταφύγουν στο Δικαστήριο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων Στρασβούργο εάν πιστεύουν ότι καταπατούνται τα δικαιώματά τους. Τέλος, διατυπώθηκε και η άποψη ότι η Ευρώπη θα έπρεπε να αναπτύξει ένα ελάχιστο δίκτυο κοινωνικής βοήθειας για όλους τους πολίτες της, προκειμένου να αποφύγει την ξеноφοβία και τον <<προνομιακό τουρισμό>>. (Wheale, 1994)

Τρίτον: Τα θέματα κοινωνικής πολιτικής πολιτικοποιούνται όλο και πιο πολύ στην παγκόσμια πολιτική. Πολλά σημαντικά κοινωνικά και περιβαλλοντικά ζητήματα έχουν προτεραιότητα στις συζητήσεις των G7/8, στο ΔΝΤ, της παγκόσμιας τράπεζας, του ΟΗΕ, όπως είναι τα << βασικά κοινωνικά πρότυπα>>. Με τα παραπάνω εξηγείται ότι οι έντονες ανησυχίες των πολιτικών ηγετών για την παγκόσμια οικονομία, για την παγκόσμια φτώχεια και την μετανάστευση φαινόμενα που έχουν να κάνουν με την κοινωνική σταθερότητα Η παγκοσμιοποίηση και οι επιπτώσεις της στις εθνικές κοινωνικές

πολιτικές έχει επομένως δυο αποδεκτές. Αφενός τα ισχυρά βιομηχανικά κράτη του Βορρά και τις Δύσης, με τα ολοκληρωμένα συστήματα κοινωνικής προστασίας. Αφετέρου τις λιγότερο ανεπτυγμένες, υπανάπτυκτες χώρες, με την ανυπαρξία κοινωνικών προτύπων και την εκτεταμένη φτώχεια. Η ευημερία και η πρόοδος των τελευταίων προσκρούει στον <<κοινωνικό προστατευτισμό>> των πρώτων.

Για τις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες όμως, η επίδραση της παγκοσμιοποίησης είναι διαφορετικής τάξης. Δεν απειλεί τα ατροφικά, αδύνατα και ενίοτε ανύπαρκτα συστήματα κοινωνικής προστασίας, αλλά το αναπτυξιακό μέλλον. Με αυτή την έννοια και στη βάση των ειδικών κοινωνικών προβλημάτων που αντιμετωπίζουν, θα μπορούσε να διατυπωθεί μια πέμπτη μορφή υπερεθνικής κοινωνικής πολιτικής που αφορά ακριβώς αυτές τις χώρες. Αναφερόμενοι στην υπερεθνική κοινωνική πολιτική η τις συγκεκριμένες υπερεθνικές πολιτικές με ένα ιδιαίτερα αφαιρετικό τρόπο. Και τούτο διότι οι όροι αυτοί υπαινίσσονται την ύπαρξη ενός ενιαίου, παγκοσμίου κέντρου, μιας παγκόσμιας κυβέρνησης, ενός παγκοσμίου συστήματος συμπεριφοράς. Συνεπώς και μιας παγκόσμιας κλίμακας κοινωνικής πολιτικής. Η περίπτωση όμως αυτή που προβάλετε ως προγραμματικός στόχος και υπερασπίζεται την ανάγκη ενός παγκοσμίου κοινωνικού σχεδίου, δεν επαρκεί από μόνη της για να θεμελιώσει ένα νέο γνωστικό αντικείμενο, καθώς ένα τέτοιο ενιαίο παγκόσμιο κέντρο δεν υπάρχει, οι αντιλήψεις διαφοροποιούνται σημαντικά και οι υπερεθνικές κοινωνικές πολιτικές βρίσκονται ακόμα υπό διαμόρφωση.

Τα αναπτυγμένα κοινωνικά κράτη της δύσης, περιορίζοντας την ευρύτητα της υπερεθνικής κοινωνικοπολιτικής προσέγγισης και βρίσκουμε επτά μεγάλα πεδία μεταβολών που θα παραθέσω;

1) Η παγκοσμιοποίηση ασθενεί την ικανότητα των εθνικών κυβερνήσεων να επιδιώξουν την πλήρη απασχόληση και την οικονομική ανάπτυξη με τις παραδοσιακές πολιτικές – ο <<κευνσιανισμός σε μια χώρα >> εξαφανίζεται ως προοπτική.

2) Η παγκοσμιοποίηση εκβάλλει σε μεγαλύτερες ανισότητες στα ημερομίσθια και στις συνθήκες εργασίας διότι προκαλεί μεγαλύτερη ελαστικοποίηση της αγοράς εργασίας, διαμορφώνοντας του μεταφορντικού εργαζόμενου και αποκέντρωση των συλλογικών διαπραγματεύσεων.

3) Ο παγκόσμιος ανταγωνισμός και η κινητικότητα του κεφαλαίου οδηγούν στο κοινωνικό ντάμπινγκ, στη μείωση των ημερομισθίων

και στην υποβάθμιση των συνθηκών εργασίας.

4) Η παγκοσμιοποίηση ασκεί πιέσεις στα συστήματα κοινωνικής προστασίας και στη χρηματοδότηση τους, δίνοντας προτεραιότητα στη μείωση των δημοσιονομικών ελλειμμάτων, του δημοσίου χρέους και της φορολογίας, ως στόχων της κρατικής πολιτικής.

5) Η παγκοσμιοποίηση εξασθενεί τις ιδεολογικές βάσεις της κοινωνικής προστασίας και των ελάχιστων προτύπων, υπονομεύοντας την εθνική αλληλεγγύη και νομιμοποιώντας την ανισότητα των αμοιβών.

7) Η παγκοσμιοποίηση υπονομεύει τη βάση της κοινωνικής συνεργασίας και τις τριημέρους εκπροσώπησης, μεταθέτοντας το συσχετισμό δυνάμεων σε όφελος του κεφαλαίου, σε βάρος της εργασίας και του κράτους.

8) Η παγκοσμιοποίηση περιορίζει τις εναλλακτικές, αριστερές πολιτικές των εθνών διακυρήσσοντας το τέλος των ιδεολογιών που αφορούν κυρίως στις κοινωνικές πολιτικές.

Η λογική της παγκοσμιοποίησης έρχεται σε σύγκριση με τη λογική της εθνικής κοινότητας και της δημοκρατίας η κοινωνική πολιτική εμφανίζεται ως το κύριο ζήτημα αντιπαράθεσης μεταξύ παγκοσμίου καπιταλισμού και δημοκρατικού εθνικού κράτους.

Τα εθνικά κράτη στο άνοιγμα των αγορών προσαρμόστηκαν σε τρία είδη ;

Τα σοσιαλδημοκρατικού τύπου κοινωνικά κράτη όπως η Σουηδία, επιμένοντας τις δεσμεύσεις τους για ευημερία σε όλους, αύξησαν την

απασχόληση με τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας στο δημόσιο τομέα.

Τα φιλελεύθερα αγγλοσαξονικού τύπου κράτη υιοθέτησαν πρακτικές απορρύθμισης της αγοράς εργασίας και μείωσης των μισθών, με την ελπίδα προσέλευσης κεφαλαίων και επιχειρήσεων.

Τα συντηρητικά-κορποριστικά κράτη της Κεντρικής Ευρώπης, όπως π.χ Γερμανία, επέλεξαν το δρόμο της jobless growth, δηλ. ανάπτυξη χωρίς τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, με υψηλές επενδύσεις στους τομείς υψηλής παραγωγικότητας και διοχέτευση των ανειδικευτών εργαζόμενων στους τομείς χαμηλής παραγωγικότητας ή στα ταμεία ανεργίας. Αποτέλεσμα ήταν η εμφάνιση μιας δυαδικής κοινωνίας. Δηλαδή συνύπαρξης ενός

στρώματος εργαζόμενων που απολαμβάνει υψηλούς μισθούς και κοινωνική προστασία, και ενός αλλού στρώματος ανειδίκευτων και άνεργων που επίσης προστατεύονται ικανοποιητικά από τα υπάρχοντα συστήματα κοινωνικής ασφάλειας. Η υψηλότερη ανεργία ενώ συνοδεύεται από μικρότερες κοινωνικές ανισότητες. Αντίθετα, η προσαρμογή του αγγλοσαξονικού μοντέλου οδήγησε σε όξυνση των τελευταίων, μείωσε όμως εντυπωσιακά την ανεργία. Αυτό θεωρήθηκε και θεωρείται το μεγαλύτερο επίτευγμα του φιλελεύθερου δρόμου στη προσαρμογή του στην παγκοσμιοποίηση.

Συνοψίζοντας ο Deacon διατυπώνει τρεις ενότητες για την θεματολογία της μελλοντικής κοινωνικής πολιτικής και η πρώτη είναι ο παγκόσμιος οικονομικός ανταγωνισμός, η διακίνηση των κεφαλαίων, το διεθνές εμπόριο, η μετανάστευση, η ανάγκη ελέγχου του παγκόσμιου συστήματος καταπολέμησης της φτώχειας, η ανάπτυξη και η πρόοδος των υπανάπτυκτων χωρών, διεθνής καταπολέμηση των ασθενειών ωθούν σε υπερεθνικές πρωτοβουλίες και ρυθμίσεις.

Η δεύτερη ενότητα περιλαμβάνει την κοινωνική δικαιοσύνη, ιδιότητα του πολίτη, καθολικότητα και επιλεκτικότητα παροχών, φορείς προνοίας, δημόσιο-ιδιωτικό, ατομική ευθύνη-αλληλεγγύη, εγγυήσεις που απαιτούν μια νέα ερμηνεία και αντιμετώπιση όταν προβληθούν σε διεθνή πλαίσια.

Νέες έννοιες όροι και κατηγορίες προβάλλουν, που έχουν ανάγκη να προσδιορισμού π.χ. δικαιοσύνη μεταξύ των κρατών υπερεθνική ιδιότητα του πολίτη, παγκόσμια καθολικότητα παροχών, επικουρικότητα και υπερεθνικοί φορείς, παγκόσμια κοινωνικά δικαιώματα, παγκόσμιες διακρίσεις φύλων, φυλής, εθνικότητας, παγκόσμιο προνοιακό μίγμα πολιτικών. Ενώ στη τρίτη ενότητα περιλαμβάνει από μηχανισμούς παγκόσμιας ρύθμισης, αναδιανομής και προνοίας. Παρότι και οι τρεις αυτοί μηχανισμοί συναντώνται σε περιφερειακό επίπεδο, όπως η Ευρωπαϊκή Ένωση που στοιχειά τους ανιχνεύονται και σε παγκόσμιο επίπεδο.

Ανησυχίες για το κοινωνικό ντάμπινγκ των πολυεθνικών επιχειρήσεων ανάγκασαν την Παγκόσμια Τράπεζα να το συμπεριλάβει στην ατζέντα της και τέλος η τέταρτη ενότητα περιλαμβάνει τους στόχους τα εμπόδια και τις στρατηγικές της μεταρρύθμισης του παγκόσμιου πεδίου. Σύμφωνα μεν Deacon, τέτοιοι απλοί στόχοι θα ήταν η εισαγωγή μηχανισμών αναδιανομής μεταξύ πλουσίων και φτωχών κρατών, η καθιέρωση υπερεθνικών

ρυθμίσεων τύπου ευρωπαϊκής ένωσης και η παροχή μεγαλύτερης εξουσίας στα διεθνή δικαστήρια και στους πολίτες να διεκδικήσουν δικαιώματα και πόρους. Τα εμπόδια είναι πολλά και διαφορετικής προέλευσης: εθνικά κράτη, συμφέροντα παγκοσμίων οργανισμών, κοινωνικά κινήματα.

Οι εναλλακτικές στρατηγικές που έχουν προταθεί εντείνονται από τη πλήρη απελευθέρωση του εμπορίου, τη μεταρρύθμιση ή την κατάργηση της Παγκόσμιας Τράπεζας και του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου. (Σακελαροπουλος 2001)

3.1.1 Θεωρητικές Προτάσεις Ευρωπαϊκής Κοινωνικής Πολιτικής και οι Επιδιώξεις των Κοινωνικών Εταίρων.

Στην Ευρωπαϊκή ένωση υπάρχουν έξι θεωρητικά μοντέλα άσκησης κοινωνικής πολιτικής που είναι τα εξής:

Στο πρώτο μοντέλο η άσκηση κοινωνικής πολιτικής που είναι το **συγκεντρωτικό-θεσμικό** και εναρμονίζεται με τα εθνικά συστήματα των κρατών μελών. Το μοντέλο αυτό ήρθε ως απάντηση των κοινωνικών και πολιτικών δυνάμεων του παρεμβασμού στη νεοφιλελεύθερη προσέγγιση της ευρωπαϊκής ενοποίησης. Ανεξάρτητα από την αναδιανομή του εισοδήματος που κάνει κάθε κράτος-μέλος παράλληλα ενισχύεται και εναρμονίζεται με τον αναδιανεμητικό ρόλο του κοινοτικού προϋπολογισμού. Με την ταύτιση αυτή τα κράτη μέλη εναρμονίζουν το κοινωνικό και το εργατικό τους δίκαιο με την δημιουργία ενός κοινού νομοθετικού πλαισίου με την ευρωπαϊκή ένωση. Σε αυτό το μοντέλο κυριαρχεί ότι επειδή σε όλα τα κράτη-μέλη δεν υπάρχει το ίδιο επίπεδο κοινωνικής προστασίας, σε αλλά υψηλό και σε αλλά χαμηλό, προτείνεται από τους εργαζόμενους αλλά και από τα συνδικάτα αναπτυγμένων χωρών να προωθηθεί και στους εργαζόμενους των λιγότερο ανεπτυγμένων χωρών της Ε.Ε. Ως άμεση συνέπεια των ωφελειών προς τις χώρες αυτές. Επίσης υποστηρίζει την κοινωνική συνοχή και ειρήνη ενώ αφήνει στην άκρη την αρχή της επικουρικότητας. Είναι αδύνατο να εφαρμοστεί καθώς δεν μπορεί να επιτευχθεί η ελάχιστη πραγματική οικονομική σύγκληση μεταξύ των χωρών βορρά-νότου. Η Ευρωπαϊκή ενοποίηση που τίθεται ως προ των πυλών αποδέχεται το κοινωνικό ντάμπινγκ ως μια κανονική διαδικασία όρων για τη δημιουργία μιας ενιαίας αγοράς και της ΟΝΕ. Οι χώρες του βορρά και τα ευρωπαϊκά συνδικάτα μπορεί να

δημιουργηθεί πιθανόν μεγάλος κίνδυνος για κοινωνική απορρύθμιση λόγω ότι ευνοείται το κοινωνικό ντάμπινγκ και συμβάλει στην ελάττωση των προγραμμάτων κοινωνικής προστασίας και στην απορρύθμιση της αγοράς εργασίας ως αποτέλεσμα του αποκεντρωτικού μοντέλου.

Στο δεύτερο μοντέλο κοινωνικής πολιτικής που είναι το **αποκεντρωτικό** που έχει ως κύριο χαρακτηριστικό του μοντέλου αυτού είναι ότι βασίζεται στις αρχές του οικονομικού νεοφιλελευθερισμού που είναι αποτέλεσμα οικονομικής και νομισματικής ενοποίησης. Δεν αποδέχεται την κοινωνική πολιτική καθώς δέχεται ότι τα κοινωνικά προβλήματα λύνονται μέσα από τους μηχανισμούς της αγοράς με την πλήρη αξιοποίηση των παραγωγικών συντελεστών με στόχο την επίλυση των οποίων κοινωνικών προβλημάτων αλλά αναγνωρίζει μονό ένα μικρό μέρος κοινωνικής πολιτικής καθώς θα λειτουργεί υπολειμματικά ως δίκτυ ασφαλείας έναντι της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού. μπορεί όμως να κρατηθεί μέσα στους κόλπους της ευρωπαϊκής ένωσης γιατί υπάρχει μεγάλο χάσμα στην κοινωνική προστασία μεταξύ των οικονομικά εύπορων κρατών και των οικονομικά ασθενέστερων κρατών και εγκυμονεί κινδύνους κοινωνικής απορρύθμισης στις οικονομικά εύπορες χώρες. Σε αυτά τα δυο μοντέλα υπήρξε έντονη κριτική για τα ελαττώματα οικονομικά και κοινωνικά που αφορούν άμεσα και έμμεσα τους μισθωτούς και συνταξιούχους.

Καθώς ασκήθηκε κριτική στα δυο παραπάνω μοντέλα δημιουργήθηκε **ένα τρίτο μοντέλο που είναι το κοινωνικό φίδι** που αρχικά διατυπώθηκε στις αρχές τις δεκαετίας του '90, κυρίως από το χώρο της επιστήμης που σαν κύριο στόχο έχει την εναρμόνιση και την εξίσωση των κοινωνικών δαπανών για την κοινωνική προστασία καθώς και στην πρόβλεψη και καθορισμού ενός μέσου ευρωπαϊκού ορού κοινωνικής δαπάνης και σε ένα ορισμένο χρονικό διάστημα. Η βασική αρχή του είναι η διασφάλιση της μικρότερης κοινωνικής προστασίας. Παρουσιάζεται το τρίτο μοντέλο να μην έχει κανένα αρνητικό μειονέκτημα. Τίθεται ως συγκριτικό πλεονέκτημα των χωρών της νότιας Ευρώπης και ταυτόχρονα απομακρυνθεί την πιθανότητα κοινωνικού ντάμπινγκ και της κοινωνικής απορρυθμίσεις των κρατών του βορρά. Η μόνη αντίδραση του τρίτου μοντέλου είναι η διαπραγματευτική δύναμη των συνδικάτων. (Θ.Σακελαρόπουλος)

Σε όσες χώρες οι κοινωνικές δαπάνες είναι υψηλές πρέπει να τις

παγώσουν ενώ αντιθέτως σε όσες χώρες οι κοινωνικές δαπάνες είναι χαμηλές τότε προφανώς θα πρέπει να της αυξήσουν. Στη τελευταία περίπτωση η χρηματοδότηση θα γίνει μέσω του μεταβιβαστικού μηχανισμού στην αύξηση των δαπανών στις φτωχότερες χώρες.

Ένα τέταρτο μοντέλο είναι το σενάριο του 13^{ου} κράτους που αυτό το σενάριο πρωτοεκφράστηκε από μια ομάδα Βέλγων ειδικών της κοινωνικής ασφάλισης. Σαν πρώτο του μέλημα αυτού του μοντέλου είναι η εναρμόνιση των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης των κρατών-μελών και όχι σε όλες τις κοινωνικές πολιτικές. Η κοινωνική ασφάλιση αντιπροσωπεύει περίπου το 1/2 των κοινωνικών δαπανών των χωρών-μελών. Οποία αλλαγή και να γίνει στο χώρο της κοινωνικής ασφάλισης επηρεάζει και τα συστήματα κοινωνικής προστασίας της ευρωπαϊκής ένωσης .

Το παραπάνω μοντέλο κυρήσει την κατασκευή ενός πανευρωπαϊκού ασφαλιστικού ταμείου για τους εργαζομένους εσωτερικούς μετανάστες της ευρωπαϊκής ένωσης παράλληλα με τα εθνικά συστήματα των κρατών-μελών.

Το πέμπτο μοντέλο είναι ο κοινωνικός διάδρομος που αναφέρεται κυρίως στον έλεγχο των κοινωνικών δαπανών. Ως αρχή διαπιστώνεται ότι στην πλειονότητα των ευρωπαϊκών χωρών υπάρχει μια μικρότερη σχέση ανάμεσα στο επίπεδο οικονομικής ανάπτυξης και κοινωνικών δαπανών. Η παραπάνω πραγματικότητα είναι δυνατόν να επισημοποιηθεί και να προφυλαχθεί κατά τη περίοδο της ΟΝΕ, και στη δημιουργία ενός συμφώνου σταθερότητας. Το σύμφωνο σταθερότητας θα δημιουργήσει τρεις ή τέσσερις ομάδες κρατών-μελών του ίδιου οικονομικού εύρους καθώς με αυτό το τρόπο θα ορισθούν όρια και τα ποσοστά των κοινωνικών δαπανών μέσω ΑΕΠ που η κατανομή τους θα γίνεται μέσα από τη διακριτική ευχέρεια των κρατών-μελών. Το κεντρικό σημείο αυτού του μοντέλου είναι ότι η χρηματοδότηση των κοινωνικών συστημάτων δε θα αλλάξει αλλά θα παραμείνει σταθερή.

Το έκτο μοντέλο είναι των ελάχιστων προδιαγραφών που συμφωνά με αυτό η ευρωπαϊκή κοινωνική πολιτική είναι δυνατόν να διασφαλίσει το χαμηλότερο επίπεδο κοινωνικής προστασίας κοινωνικών δικαιωμάτων προς τους πολίτες κριτική που ασκείται σε αυτό το μοντέλο είναι ότι οι χώρες της ευρωπαϊκής ένωσης δεν

έχουν ομοιογένεια και ίδιες δομές και επίπεδα παραγωγικότητας.

Αυτό το μοντέλο έχει κάποιο διπλό κίνδυνο δηλαδή εάν εφαρμοσθούν οι ελάχιστες προδιαγραφές των βορείων χωρών τότε θα αγνοηθεί το επίπεδο ανταγωνιστικότητας και οικονομικής επίδοσης των νοτίων χωρών ενώ αν γίνει το αντίθετο τότε τα αναπτυγμένα κράτη των βορείων χωρών πρέπει να προσαρμόσουν την κοινωνική τους πολιτική και να έρθουν σε ένα οξύ ανταγωνισμό. (Σακελλαρόπουλος 2001).

3.1.2 Εκσυγχρονισμός της κοινωνικής προστασίας

Τα ευρωπαϊκά κοινωνικά μοντέλα με τα ανεπτυγμένα συστήματα κοινωνικής προστασίας που το χαρακτηρίζουν πρέπει να αποτελέσουν υπόβαθρο μετασχηματισμού προς την οικονομία και τη γνώση αλλά και η επιτροπή που προετοιμάζει το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στη Λισσαβόνα τονίζει ότι το ευρωπαϊκό κοινωνικό μοντέλο έχει τους πόρους για να υποστηρίξει τη μετάβαση στη κοινωνία της γνώσης. Συνεπώς τα συστήματα αυτά είναι αναγκαίο να προσαρμοστούν ως ένα μέρος ενεργού κράτους προνοίας, προκειμένου να εξασφαλισθεί η οικονομική αποδοτικότητα της εργασίας, να διασφαλιστεί η μακροχρόνια βιωσιμότητα τους παρά τη γήρανση του πληθυσμού, να προαχθεί η κοινωνική ένταξη και η ισότητα των δυο φύλων, και να παρέχονται ποιοτικές υπηρεσίες υγείας και να εξασφαλισθεί η κοινωνική σταθερότητα που θα προωθήσει την κοινωνική ολοκλήρωση.

1) Για να αντιμετωπισθεί αυτή η πρόκληση πρέπει να συνεργαστούν όλα τα ευρωπαϊκά κράτη δηλαδή να συνεργαστούν μεταξύ τους τα μέλη, με την ανταλλαγή των εμπειριών και ορθών πρακτικών βάσει βελτιωμένων δικτύων πληροφοριών τα οποία αποτελούν τα βασικά εργαλεία στον τομέα αυτόν, 2) να αναθέσει στη ομάδα υψηλού επιπέδου για την κοινωνική προστασία, λαμβάνοντας υπόψη τις εργασίες της επιτροπής οικονομικής πολιτικής, να υποστηρίξει τη συνεργασία αυτή και, ως πρώτη προτεραιότητα, να εκπονήσει, βάσει ανακοίνωσης της επιτροπής, μια μελέτη για τη μελέτη για τη μελλοντική εξέλιξη της κοινωνικής προστασίας υπό μακροπρόθεσμο πρίσμα, δίνοντας ιδιαίτερη

προσοχή στη βιωσιμότητα των συνταξιοδοτικών συστημάτων σε διαφορετικά χρονικά πλαίσια μέχρι το 2020 και μετά, εφόσον απαιτείται. (Ευρωπαϊκές Κοινότητες 2000).

3.1.3 Το Ευρωπαϊκό Κοινωνικοπολιτικό Περιβάλλον

Ο δεσμός της κοινωνικής πολιτικής στην Ευρώπη φαίνεται μέσα από τις εξελίξεις στο δημογραφικό, οικογένεια, απασχόληση, η παγκοσμιοποίηση αλλά και η ωρίμανση του συνταξιοδοτικού συστήματος. Φαίνεται ότι οι διαδικασίες αυτές είναι πολυσύνθετες και αλληλεπιδρούν μεταξύ πολιτικής και θεσμικής οργάνωσης. Η πολιτικοθεσμική διάσταση εξελίσσεται συχνά με απρόβλεπτο τρόπο: η ανάδειξη του ρόλου πολιτικών κομμάτων ιδεολογικά αντίθετων στην κοινωνική δαπάνη κατά την περίοδο εμφάνισης των διαρθρωτικών προβλημάτων του κράτους πρόνοιας, η ανασύνταξη των κέντρο-αριστερών δυνάμεων που δεν συνδυαζόταν απαραίτητα με τις αναμενόμενες μεταρρυθμίσεις, η διφορούμενη ανταπόκριση των πάσης φύσεως θεσμικών παραγόντων στην αποτελεσματική εφαρμογή νέας πολιτικής. (Βενιέρης, Παπαθεοδώρου,)

Η εικόνα της τελευταίας δεκαπενταετίας είναι ευκρινής. Τα συστήματα κοινωνικής προστασίας αποδείχτηκαν ανθεκτικά ευπροσάρμοστα, δεν παρουσιάζουν όμως συστηματικά τάσεις εναρμόνισης. Τα στοιχεία επιβεβαιώνουν ότι τα συστήματα κοινωνικής προστασίας δεν συρρικνώνονται, αλλά αναπροσαρμόζονται στις νέες υπερεθνικές συνθήκες παρά στις εθνικές ιδιαιτερότητες. Η συνολική κοινωνική δαπάνη διευρύνεται, εναρμονίζεται ωστόσο με τις τρέχουσες ανάγκες για κοινωνικές υπηρεσίες, την επίδραση της παγκοσμιοποίησης και τις πιέσεις προσέγγισης στην κατεύθυνση πιο ανεπτυγμένων συστημάτων (Taylor-Gooby 2001). Ο βαθμός ωρίμανσης των συστημάτων επιδρά σημαντικά στη διαμόρφωση των δαπανών τους, αντανakλώντας τις πολιτικές τους δεσμεύσεις και τις βασικές τους επιλογές, όπως οι συντάξεις (Pierson 2001). Οι ευρωπαϊκές συντάξεις απορροφούν, όπως και στην Ελλάδα αλλά σε μικρότερο βαθμό, ένα επεκτεινόμενο μέρος των κοινωνικών δαπανών, οι οποίες κατά μέσο όρο απορροφούν ποσοστό μεγαλύτερο από το ένα τέταρτο των εθνικών ΑΕΠ.

Οι κυρίες κατευθύνσεις είναι η ενεργοποίηση μέτρων μείωσης της εξάρτησης από το σύστημα μέσα από τη διερεύνηση των

δυνατοτήτων απασχόλησης αλλά και η εισαγωγή του ιδιωτικού τομέα στις συντάξεις και στην περίθαλψη. Τα διστάμενα μοντέλα κοινωνικής πολιτικής διαμορφώνονται μέσα από τις μεταβολές και τις διαφορές τους.

Το σκανδιναβικό μοντέλο συγκλίνει προς το <<κορπορατιστικό>>, ενώ το τελευταίο απομακρύνεται από την κλαδική κοινωνική ασφάλιση και κινείται προς προνομιακές και ιδιωτικού χαρακτήρα ρυθμίσεις. Η επιπτώσεις των πολιτικών παραμέτρων συνάγεται ότι καταλύει καθοριστική (Tailor-Gooby 2001) όχι μόνο στην εθνική αλλά και στην υπερεθνική διασταση τους, υποσκάπτοντας τη ικανότητα μακροπρόθεσμων προβλέψεων.

Οι αντιφάσεις των στόχων αλλά και οι διαρθρωτικές αλλαγές που γίνονται στις χώρες για να πλησιάσουν τα πρότυπα της Ε.Ε επιδεινώνουν τις συνθήκες πίεσης και αβεβαιότητας τις οποίες το κράτος πρόνοιας διατελούν διεθνώς και την περιπλέκουν σε σύνθετη φύση των σημερινών προκλήσεων.

Η συνολική επίδραση της παγκοσμιοποίησης στο ευρωπαϊκό μοντέλο, με τη μορφή των διεθνών οικονομικών πιέσεων και των επιπτώσεων τους στην απασχόληση και στα ευρωπαϊκά κοινωνικά πρότυπα, έχει μάλλον υπερεκτιμηθεί (Ferrera & Rhodes 2000). Γενικά οι εξωγενείς πιέσεις που φέρουν την ετικέτα <<παγκοσμιοποίηση>> θεωρείται ότι έχουν μικρή ή καμία επιρροή στην αιτιολόγηση κοινωνικών πολιτικών (Wilensky 2002:640). Ενώ η πλεύση προς ευρωπαϊκή ενοποίηση αλλά και με τη νομισματική και οικονομική ένωση συνιστά εξωγενείς παραμέτρους διευρυμένης επιρροής. Σε μια περίοδο που υπάρχουν ανοικτά σύνορα και ανταγωνιστικές αγορές το ευρωπαϊκό σύστημα κοινωνικής προστασίας ανασυντίθεται σε ένα πλαίσιο πολιτικών που επιχειρούν συμπληρωματικά να επιτύχουν στόχους κοινωνικής συνοχής, χρηματοοικονομικής ισορροπίας αλλά και διευρυμένης απασχόλησης. Έτσι λοιπόν υπάρχει η ανάγκη να εκσυγχρονισθεί το σύστημα κοινωνικής προστασίας και η συρρίκνωση των δυνατοτήτων απασχόλησης καρποφορούν πρωτίστως σε εξελίξεις όπως τα παράγωγα της μεταβιομηχανικής εποχής και όχι σε εξωτερικές πιέσεις που είναι η παγκοσμιοποίηση ή η ευρωπαϊκή σύγκλιση. (Ferreira & Rhodes 2000)

Επίσης σε υπερεθνικό επίπεδο η ευρωπαϊκή ένωση έχει ως προτεραιότητα πολιτικές άμβλυνσης των αρνητικών επιπτώσεων της ευρωπαϊκής ενοποίησης και επικεντρώνεται στους τομείς της

απασχόλησης και των περιφερειακών ανισοτήτων.

Η αδυναμία ανταπόκρισης του κοινωνικού κράτους έχει αποτελέσει ως αντικείμενο έντονης και συστηματικής κριτικής αλλά και επαλήθευση ότι τελικά είναι βιώσιμο και ως απώτερος στόχος είναι η μετεξέλιξη του ευρωπαϊκού μοντέλου ώστε να προασπισθεί το συνταίριασμα μεταξύ οικονομικής ευημερίας και κοινωνικής συνοχής. Το επίτευγμα αυτό του ευρωπαϊκού κοινωνικού μοντέλου απορροφά τις πιέσεις της παγκοσμιοποίησης και της κοινωνικής μεταβολής.

Αξιοσημείωτο είναι ότι το ευρωπαϊκό κοινωνικό μοντέλο απορροφά τις πιέσεις της παγκοσμιοποίησης και της κοινωνικής μεταβολής αλληλεξαρτώνται με το σεβασμό στις εθνικές και τις κοινωνικές πολιτικές ιδιαιτερότητες σε μια αμοιβαία αφετηρία ενός ελάχιστου υπερεθνικού πλαισίου. (Βενιερης, Παπαθεοδωρου).

Η κριτική εικόνα της κρίσης του κράτους πρόνοιας και σχετικές προτάσεις για την άρση της κοινωνικής προστασίας. Οι πολίτες της ευρωπαϊκής ένωσης και ειδικότερα των κρατών εκείνων που η εργασία τους εξαρτάται από εξωτερικές αλλαγές οι πολίτες αισθάνονται κάποιο αίσθημα αδυναμίας λόγω της οικονομικής ύφεσης που επικρατεί στις χώρες αυτές.

Οι διάλογοι που γίνονται στην Ευρώπη στοιχειοθετούνται πάνω στις γενικές αρχές της ευρωπαϊκής ένωσης και στους <<Νόμους της φτώχειας>> του 19ου αιώνα: πεπρωμένο, αλληλεγγύη, υπευθυνότητα, αμοιβαιότητα.

Η υποθετική αλληλεγγύη μέσα στην ιδεολογικό ανακάτωμα που οι άνθρωποι καλούνται να κατανοήσουν με στόχο τη μη επικράτηση της απόσχισης του κοινωνικού πλέγματος.

Τα κοινωνικά δικαιώματα που έχουν οι εργαζόμενοι δεν έχουν δοθεί αλλά έχουν κατακτηθεί μέσα από αγώνες και το κράτος δεν είναι προνοητικό.

<<Οι παραπάνω αρχές είναι καταγεγραμμένες μέσα στις διακηρύξεις των δικαιωμάτων στους πρόλογους των συνταγμάτων και στις γενικές αρχές του δικαίου και μέσα από τις πολυάριθμες συμβάσεις και διεθνείς συνθήκες που επιβάλλονται στους κυβερνώντες>> (Le Monde Diplomatique, 1994).

Η εκπαίδευση, η υγειονομική περίθαλψη, οι μισθοί των εργαζόμενων η κοινωνική ασφάλιση όλα τα παραπάνω υποκύπτουν στη γενική λογική της ευρωπαϊκής ένωσης που είναι η ιδιωτικοποίηση.

Τα χρήματα που δίνονται για την ανεργία, την κοινωνική ασφάλιση και για τις συντάξεις περνούν από την έννοια της γενικής κάλυψης και από την έννοια του δίκτυ ασφαλείας.

Έτσι λοιπόν δημιουργείται λόγω των παραπάνω αναγκών ένα γενικό σύστημα εξασφάλισης σε όλους τους πολίτες ενός ελάχιστου επιπέδου διαβίωσης και συνεπώς από χώρα σε χώρα υπάρχουν διάφορες και συνεπώς με την ορθολογιστική κοινωνική πολιτική προτείνονται τα εξής μέτρα.

1. Καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού
2. Να εξαφανισθούν κατά την άσκηση κοινωνικής πολιτικής η απουσία συντονισμού και γεωγραφικής και κοινωνικής ανισότητας.
3. Να προηγείται κοινωνικός διάλογος εποικοδομητικός πριν από κάθε αλλαγή του συστήματος κοινωνικής προστασίας όλου ή μέρους αυτού. (Δ.Μαρδά, 1998)

3.1.4 Κοινωνική ασφάλιση & κοινωνική ολοκλήρωση

Ενώστε την έκθεση σχετικά με τον κοινωνικό συυπολογισμό

Τα συστήματα κοινωνικής προστασίας εκπληρώνουν έναν θεμελιώδη ρόλο στη συντήρηση της κοινωνικής συνοχής με την παρεμπόδιση των ανθρώπων προς στιγμής ή μόνιμα που στερούνται από την κερδισμένη εισοδηματική μορφή που περιέρχεται στην ένδεια. Ο συσχετισμός μεταξύ του επιπέδου δαπανών στην κοινωνική προστασία και του κινδύνου ένδειας, αν και σύνθετος, καθιερώνεται εύλογα για εμπειρικούς λόγους.

Τα κράτη μέλη με υψηλότερο από τις μέσες κατά κεφαλήν κοινωνικές δαπάνες τείνουν να παρουσιάσουν σχετικά χαμηλότερο κίνδυνο της φτώχεια, και αντίστροφα. Εντούτοις, αυτός ο απλός συσχετισμός δεν πρέπει να ληφθεί ως μόνος οδηγός για μια πολιτική δράση. Ένας αριθμός με εξίσου σχετικούς παράγοντες είναι στον καθορισμό παιχνιδιού στο μερίδιο του πληθυσμού που πέφτει κάτω από το κατώτατο όριο φτώχειας, όπως ο βαθμός στον οποίο το φορολογικό σύστημα αποκρίνεται στους κοινωνικούς στόχους δικαιοσύνης, ο τρόπος που το σύστημα οφελών είναι δομημένος από σημαντικούς

κλάδους, τη στοχοθέτηση της παροχής του κράτους κοινωνικής πρόνοιας, την αποδοτικότητα της παροχής υπηρεσιών, τη δομή ηλικίας του πληθυσμού, τον επιχειρηματικό κύκλο και το γενικό σχέδιο της εισοδηματικής διανομής και της γενικής οικονομικής ευημερίας.

Αντιμέτωπα με τη δημογραφική γήρανση, όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ πρέπει να εκσυγχρονίσουν το σύστημα κοινωνικής προστασίας τους στη διαταγή να εξασφαλιστεί η επαρκής σύνταξη και η παροχή υγειονομικής περίθαλψης στο μέλλον χωρίς διακινδύνευση της σταθερότητας των δημόσιων οικονομικών. Διάφορα κράτη μέλη (Ιταλία, Πορτογαλία, Ελλάδα, Γερμανία, Αυστρία, Γαλλία), αναλαμβάνουν τις εκτεταμένες μεταρρυθμίσεις των συστημάτων κοινωνικής προστασίας τους που θα ασκήσουν επίδραση στις πολιτικές συνυπολογισμού που περιγράφονται στα προγράμματα δράσης. Ενώ το ζήτημα του χαμηλού ποσοστού γεννήσεων στην Ευρώπη πρέπει να αντιμετωπισθεί δέοντος ως μέρος μιας μακροπρόθεσμη πολιτική, η αύξηση των θέσεων εργασίας αποτελεί το αποτελεσματικότερο τρόπο δημιουργίας οικονομικής μεγέθυνσης και προώθησης οικονομιών με στόχο την κοινωνική ένταξη.

Δεν έχουμε όμως επωφεληθεί ακόμα πλήρως από το τεράστιο δυναμικό των γυναικών στην αγορά εργασίας, οι κοινωνικοί εταίροι πρέπει να δεσμευθούν να εξαλείψουν τις μισθολογικές διαφορές λόγω φύλου. Απαιτούνται κυρίως μετρά για τους νέους, για τους οποίους οι συντελεστές διαρθρωτικής ανεργίας και πρόωρης αποχώρησης από το σχολείο εξακολουθούν να είναι υψηλοί στην Ευρώπη καθώς και για τους εργαζομένους μεγαλύτερης ηλικίας που συνεχίζουν να αποχωρούν μαζικά από την αγορά εργασίας από την ηλικία των 55 ετών. Πολλά δε άτομα δε μπορούν να συνδυάσουν εύκολα επαγγελματική και οικογενειακή ζωή.

Η ύπαρξη φθηνής υποδομής για τη φροντίδα των παιδιών ειδικότερα μπορεί να βελτιώσει αυτήν την κατάσταση νόμιμη μετανάστευση για να αποτραπεί η έλλειψη δεξιοτήτων και η ανισορροπία μεταξύ της ζήτησης και της προσφοράς σε σημαντικά τμήματα της αγοράς εργασίας, μπορεί επίσης να παίξει βασικό ρολό. Γενικότερα τα κράτη μέλη αντιμετωπίζουν τις δύσκολες επιλογές σε περιόδους της αργόστροφης αύξησης μεταξύ της ανάγκης να ελεγχθούν οι αυξανόμενες δαπάνες (λόγω μοντάρισμα να τοποθετήσει την πίεση στην κοινωνική βοήθεια και τα επιδόματα ανεργίας) και της ανάγκης να παρασχεθεί η επαρκής κάλυψη στα εκτεθειμένα περιθώρια της κοινωνίας. (European Commission)

Στις 29 Οκτωβρίου 2004 στην επιστολή που παρέδωσε η Ευρωπαϊκή Πρωτοβουλία για τη Νέα Γενιά στους αρχηγούς των κρατών και κυβερνήσεων της Γαλλίας, της Γερμανίας, της Ισπανίας και της Σουηδίας παρουσίασαν μια πρόταση ευρωπαϊκού συμφώνου για τη νέα γενιά το οποίο αποσκοπεί ιδίως στο να μειώσει την ανεργία των νέων και να διευκολύνει την είσοδο τους στην αγορά εργασίας. Η ανεύρεση τρόπων για τον καλύτερο συνδυασμό επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής αποτελεί το κεντρικό στοιχείο της πρωτοβουλίας.

Οι τομείς της πολιτικής που παρουσιάζονται σε αυτήν την ανακοίνωση περιέχουν μια σειρά από μετρά για την εκμετάλλευση του δυναμικού των νέων. Αυτά τα μετρά θα αποτελέσουν ουσιαστικά στοιχεία της αναθεωρημένης ευρωπαϊκής στρατηγικής για την απασχόληση και θα στηριχθούν με κοινοτική χρηματοδότηση, ιδίως μέσω του ευρωπαϊκού κοινωνικού ταμείου. Στο σύνολο τους αυτά τα μετρά αποτελούν μια αυθεντική ευρωπαϊκή πρωτοβουλία για τη νέα γενιά:

Οι τομείς δράσης <<Προσέλκυση μεγάλου αριθμού ατόμων στην αγορά εργασίας και εκσυγχρονισμός των συστημάτων κοινωνικής ασφαλείας>> προτείνει μετρά για τη μείωση της ανεργίας των νέων όπως η βελτίωση της επαγγελματικής κατάρτισης και η ανάπτυξη της πρακτικής άσκησης, καθώς και μετρά που δίνουν ιδιαίτερη προσοχή στους νέους ανέργους κατά τη θέσπιση ενεργού πολιτικής αγοράς εργασίας. Πάντα στο ίδιο τομέα οι δράσεις που αποσκοπούν στη βελτίωση των δομών υποδοχής μικρών παιδιών και ηλικιωμένων ή μειονεκτούντων ατόμων καθώς και στην επέκταση στους πατέρες του δικαιώματος γονικής αδειας, θα συμβάλουν στον αρμονικό συνδυασμό επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής.

Ο τομέας δράσης <<Περισσότερες επενδύσεις σε ανθρώπινο κεφαλαίο με τη βελτίωση της εκπαίδευσης και των δεξιοτήτων >> περιέχει πολλά μετρά που αφορούν ειδικά τη νέα γενιά και αποσκοπούν στο να της προσφέρουν το ανθρώπινο κεφαλαίο και τις δεξιότητες που απαιτούνται σε μια δυναμική οικονομία η οποία στηρίζεται στη γνώση. Ο εκσυγχρονισμός των συστημάτων κοινωνικής προστασίας είναι επίσης σημαντικός παράγοντας. Τα κράτη μέλη πρέπει να εκσυγχρονίσουν τα συστήματα κοινωνικής ασφάλειας (κυρίως τα συνταξιοδοτικά καθεστώτα και τα συστήματα ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης) και να ενισχύσουν τις πολιτικές τους απασχόλησης.

Οι πολιτικές απασχόλησης των κρατών μελών πρέπει να έχουν ως

στόχο τη προσέλκυση μεγαλύτερου αριθμού ατόμων στην αγορά εργασίας (ιδίως με την καλύτερη εφαρμογή των ενεργών πολιτικών αγοράς εργασίας και της στρατηγικής για δραστήρια γήρανση) και την βελτίωση της ικανότητας προσαρμογής εργαζομένων και επιχειρήσεων, ιδίως με μισθολογικές αυξήσεις σύμφωνες με την αύξηση της παραγωγικότητας και με τη αύξηση των επενδύσεων σε ανθρώπινο κεφάλαιο. Η αύξηση του προσδόκιμου υγιούς ζωής αποτελεί αποφασιστικό παράγοντα για την υλοποίηση αυτού του στόχου και οι κοινωνικοί εταίροι καλούνται να προωθήσουν την ένταξη ατόμων που έχουν αποκλεισθεί από την αγορά εργασίας καθώς και των νέων.

Αυτό όχι μόνο θα συμβάλει στη καταπολέμηση της φτώχειας αλλά και θα εξασφαλίσει θέσεις εργασίας για μεγαλύτερο αριθμό ατόμων. Τέλος, τα κράτη μέλη πρέπει να καθορίσουν εθνικούς στόχους για την απασχόληση. Η επιτροπή προτείνει τα κράτη μέλη να καθορίσουν εθνικούς στόχους συντελεστών απασχόλησης για το 2008 και το 2010 στα εθνικά προγράμματα τους για τη στρατηγική της Λισσαβόνας και να προβλέψουν τα μετρά πολιτικής που προτίθενται να λάβουν για την υλοποίηση αυτών των στόχων. Οι κατευθυντήριες οδηγίες για την απασχόληση θα βοηθήσουν τα κράτη μέλη να επιλέξουν τα αποτελεσματικότερα μέσα και σε αυτή τη βάση η Επιτροπή θα αξιολογήσει στην ετησία στρατηγική έκθεση την υλοποιηθείσα πρόοδο. (Ανακοίνωση Προς το Εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο)

Επίσης το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο όσον αφορά την οικονομική και κοινωνική συνοχή, και ειδικότερα την απασχόληση και την κοινωνική πολιτική ζητεί επίμονα ουσιαστικότερη παρακολούθηση και συντονισμό των οικονομικών και νομισματικών πολιτικών, χαιρετίζει τη δέσμευση της επιτροπής για αποκατάσταση της πλήρους απασχόλησης και διασφάλιση κοινωνικής συνοχής, χαιρετίζει την εξαγγελία ενός νέου προγράμματος κοινωνικής δράσης και υπογραμμίζει την ανάγκη να ενταθούν οι προσπάθειες εκσυγχρονισμού των συστημάτων κοινωνικής προστασίας και προαγωγής της κοινωνικής ενσωμάτωσης. Στο πλαίσιο των διαρθρωτικών ταμείων, υπενθυμίζει μάλιστα τη σημασία της αρχής της προσθετικότητας στον τρέχοντα προϋπολογισμό.

3.1.5 Ποιο ρόλο διαδραματίζει η ΕΕ όσον αφορά τα συστήματα κοινωνικής προστασίας

Η οργάνωση των συστημάτων κοινωνικής προστασίας αποτελεί αποκλειστική αρμοδιότητα των κρατών μελών. Ωστόσο, τη δεκαετία του 1990, το Συμβούλιο της ΕΕ συμφώνησε επί της αποκαλούμενης <<στρατηγική για τη σύγκληση>> με στόχο την επίτευξη της μακροπρόθεσμης προσέγγισης των πολιτικών και των συστημάτων κοινωνικής προστασίας. Ενέκρινε δυο συστάσεις καθορίζοντας συγκεκριμένους στόχους.

Η μεταρρύθμιση των συστημάτων κοινωνικής προστασίας διαδραματίζει επίσης ρόλο σε σύνδεση με τη στρατηγική της απασχόλησης τα κράτη μέλη επιθυμούν να συμβάλουν ενεργά στην εδραίωση της απασχολησιμότητας των πολιτών τους.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πραγματοποιεί κοινές συνεδριάσεις με οργανώσεις εργοδοτών και εργαζομένων, κυβερνήσεις, εμπειρογνώμονες και ΜΚΟ προκειμένου να συζητηθεί και να αναλυθεί ο τρόπος με τον οποίο αυτό μπορεί να επιτευχθεί και οι στρατηγικές που θα μπορούσαν να εγκριθούν για τον επανασχεδιασμό των κοινωνικών συστημάτων. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτείνει μια συνεκτική στρατηγική για τον εκσυγχρονισμό της κοινωνικής προστασίας, λαμβάνοντας υπόψη συμφέροντα των ηλικιωμένων. Ανεξάρτητα του πόσο μεγάλη σημασία αποδίδεται στη μεταρρύθμιση των συστημάτων κοινωνικής προστασίας, είναι επίσης σημαντικό να προστατευθούν οι συντάξεις και να διατηρηθεί ένα υψηλό επίπεδο ιατρικής περίθαλψης. Για να υποστηρίξει τα κράτη μέλη, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημιούργησε τη Missoc, το σύστημα αμοιβαίας ενημέρωσης για την κοινωνική προστασία στην ΕΕ, το οποίο συλλέγει, αναλύει και δημοσιεύει στοιχεία σχετικά με τις πολιτικές της κοινωνικής προστασίας σε όλα τα κράτη μέλη. (Η Ευρώπη σε Εξέλιξη)

3.1.6 Το Νομοθετικό πλαίσιο της ευρωπαϊκής κοινωνικής πολιτικής

Η συνθήκη της Ρώμης και η αναθεώρηση τη το 1986 με την ενιαία ευρωπαϊκή πράξη αποτελούν το κύριο θεσμικό πλαίσιο το οποίο διαγράφει τα όρια και τις δυνατότητες άσκησης ευρωπαϊκής κοινωνικής πολιτικής. Τα κοινωνικά θέματα που απασχολούν την ευρωπαϊκή ένωση αντιμετωπίζονται οριακά και οι διατάξεις των συνθηκών που νομοθετούσε η ευρωπαϊκή ένωση έχουν συμπληρωματικό και διορθωτικές παρεμβάσεις καθώς δε διέβλεπε η ευρωπαϊκή ένωση στη δημιουργία κοινής ευρωπαϊκής πολιτικής.

Στην εισαγωγή της συνθήκης της Ρώμης κηρύσσεται ότι κυριότερος στόχος της ευρωπαϊκής ένωσης είναι <<η σταθερή βελτίωση των όρων διαβίωσης και απασχόλησης των λαών>>.

Σε διάφορα άρθρα αυτής της συνθήκης όπως π.χ 48-66 εξασφαλίζονται: η αναγνώριση του δικαιώματος των εργαζόμενων στη μεταφορά των ασφαλιστικών δικαιωμάτων σε οποιαδήποτε χώρα κράτος-μέλος ελεύθερη εγκατάσταση προσώπων, και στα άρθρα 117-119 και στην προώθηση συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών για διάφορα θέματα κοινωνικής πολιτικής.

Μια ευνοϊκή πρακτική σε θέματα κοινής κοινωνικής πολιτικής η οποία έχει διαμορφωθεί μετά το 1972 και το 1986 στο χώρο της ευρωπαϊκής ένωσης βρήκε αντίκτυπο στις νέες ρυθμίσεις .

Οι μη δεσμευτικές διατάξεις των άρθρων 117, 118 της αρχικής συνθήκης δεν τροποποιήθηκαν αλλά συμπληρώθηκαν με καινούργιες που αφορούν κυρίως την βελτίωση ασφάλειας και της προστασίας των εργαζόμενων στο χώρο της εργασίας (118Α), την ανάπτυξη του διάλογου μεταξύ των κοινωνικών εταίρων (118Β) και την ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής της ένωσης(130Α). Επίσης απέκλεισε ρητά την εφαρμογή της ίδιας της αρχής για τις διατάξεις που αναφέρονται στην ελεύθερη κυκλοφορία των πολιτών και στα δικαιώματα και συμφέροντα των μισθωτών.

Το μόνο άρθρο που δεν εξαιρέθηκε ήταν το (118 Α) για την προστασία της υγείας και τις ασφάλειας των εργαζόμενων. Σε όλα τα υπόλοιπα θέματα που νομοθετούσε η ευρωπαϊκή ένωση είναι αποφασιστικοί και τα νομοθετήματα δεσμεύουν τα κράτη- μέλη ενώ σε κοινωνικά θέματα ο ρόλος της παραμένει επικουρικός.

Το συγκεντρωτικό μοντέλο προωθούν τα ευρωπαϊκά συνδικάτα και προσπαθούν μέσα από τις συνθήκες και τα νομοθετικά πλαίσια

να εναρμονισθούν με τα κράτη-μέλη των κοινωνικών πολιτικών. (Σακελλαρόπουλος, 1993)

Οι ολοκληρωμένες κατευθυντήριες γραμμές για την ανάπτυξη και την απασχόληση (2005-2008) και ανακοίνωση του προέδρου της επιτροπής στις 12 Απριλίου 2005 για τις πολιτικές της απασχόλησης που έχουν σκοπό στην πλήρη απασχόληση, ιδίως με τη βελτίωση της ενσωμάτωσης των μειονεκτούντων ατόμων, με τη πραγματοποίηση αυξημένων επενδύσεων στο ανθρώπινο δυναμικό, με την προσαρμογή των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης και με τη προώθηση ευελιξίας σε συνδυασμό με την ασφάλεια της απασχόλησης και αποτελούν το κύριο πολιτικό μέσο για την ανάπτυξη και την εφαρμογή της στρατηγικής της Λισσαβόνας.

Για την προσέλκυση περισσότερων ατόμων στην αγορά εργασίας και για τον εκσυγχρονισμό των συστημάτων κοινωνικής προστασίας η Επιτροπή προτείνει:

α) να εφαρμοστούν πολιτικές απασχόλησης που θα στοχεύουν στη πλήρη απασχόληση, στη βελτίωση της ποιότητας και της παραγωγικότητας στην εργασία και στην ενίσχυση της κοινωνικής και εδαφικής συνοχής (ολοκληρωμένη κατευθυντήρια γραμμή αριθμ. 16).

Οι πολιτικές αυτές αναμένεται ότι θα διευκολύνουν την ΕΕ να επιτύχει, κατά μέσο όρο, συνολικό ποσοστό απασχόλησης 70% ποσοστό απασχόλησης για τις γυναίκες το ποσοστό απασχόλησης 70% ποσοστό απασχόλησης για τις γυναίκες τουλάχιστον 60% και ποσοστό απασχόλησης για τους ηλικιωμένους εργαζομένους (από 55-65 ετών) 50% και να μειώσει την ανεργία και αεργία.

Τα κράτη μέλη πρέπει να προωθήσουν μια προσέγγιση σχετικά με την εργασία που να βασίζεται στο κύκλο ζωής (ολοκληρωμένη κατευθυντήρια γραμμή αριθμ.17) με τη λήψη των ακόλουθων μέτρων:

- ανανέωση των προσπαθειών για τη διάνοιξη προοπτικών απασχόλησης για νέους και μείωση της ανεργίας των νέων
- αποφασιστική δράση για τη κατάργηση των διαφορών μεταξύ ανδρών και γυναικών σε θέματα απασχόλησης, ανεργίας και αμοιβών
- καλύτερος συνδυασμός επαγγελματικής προσωπικής ζωής μέσω προσβάσιμων και οικονομικών προσιτών κέντρων φροντίδας των παιδιών και άλλων εξαρτωμένων ατόμων
- εκσυγχρονισμός των συστημάτων συνταξιοδότησης και υγείας, για να διασφαλιστεί η καταλληλότητα τους, η

χρηματοοικονομική βιωσιμότητα τους και η ικανότητα προσαρμογής στην εξέλιξη των αναγκών, κατά τρόπο ώστε να υποστηριχθεί η συμμετοχή στην απασχόληση και η παράταση του επαγγελματικού βίου, με τη προώθηση, μεταξύ άλλων, κατάλληλων κινήτρων για την εργασία και για την αποθάρρυνση της πρόωρης συνταξιοδότησης

- στήριξη των συνθηκών εργασίας που ευνοούν την ενεργό συμμετοχή του γυράσκοντος εργατικού δυναμικού.

Αυτή η κατευθυντήρια γραμμή πρέπει να εφαρμοστεί σε συνδυασμό με τη κατευθυντήρια γραμμή <<Να διασφαλισθεί η οικονομική βιωσιμότητα>> (αριθ.2) σχετικά με τη μακροοικονομική πολιτική

- να δημιουργηθούν αγορές εργασίας χωρίς αποκλεισμούς για όσους αναζητούν εργασία και για τα μειονεκτούν άτομα (ολοκληρωμένη κατευθυντήρια γραμμή αριθ.18) με τη λήψη των ακόλουθων μέτρων:

- εφαρμογή ενεργών και προληπτικών μέτρων αγοράς εργασίας, όπως ο έγκαιρος προσδιορισμός των αναγκών, η βοήθεια στην αναζήτηση απασχόλησης, ο προσανατολισμός και η κατάρτιση στο πλαίσιο εξατομικευμένων σχεδίων δράσης, η παροχή κοινωνικών υπηρεσιών που είναι απαραίτητες για την ενσωμάτωση των μειονεκτούντων ατόμων στην αγορά εργασίας και για τη συμβολή στην κοινωνική και εδαφική συνοχή και στην εξάλειψη της φτώχειας.

- συνεχής προσαρμογή των συστημάτων εισφορών/ παροχών συμπεριλαμβανομένων της διαχείρισης και της εξάρτησης των παροχών και της μείωσης των υψηλών οριακών φορολογικών συντελεστών, προκειμένου να καταστεί η εργασία οικονομικά συμφέρουσα και να εξασφαλιστούν κατάλληλα επίπεδα προστασίας. (Κατευθυντήριες γραμμές)

Η κυρία αποστολή της ευρωπαϊκής κοινωνικής πολιτικής περιγράφεται στο άρθρο 136 της συνθήκης ΕΚ:

Η κοινότητα ή ΕΕ και τα κράτη μέλη [...] έχουν ως στόχο την προώθηση της απασχόλησης, τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και εργασίας, ώστε να καταστήσουν δυνατή την εναρμόνιση τους με παράλληλη διατήρηση της προόδου, την κατάλληλη κοινωνική προστασία, τον κοινωνικό διάλογο και την ανάπτυξη των ανθρωπίνων πόρων που θα επιτρέψουν ένα υψηλό και διαρκές επίπεδο απασχόλησης και την καταπολέμηση του αποκλεισμού. (Η Ευρώπη σε Εξέλιξη)

3.1.7 Κοινωνικός διάλογος με την κοινωνία των πολιτών.

Η πολιτική του διάλογου γνωρίζει μια πρωτοφανής υποστήριξη από όλα τα κοινοτικά όργανα. Ο διάλογος με την κοινωνία των πολιτών άρχισε το 1998 από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναγνωρίζοντας ότι η εμπορική πολιτική πρέπει να εκφράζει τα συμφέροντα και τις αξίες του μεγαλύτερου τμήματος της κοινωνίας και ότι το εν λόγω κοινωνικό σύνολο πρέπει να έχει τη δυνατότητα να εκφράσει τη γνώμη του πριν από τη λήψη δύσκολων αποφάσεων.

Έκτοτε, η Ευρωπαϊκή επιτροπή πραγματοποίησε τακτικά συναντήσεις με εκπροσώπους συνδικάτων, ακαδημαϊκών ιδρυμάτων, οργανώσεων εργοδοτών (συμπεριλαμβανομένων των μικρών επιχειρήσεων) και μη κυβερνητικών οργανώσεων που έγινε με την ίδια την κοινωνία αλλά και με όλους τους κοινωνικούς εταίρους μας ήρθε από τη σοσιαλδημοκρατία του βορρά με σκοπό τη δημιουργία κοινωνικού συμβολαίου που αναπτύχθηκε κατά τη περίοδο του μεσοπόλεμου.

Είναι ως η ομολογία στην μαρξιστική αντίληψη για το διάλογο που είχε ως μέθοδο την απεργία και θεωρούσε της συμφωνίες ως προσωρινή ανακωχή αλλά και στον ορθόδοξο φιλελευθερισμό που αρνείται τους κοινωνικούς εταίρους. Οι συζητήσεις πάνω σε αυτά τα θέματα και η αντίληψη που υποστηρίζεται είναι να μη δημιουργούνται διαμάχες και να αναζητούνται κοινές λύσεις και στη δημιουργία μιας ιδεολογίας που να αναγνωρίζει την ύπαρξη κοινών συμφερόντων για συγκρότηση.

Ως απόρροια των παραπάνω ήταν η διαμόρφωση ενός νέου κοινωνικού μοντέλου που αυτές τις μέρες δηλώνεται ως κοινωνικό κράτος στα πλαίσια της δημοκρατίας αστικού τύπου. Το πρότυπο αυτό εφάρμοσαν και άλλες χώρες μετά το πόλεμο, κυρίως η Γερμανία που οι συλλογικές συμβάσεις καθιστούν κυρίαρχο μέσον κοινωνικής προόδου.

Τα καινούρια χαρακτηριστικά και οι αλλαγές στις παραγωγικές σχέσεις σε εθνικό επίπεδο αλλά και σε παγκόσμιο και δεν είναι δυνατόν να μην είναι αποτέλεσμα επιρροής μέσα από κοινωνικό διάλογο.

Το αίτημα για νομιμοποίηση των συνδικαλιστικών οργανώσεων επέφερε την κρίση αντιπροσωπευτικότητας. Είναι αναγκαίο να καθορισθεί ο νέος στόχος που είναι η κοινωνική ολοκλήρωση αλλά άλλαξε στάση η ευρωπαϊκή ένωση και έχει σαν στόχο προφυλάξει

την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων και να το ταιριάζει με το νέο κοινωνικό μοντέλο καθώς και με τα καινούρια δεδομένα και η ανανέωση του κοινωνικού κράτους. Η νέα προοπτική του κοινωνικού διάλογου είναι πολύ διαφορετική και πρέπει να επιδιώξει την αλλαγή μέσω τις συνεργασίας.

Ένα μέρος της ριζοσπαστικής αριστεράς επιμένει στην άρνηση κάθε διαδικασία διάλογου. Όμως από την άλλη πλευρά το αίσθημα της αυτάρκειας των ευρωπαϊκών κοινωνιών με τη δική τους κληρονομιά προωθεί τον κοινωνικό διάλογο που καθιστά φερέγγυο έναντι της αυθαιρεσίας των νομοθετών έτσι ώστε η συμμετοχική διαδικασία να αντισταθμιστεί έναντι των επιλογών του διεθνούς κεφαλαίου.

Έτσι λοιπόν ο κοινωνικός διάλογος θα πρέπει να βγει μέσα από τα όρια του εθνικών κρατών. Η παγκοσμιοποίηση του κοινωνικού διάλογου θα μειώσει την επιρροή των συνδικάτων αν συνεχίσουν να λειτουργούν μέσα σε στενά όρια των εθνικών κρατών.

Οι αποφάσεις που παίρνονται από τους κοινωνικούς εταίρους μέσα από τα κοινοτικά όργανα που δίνουν μεγάλη σημασία στον κοινωνικό διάλογο και η πρόοδος που γίνεται και η κατάρτιση κατευθυντήριων γραμμών για την απασχόληση, στη δια βίου εκπαίδευση, και της ισότητας των δυο φυλών, στην πολιτική κατά των φυλετικών διακρίσεων και του κοινωνικού αποκλεισμού. Ο κοινωνικός διάλογος είναι αναγκαίο να εξελιχθεί περισσότερο και με στόχο να επιτευχθεί η οικονομική και κοινωνική συνοχή μέσα την ευρωπαϊκή ένωση και κατά τη διάρκεια λήψης των αποφάσεων. (Ι.Δ.Κουκιάδης,2000)

4.1.1 Τι είναι κοινωνία των πολιτών

Η πρώτη φορά που χρησιμοποιήθηκε ο όρος Κοινωνία των Πολιτών (Κ.τ.π) ήταν το 1594 στην Αγγλία από το Richard Hooker, ενώ απαντάται στο Locke. Έκτοτε ο όρος έχει υποστεί τροποποιήσεις.

Οι τέσσερις συγγραφείς αν και έχουν διαφορετικές απόψεις και διαφορετικό ενδιαφέρον για τον ορισμό της κοινωνίας των πολιτών ο καθένας ξεχωριστά δίνει τον δικό του ορισμό στα παρακάτω κεφαλαία. Υπάρχουν διαφορετικές απόψεις για την έννοια της κοινωνίας των πολιτών. Υπάρχει ένας ορισμός που συνήθως

μεταφορικά αναφέρει ότι η κοινωνία των πολιτών ξεκινά από το κατώφλι του σπιτιού κάθε νοικοκυριού και επεκτείνεται μέχρι την είσοδο των κυβερνητικών κτιρίων.

Ο ορισμός αυτός συγκλίνει περισσότερο προς την κλασσική ευρωπαϊκή πολιτική θεωρία αντίθετα με τον Μαρξ ο οποίος κατέταξε την κοινωνία των πολιτών στην οικονομική βάση του κοινωνικού συστήματος. Ο Γκράμσι διατυπώνει μια αντίθετη άποψη θεωρώντας την κοινωνία των πολιτών συνώνυμη του κράτους. Ο ορισμός της κοινωνίας των πολιτών ξαναβγήκε στο προσκήνιο στα τέλη του 20^{ου} αιώνα με αφορμή με κατάρρευση των καθεστώτων του υπαρκτού σοσιαλισμού σαν αποτέλεσμα να δημιουργηθεί ταύτιση ενώσεων που δεν άνηκαν στο σοσιαλιστικό κράτος.

Μετά το 1989 οι διάφορες μελέτες που έγιναν για το πέρασμα στη δημοκρατία χρησιμοποίησαν όχι συγκεκριμένους ορισμούς για την κοινωνία των πολιτών για παράδειγμα η κοινωνία περιέχει ένα μεγάλο φάσμα οργανώσεων τυπικών και άτυπων. Σε αυτές περιέχονται οικονομικές πολιτιστικές και εκπαιδευτικές ομάδες συμφερόντων πολιτικές ομάδες ανοιχτούς στόχους και κοινωνικά κινήματα με συγκεκριμένα θέματα (περιβάλλον γυναικείο ζητήματα κ.α).

Επίσης υπάρχει και η αγορά των ιδεών. Και τη ροή πληροφοριών και ιδεών. Ο ορισμός αυτός δεν είναι συγκεκριμένος αντίθετα είναι γενικευμένος. Οι σχέσεις όμως κράτους κοινωνίας δεν παραμένουν αφηρημένες γενικεύσεις. Αντίθετα διαφοροποιούνται στο πέρασμα του χρόνου με αποτέλεσμα ο κοινωνικός σχηματισμός να αλλάξει αρκετά με αποτέλεσμα να μην υπάρχει ερμηνευτική δυνατότητα σε υλιστικά εξηγητικά σχήματα στα οποία αποδίδουν όλες τις εξελίξεις στο κράτος ως κύρια αντίφαση του οικονομικού επιπέδου.

Το ίδιο ισχύει και για τα ιδεαλιστικά σχήματα τα οποία πιστεύουν ότι οι αλλαγές που έγιναν στη σχέση κράτους κοινωνίας των πολιτών οφείλεται στις μεταβολές του συστήματος αξιών και αντιλήψεων των ελίτ που κατέχουν ηγετικές θέσεις στη πολιτική και την οικονομία. Υπάρχουν αντίθετες απόψεις στις δυο προηγούμενες προσεγγίσεις.

Η πρώτη προσέγγιση εχθρεύεται τον ορισμό της κοινωνίας των πολιτών γιατί με βάση αυτή την προσέγγιση εχθρεύεται τον ορισμό της κοινωνίας των πολιτών γιατί με βάση αυτή την προσέγγιση υπάρχουν κοινωνικές τάξεις οι οποίες βρίσκονται οι οποίες

βρίσκονται σε συνεχή σύγκρουση μεταξύ τους. Ενώ στην δεύτερη προσέγγιση φαίνεται να υπάρχει αντιπάθεια μεταξύ των συμφραζόμενων πολιτικής συμμετοχής και ενδυνάμωσης των πολιτών με συζήτηση περί κοινωνίας πολιτών. Η ανάπτυξη της κοινωνίας των πολιτών συζητείται σε συνάρτηση με διάφορους παράγοντες όπως είναι η ποιότητα της δημοκρατίας και η δυνατότητα αντίστασης από την πλευρά της παγκόσμιας κοινωνίας των πολιτών απέναντι των φορέων της παγκοσμιοποίησης του καπιταλισμού και των πολεμικών επιχειρήσεων σε διεθνές επίπεδο.

Οι σχέσεις κοινωνίας των πολιτών μεταξύ εθελοντισμού και κράτους έχει απασχολήσει τους συγγραφείς οι οποίοι συμφωνούν σε ένα βασικό εννοιολογικό πυρήνα της κοινωνίας των πολιτών και ταυτόχρονα έχουν αντίθετες απόψεις για την κοινωνία των πολιτών και παράλληλα συμφωνούν στον αρχικό πυρήνα της έννοιας. Ποιος είναι αυτός ο πυρήνας, που σαν αρχή θα πρέπει να γίνει διαφοροποίηση μεταξύ των όρων κοινωνία και κοινωνία των πολιτών. Κάποιες οργανώσεις και ενέργειες μπορούν να υπάρχουν και να εκτυλίσσονται στη κοινωνία χωρίς όμως να έχουν σχέση με την κοινωνία των πολιτών ειδικά.

Αντίθετα όταν κοινωνικές οργανώσεις και κοινωνικές ενέργειες έχουν συλλογικότητα εκδηλώνονται σε δημόσιο χώρο είναι εθελοντικές και

όχι υποχρεωτικές η καταναγκαστικές επικαλούνται το δημόσιο συμφέρον σαν σκοπό έχουν να πετύχουν κάποια δημόσια ωφέλεια και δεν έχουν σαν σκοπό το ιδιωτικό κέρδος περιλαμβάνονται ειδικά στην κοινωνία πολιτών. Αν και ο παραπάνω ορισμός δίνει την εντύπωση ότι περιορίζει την έννοια της κοινωνίας των πολιτών αντίθετα στον ορισμό αυτό περιλαμβάνονται κλασικοί φορείς που είναι μια θεσμοθετημένη οργάνωση εθελοντών ή ένα κοινωνικό κίνημα, και οικίες συλλογικές συμπεριφορές, διαδηλώσεις, πρόσφορα εθελοντικής εργασίας που είναι φορείς και εκδηλώσεις που δεν είναι τυπικοί. Περιλαμβάνονται επίσης και ενέργειες οι οποίες έχουν σαν μοναδικό σκοπό την επίτευξη κάποιας δημόσιας ωφέλειας. (Δημήτρης Α. Σωτηρόπουλος)

4.1.2 ΕΘΕΛΟΝΤΕΣ ΚΑΙ ΚΡΑΤΟΣ ΟΙ ΣΕΙΡΗΝΕΣ ΤΗΣ ΣΥΜΦΥΣΗΣ

Εθελοντισμός μεταξύ μεσσιανισμού και ρεαλιστικής ουτοπίας

Η κοινωνία των πολιτών ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια έχει εισέρθει στο πολιτικό και το επιστημονικό λεξιλόγιο.

Μερικοί από τους παράγοντες είναι η γραφειοκρατία η κρίση του κοινωνικού κράτους η πτώση των σοσιαλιστικών καθεστώτων και με ποιο πρόσφατο παράγοντα η παγκοσμιοποίηση ορός κοινωνία των πολιτών έχει όμως χωριστεί σε δυο πλευρές. Από την μια έχουμε κινήματα αυτοοργάνωσης των εργατών και αντιφρονούντες των σοσιαλιστικών καθεστώτων, των μη κυβερνητικών οργανώσεων οι οποίες αποτελούνται από εθελοντές. Και από την άλλη υπάρχει αμφισβήτηση στο μέχρι που θα πρέπει να φτάνουν τα όρια π.χ με τους διάφορους επιχειρηματίες οι οποίοι επιχορηγούν πολιτιστικές εκδηλώσεις ή τις ενορίες που σπεύδουν να συνδράμουν τους σεισμοπαθείς με τις ομάδες πίεσης για λογαριασμό οργανωμένων επαγγελματικών συμφερόντων.

Παρατηρώντας τα παραδείγματα θα λέγαμε ότι τελικά είναι δύσκολο να δώσουμε ορισμό στον ορό. Αυτό μπορεί να οφείλεται όχι μόνο στην διαφορετική ιστορική γεωγραφική κοινωνική προέλευση των μορφών της κοινωνίας των πολιτών αλλά και στο ότι εμφανίζεται μέσα από την παραδοσιακή Αριστερά αλλά και μέσα από την θεριστική προέλευση επιστημονικών ρευμάτων.

Και εδώ εμφανίζεται ένα άλλο ερώτημα. Πως μπορεί να ενταχθεί στη δημοσιά πολιτική και κοινωνική πραγματικότητα οι άτυπες η θεσπισμένες συσσωματώσεις και ποια θα είναι η αντιμετώπιση από την πολιτική πράξη. Και εδώ πάλι οι απόψεις διήσθονται μια μερίδα βλέπει μέσα από την κοινωνία των πολιτών μια οργανωμένη συλλογικότητα αλλά αν και δεν συμφωνούν το δέχονται βλέποντας την αδυναμία του πολιτικού συστήματος άλλοι πιστεύουν ότι είναι μια απειλή για τη δημοκρατία η το κράτος δικαίου.

Υπάρχουν δυο πεδία πάνω στο οποίο έρχονται σε σύγκρουση οι διαφορετικές απόψεις. Το ένα πεδίο είναι η πολιτική δράση αξίες τα ιδεώδη που θεμελιώνουν την δράση των οργανωμένων φορέων της πολιτικής εξουσίας. Και το άλλο πεδίο είναι η διοίκηση στην οποία λύνονται θέματα τα οποία αφορούν τη συλλογικότητα. Μέσα από όλα αυτά ποια είναι η αξία της κοινωνίας των πολιτών; Είναι ένα μέσο για να πραγματοποιηθούν ορισμένα ιδεώδη τα οποία

βρίσκονται στο περιθώριο λόγω της σύγχρονης πολιτικής ζωής;

Ποιος ακριβώς είναι ο ρόλος της κοινωνίας των πολιτών μέσα σε μια πολιτική σκέψη οι οποία αμφιταλαντεύονται μεταξύ ορισμένων τάσεων συγχρόνων κοινωνιών και στο να γίνει υπέρβαση αυτών δηλαδή ανάμεσα στην ρεαλιστική και ριζοσπαστική δημοκρατία; Στο ερώτημα αυτό θα επιχειρηθεί να δοθεί απάντηση μέσα από μια ειδική μορφή της κοινωνίας των πολιτών τον εθελοντισμό.

Εθελοντισμός είναι η δραστηριότητα που αναπτύσσεται κατά τρόπο αυθόρμητο για σκοπούς αλτρουιστικούς από πολίτες ατομικά ή μέσα από οργανωμένα άτυπα σχήματα στα οποία ανήκουν για το συμφέρον της κοινωνικής κατηγορίας προς το συμφέρον της κοινωνικής κατηγορίας της οποίας είναι μέλη ή τρίτων προσώπων ή της τοπικής κρατικής ή διεθνούς κοινότητας σε κάθε περίπτωση μάλιστα χωρίς σκοπό αμέσου ατομικού κέρδους. Πάνω σε αυτόν τον ορισμό θα πρέπει να γίνουν δυο διευκρινίσεις.

Πρώτον εμφανίζονται διαφορές μεταξύ του εθελοντή και από τον δραστηριοποιούμενο στον τρίτο τομέα. Ο τρίτος τομέας είναι ο τομέας της οικονομίας πάνω στον οποίο δημιουργούν δραστηριότητα άτομα τα οποία δεν αποσκοπούν στο κέρδος αλλά την κοινωνική ωφελεία σαν κάποια μορφή αποζημίωσης η οποία κινείται μέσα στα όρια. Παρατηρείται ότι οι εθελοντές και τα άτομα τα οποία αποζημιώνονται για τις υπηρεσίες που παρέχουν βρίσκονται στον ίδιο φορέα με αποτέλεσμα να μην γίνεται σαφής διαχωρισμός εθελοντικής δραστηριότητες και δραστηριότητα στο πλαίσιο του τρίτου τομέα. Υπάρχει ένα σαφή κριτήριο διαχωρισμού μεταξύ των δυο δραστηριοτήτων. Αυτό είναι ότι ο εθελοντής προσφέρει τις υπηρεσίες του αφιλόκερδος και χωρίς να περιμένει κάποιο αντάλλαγμα.

Μια δεύτερη διαφορά είναι ότι ο εθελοντής δεν ταυτίζεται με τον πολίτη εθελοντής δεν περιορίζεται στο να είναι συνεπείς στις υποχρεώσεις του απέναντι στο πολιτικό δεσμό. Αντίθετα όλη του η συμπεριφορά κινείται με βάση γενναιοδωρίας αλτρουισμό και δοτικότητα. Ενώ οι πολίτες ψηφίζουν ένα κόμμα από τους υπόσχεται βοήθεια ιδιαίτερα στην κατηγορία ατόμων που πραγματικά την χρειάζονται. Ο εθελοντής συμμετείχε σε ένα φιλόπτωχο σωματείο προσφέρει βοήθεια σε μια άπορη οικογένεια βοήθεια. Από την άλλη πλευρά ποια στάση θα πρέπει να τηρεί η πολιτεία απέναντι στον εθελοντισμού απάντηση θα πρέπει να γίνει με βάση τα δυο πεδία. Πρώτον το πεδίο των σκοπών όπου θα πρέπει να προάγει το κράτος και δεύτερον το πεδίο της διοίκησης

των κοινών¹ και έτσι θα πρέπει να του δοθούν κίνητρα για εθελοντική δράση δηλαδή θα πρέπει να μεταστραφεί από το πρότυπο της καθολικής κρατικής παροχής σε συνεργασία κράτους-ιδιωτικής πρωτοβουλίας και εθελοντικών φορέων, βρίσκεται η έννοια της αυτοβοήθειας, ως παράλληλης δράσης και ως ηθική προσέγγιση της κοινωνικής πολιτικής. (Λ. Αποστολίδης)

Συνεπώς αν η πολιτεία σαν σκοπό έχει να παίρνει ενεργητικές πρωτοβουλίες υπέρ του εθελοντισμού τότε δεν θα πρέπει να υπάρχει αμφισβήτηση στο να μην είναι υπέρ στον τρόπο ζωής και να σέβεται την αυτονομία των πολιτών

1 Προαγωγή η εγγυητή του εθελοντισμού

Η σύμφυση των σκοπών της πολιτείας και των εθελοντών

Η πολιτεία θα πρέπει να έχει σαν σκοπό να θεραπεύσει το γενικό συμφέρον μέσα από αυτό το ερώτημα αν ο εθελοντισμός προσφέρει δηλαδή αν είναι χρήσιμος. Φυσικά και η απάντηση είναι γιατί προκύπτουν αρκετά θετικά επιχειρήματα όπως ο εθελοντής δρα υπέρ του γενικού καλού και η δράση του χαρακτηρίζεται από γενναιοδωρία και τρυσμό. Ένα άλλο ερώτημα κατά ποσόν και πως δικαιούται η πολιτεία να επεμβαίνει στην κοινωνία έμμεση επέμβαση της πολιτείας μπορεί να έχει διαφορές μορφές όπως είναι τεχνική υποστήριξη οικονομική επιχορήγηση. Αυτή την επέμβαση θα είχε την δυνατότητα ένας ελευθεριοκράτης να την χαρακτηρίσει σαν μια απαράδεκτη χειραγώγηση των πολιτών. Ισχυρίζεται ότι αν η πολιτεία ενισχύει τον εθελοντισμό π.χ. επιχορηγεί τις εθελοντικές κινήσεις αυτό θα έχει σαν αποτέλεσμα να επεμβαίνει στο επίπεδο ελευθερίας των άλλων πολιτών. Γιατί εγώ ο νομοταγής αλλά εγωιστής καταναλωτής να συνεισφέρω για να έχει την δυνατότητα ο άλλος να προσφέρει στο κοινωνικό σύνολο μέσα από αυτό η πολιτεία δείχνει έναν τρόπο ζωής οπου όλοι θα πρέπει να συμβάλλουν στα κοινά. (Δ. Α. Σωτηρόπουλος)

1) Συγγραφέας: Δ. Α. Σωτηρόπουλος

Είναι σωστό και έχει η πολιτεία τα δικαιώματα να υποδεικνύει τον αυτό τρόπο ζωής σε χειραφετημένους ενήλικες. Να ακολουθήσει ο πολίτης έναν συγκεκριμένο τρόπο ζωής αφήνοντας πίσω του έναν τρόπο ζώνης αφήνοντας πίσω του έχει επιλέξει να ακολουθήσει? Πάνω από όλα μια δίκαιη πολιτεία είναι και κράτος δικαίου. Συνεπώς ένα κράτος θα πρέπει να σέβεται την ελευθερία του ατόμου και δεν θα πρέπει να προβάλλει η να προωθεί τρόπους ζώνης γιατί δεν θα πρέπει να επηρεάζει τα άτομα σε θέματα που δεν ανήκουν στην δικαιοδοσία του μέσα από αυτό το ερώτημα μας δίνεται η δυνατότητα να προσδιορίσουμε ανά αξία του εθελοντισμού πρώτη στηρίζεται στην αξία της συμμετοχής στα κοινή δεύτερη στη συμμετοχή σε κινήσεις εθελοντών ως συνιστούσα του αγαθούλη τρίτη στους ορούς της αυτονομίας πρώτη και η δεύτερη αναφέρει ότι το κράτος θα πρέπει να προάγει τον εθελοντισμό.

Η τρίτη αναφέρει ότι το κράτος θα πρέπει να εγγυάται τη συνδρομή των ορών της αυτονομίας. Συνεπώς οι δυο πρώτες καταφάσκουν τη σύμφυση κράτους και εθελοντών ενώ η τρίτη επιμένει στην αξία του διαχωρισμού μεταξύ τους. (Δ. Α. Σωτηρόπουλος)

Ο εθελοντισμός ως συμμετοχή στα κοινά

Η θεωρία του Benjamin Barber αναφέρει ότι η πολιτική συμμετοχή έχει μεγάλη αξία και η πολιτεία από την πλευρά της θα πρέπει να την ενθαρρύνει θεωρία αναπτύσσεται σε τρεις χρόνους. Ακόμα στις σύγχρονες δημοκρατίες τα άτομα δεν έχουν σταματήσει πάνω από όλα να είναι πολίτες. Η συμμετοχή τους στα κοινά τους δίνει την δυνατότητα να υπερβαίνουν τη μερικότητα των ιδιωτικών τους συμφερόντων και να προσδιορίζουν το γενικό καλό. Το γενικό καλό είναι αποτέλεσμα πολιτικής σύμπραξης ίσων πολιτών οι οποίοι δεν έχουν κανένα κανόνα να τους οδηγήσει και αυτοί με την σειρά τους θα πρέπει να αντιμετωπίζουν τις προκλήσεις της πραγματικότητας που συνεχώς αλλάζουν θα πρέπει να βρίσκουν λύσεις και να αποφασίζουμε αποτέλεσμα το γενικό καλό είναι μια έκφραση μια φαντασίας και αυθορμητισμού. Ο εθελοντισμός είναι μια ως προωθημένη μορφή συμμετοχής στα κοινά εθελοντής αφήνει τα δικά του συμφέροντα και αφοσιώνεται σε θέματα που αφορούν την υλοτητα. Η πολιτεία οφείλει να ασκεί ενεργό πολιτική

υπέρ του εθελοντισμού. Αυτό δεν οφείλεται μονό στο ότι ο εθελοντισμός είναι σημαντικός στην ύπαρξη της πολιτείας αλλά και στην επισφαλή θέση στην οποία κινδυνεύει να βρεθεί λόγω διαφορών παραγόντων όπως είναι η απάθεια η οικονομική ανέχεια η ενίσχυση των ελίτ η επίδραση των Μ.Μ.Ε. (Δ. Α. Σωτηρόπουλος)

Είναι όμως προφανές να αναπτυχθεί η εθελοντική πρωτοβουλία και μη αμειβόμενη εργασία και πολύ περισσότερο αν ανταποκριθούν σε ικανό αριθμό οι πολίτες . Η εθελοντική δράση εντοπίζεται σε μεμονωμένες ενέργειες ανθρώπων και όταν υπάρχει μεγάλη ανάγκη Όλοι αυτοί οι παράγοντες με διάβρωση τη δημοσιότητα (Λ. Αποστολίδης)

Κατά της θεωρίας του Bargen μπορούν να ειπωθούν δυο σειρές επιφυλάξεων.

Οι πρώτες είναι κατά της ρεπουμπλικανής και οι δεύτερες κατά της τελειοκρατικής πλευρά της. Στο σημείο αυτό θα εξετάσουμε τις πρώτες α Από πού προκύπτει ότι η συμμετοχή στις επιμέρους σκηνές της δημοσιότητας είναι μια αξία της σύγχρονης κοινωνίας? Όμως η εμπειρική πραγματικότητα έρχεται και το διαψεύδει. Η δυσκολία και το μέγεθος των συγχρόνων μαγικών δημοκρατικών έχει σαν αποτέλεσμα έναν συγκεκριμένο καταμερισμό εργασίας έτσι ώστε σε λίγους δίνεται η δυνατότητα να ασχολούνται με τα κοινά ενώ οι περισσότεροι παίρνουν ρολό του ψηφοφόρου η του θεατή. Ένας οπαδός της ρεπουμπλικανικής θεωρίας αμφισβητεί την διάγνωση αυτή. Από την μια πλευρά έχουμε το ότι η κοινωνία σε κρίσιμες στιγμές αντιδρά άμεσα και από την άλλη δημιουργούν νέες μορφές συμμετοχής οι οποίες απαιτούν να έχουν ρολό στη διαμόρφωση του γενικού καλού.

Οι αντίπαλοι του συγχρόνου ρεπουμπλικανισμού προβαίνουν σε μια ριζική κίνηση. Υποστηρίζουν ότι η συμμετοχή στα κοινά δεν έχει αυτοτελή αλλά εργαλεία αξία και δεύτερον ότι μια διαδικασίας ορισμένων ουσιαστικών αγαθών. Από την μια πλευρά έχουμε το ότι η συμμετοχή στη δημοσιότητα ζωή συνδέεται με την πολιτική ελευθερία και το γενικό κάλο.η συμμετοχή στα κοινά έχει σαν αποτέλεσμα την διάνοιξη της προοπτικής Τάουν κοινού καλού.

Και από την άλλη έχουμε ότι το γενικό καλό δύσκολα θα μπορούσε να γίνει δεκτοί συμμετοχή όχι μονό δεν αποτελεί υπέρτερη αξία αλλά εξαρτάται από τον σκοπό η από τους σκοπούς μένει να δεκτή στην υπηρεσία των οποίων τάσσεται αρκεί αυτοί οι σκοποί να προσδιοριστούν. (Δ. Α. Σωτηρόπουλος)

3 Ο εθελοντισμός ως έκδοση αγαθού βίου

Υπάρχει μια γενική θετική άποψη ότι η πολιτεία θα πρέπει να επεμβαίνει για να γίνεται πραγματοποίηση του αγαθούλη άποψη αυτή προέρχεται από τελειοκρατικό πνεύμα δηλαδή ότι η πολιτεία έχει την αρμοδιότητα να επεμβαίνει σε θέματα αγαθού βίου με πολλές και συχνά απλές μορφές. Όμως μια τέτοια πλοκή αποτελείται από αδύνατα σημεία. Πρώτον ότι θα πρέπει να γίνει προσδιορισμός του αγαθού.

Δεύτερον ότι αγνοεί την πραγματική κανονιστική ισχύ της αρχής της ανεκτικότητας. Τρίτον ότι δημιουργούνται στην διαφθορά της γραφειοκρατίας αλλά στον αυταρχισμό των κυβερνητών και τετάρτων ότι δεν μπορεί εύκολα να επιτευχθεί κοινωνική ηρεμία εάν υπάρχουν δυνατές διαφωνίες γύρω από το αγαθό. Σύγχρονοι φιλόσοφοι προσπαθούν να επαναπροσδιορίσουν την τελειοκρατική θεωρία για να αποφύγουν τα προβλήματα που θα προκύψουν από αυτές τις πλευρές. Και για το λόγω αυτό γίνεται προσπάθεια σύνδεσης του αγαθού με αξίες τις οποίες έχουμε από την πολιτική σκέψη της νεωτερικότητας.

Ένα επιχείρημα το οποίο είναι βασισμένο στις εκδοχές της σύγχρονης φιλελεύθερης τελειοκρατίας θα αναπτυσσόταν σε τέσσερις χρόνους ως εξής α) Η ζωή έχει νόημα και παίρνει αξία όταν οδηγείται από αγαθούς σκοπούς και υπάρχει αρμονική σχέση με τις βασικές αξίες των νέων χρόνων. Από την άλλη υπάρχουν αγαθά συχνά αντίρροπα μεταξύ τους Ο έμπρακτος τρυσμός εμφανίζεται είτε με συμμετοχή στα κοινά η με πράξεις αλληλέγγυας. Επίσης πάνω σε αυτόν τον ορό βασίζονται άλλες θεμελιώδεις αξίες χ κοινωνικής συνοχής η της ισότητας Δεν βρίσκεται κανένας λόγος να μην προάγεται ο εθελοντισμός από οποιονδήποτε άρα είτε από την δημοκρατική πολιτεία.

Η δεύτερη δηλαδή η δημοκρατική πολιτεία έχει καθήκον να ασκεί πολιτική υπέρ του εθελοντισμού Η πολιτεία μπορεί να χρησιμοποιεί ήπια μέσα π.χ η ενθάρρυνση μέσω κινήτρων φοροαπαλλαγών όταν η κοινωνία η ή ελεύθερη αγορά αδυνατεί να παρέχει και όταν κινδυνεύει από την δράση παραγόντων όπως είναι η αγορά η αδράνεια των συνηθειών κ.λ.π. Η θεωρία αυτή ονομάζεται τελειοκρατική γιατί δέχεται την αρμοδιότητα και την υποχρέωση της πολιτείας ότι μπορεί να προάγει τον εθελοντισμό αλλά όχι και

ότι υπάρχει για να τον προάγει. Τα πλεονεκτήματα δεν είναι ξεκάθαρα. Πρώτον συμβαδίζει με τις απόψεις της Ελληνικής κοινωνίας όπου με την πρώτη αφορμή πηγαίνει στην κρατική αρωγή. Δεύτερον γίνεται ταύτιση του εθελοντισμού με κάποιες αξίες π.χ αυτονομία του ατόμου. Δεν θα πρέπει να γίνονται υποχρεωτικές επιλογές με βάση το ότι η πολιτεία προάγει τον εθελοντισμό. Τρίτον όπως το άτομο έχει υποχρέωση και καθήκον να αναπτύσσει εθελοντικές πρωτοβουλίες τότε και η πολιτεία έχει καθήκον και υποχρέωση να εγγυάται αγαθά π.χ. εθνική ασφάλεια.

Τετάρτων θα πρέπει να ορίζονται ήπια μετρά προαγωγής και όχι εξαναγκαστικά μετρά προαγωγής του εθελοντισμού. Πέμπτων θα πρέπει να γίνεται αποφυγή αντιδημοκρατικών μεθόδων. Ένα ερώτημα το οποίο δημιουργείται μέσα από όλα αυτά κατά ποσό μπορεί να γίνει συνδέσει του αγαθού με τον εθελοντισμό. Ποιο συγκεκριμένα στο τελειοκρατικό επιχείρημα έχουμε α Τα ήπια μετρά περιλαμβάνουν εξαναγκασμό με αποτέλεσμα να γίνεται διαστρέβλωση κινήτρων του ατόμου και παρέμβαση στην αυτονομία του.

β) Οι λόγοι πάνω στους οποίους στηρίζεται η ενεργή παρέμβαση για χάριν του εθελοντισμού δεν είναι και οι ποιο ορθολογικοί Αν και ο εθελοντισμός είναι μια μορφή αγαθού αυτό δεν σημαίνει και απαραίτητα ότι θα πρέπει να τον προάγει η πολιτεία. α Τα μέσα που χρησιμοποιεί η τελειοκρατική πολιτεία είναι μορφές χειραγώγησης και περιέχουν εξαναγκασμό. Αυτό προέρχεται από την δυσπιστία απέναντι στο κράτος λόγω εσωτερικής σχέσης κράτους και βίας εξαναγκασμού.

Η ποιο συνηθισμένη ήπια μορφής παρέμβασης η επιχορήγηση η οποία συνδέει τις αρνητικές συνέπειες τις οποίες το άτομο είναι έτοιμο να τις δεχθεί επιτελώντας εθελοντικό έργο. Τέλος θα πρέπει να γίνεται διαχωρισμός μεταξύ εξαναγκασμού και μη εξαναγκασμού Το δεύτερο επιχείρημα ξεκινά από το ερώτημα από πού προέρχονται οι λόγοι τους οποίους χρησιμοποιεί η πολιτεία υπέρ μιας πολιτικής για χάριν του εθελοντισμού και από πού η πολιτεία είναι ο ικανός εκφραστής του αγαθού τελειοκράτης υποστηρίζει ότι δεν υπάρχει καλύτερος τρόπος να λύνονται τα ζητήματα της δημοσίας ζώνης από τη δημοκρατία.

Ο εθελοντισμός ως μορφή αυτονομίας

Το νόημα της ζωής είναι ένα πολύ σοβαρό ζήτημα και ο καθένας έχει το δικαίωμα να προσδιορίσει το νόημα της ζώνης και να ζήσει με αυτό που ο ίδιος επιλεγεί πολιτεία δεν έχει το δικαίωμα να επεμβαίνει στις επιλογές του ατόμου αρκεί βεβαία και αυτές να μην είναι αντίθετες στις ηθικές πολιτικές αρχές που προστατεύουν και θεμελιώνουν τα δικαιώματα των άλλων πολιτών όπως αναγράφονται στο σύνταγμα. Συνεπώς η πολιτεία έχει το δικαίωμα να δημιουργεί παρέμβαση υπέρ του εθελοντισμού αν και αυτή δεχτεί με την σειρά της ότι υπάρχει ένας σύνδεσμος μεταξύ ατομικών ελευθεριών και εθελοντισμού. Δηλαδή ότι ο εθελοντισμός δεν είναι μονό ένα αγαθό αλλά και ένας πολιτικός στόχος οπού η επίτευξη είναι απαραίτητη για την προστασία των ατομικών ελευθεριών.

Πέντε επιχειρήματα θα μπορούσαν να μας δώσουν μια καταφατική απάντηση. Θα τα εξετάσουμε ένα προς ένα για να προσδιορίσουμε την σωστή σχέση μεταξύ εθελοντισμού αυτονομίας για να υποστηρίξουμε ότι το κράτος δεν έχει αρμοδιότητα και ούτε οφείλει να προάγει τον εθελοντισμό. Α}Η πολιτεία έχει την υποχρέωση να προστατεύει την ίση αυτονομία του καθενός προστασία της αυτονομίας κινδυνεύει να μετατραπεί σε απλή διακήρυξη αν δεν υπάρχουν οι υλικοί οροί οι εξωτερικές συνθήκες που είναι υπεύθυνες για την αποτελεσματική άσκηση της. Συνεπώς το καθήκον της πολιτείας επεκτείνεται όχι μονό στην διακήρυξη και την προστασία των ατομικών ελευθεριών αλλά στην εγγυητή και στην οργάνωση τούς πολιτεία δεν προάγει το ίδιο το αγαθό. Το επιχείρημα αυτό όμως είναι παραπλανητικό.

Γιατί από την μια πλευρά η πολιτεία έχει καθήκον να οργανώνει την αυτονομία και να διαμορφώνει ένα ευνοϊκό περιβάλλον για να έχει το άτομο την δυνατότητα να πραγματοποιεί τις πράξεις και από την άλλη πλευρά το άτομο είναι εκείνο που θα κρίνει ποτέ που και πως θα επιλέξει η θα πράξει καθώς το ίδιο θα προβεί στην πράξη.

Ο εθελοντισμός επίσης αποτελεί ένα αναγκαίο μέσο για την προαγωγή θεμελιωδών δικαιωμάτων. Ένας άλλος ορός είναι και η εθελοντική στράτευση οι εθελοντές προσφέρουν υπηρεσίες που είναι αναγκαίες για την άσκηση των δικαιωμάτων των ιδίων αλλά και των άλλων.

Ο εθελοντισμός είναι μια από τις πιο παρωθημένες μορφές συμμετοχής στα κοινά και έχει επίγνωση για το πεδίο που τον

ενδιαφέρει για την αξία της στράτευσης] καλλιεργεί την πολυφωνία πολιτεία που εγγυάται τον σεβασμό της αρχής της αυτονομίας θα πρέπει να έχει καθήκον εγγυητής του εθελοντισμού Η αυτόβουλη προσφορά των πολιτών στο να επιλυθούν προβλήματα στα οποία θα μπορούσε να δικαιολογηθεί και η παρέμβαση της πολιτείας έχει σαν αποτέλεσμα τον περιορισμό της τελευταίας μα αποτέλεσμα στην διαμόρφωση ενός ποιο ενεργού σώματος πολιτών Ο εθελοντισμός από την μια πλευρά δίνει το δικαίωμα του λόγου σε περιθωριακά η υποαντιπροσωπευόμενα στρώματα του πληθυσμού και ικανοποιούν βιοτικές τους ανάγκες και από την άλλη πλευρά τους παρέχουν την δυνατότητα να τονώνουν την πολιτική τους συνείδηση θωρακίζοντας την αρχή της λαϊκής κυριαρχίας που το επιχείρημα αυτό παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον και θα πρέπει να αναλυθεί σε δυο ισχυρισμούς ότι α) ο εθελοντισμός θωρακίζει την λαϊκή κυριαρχία και την πολιτική ισότητα και δεύτερον την αυτονομία του κάθε ατόμου π.χ. ένα άτομο το οποίο προέρχεται από την Μαύρη θάλασσα το οποίο είναι γεμάτο προσδοκίες αλλά βρισκόμενος στο περιθώριο της κοινωνικής ζωής στην Ελλάδα δεν μπορεί να αποδείξει της δυνατότητες σε αυτή τη γειτονιά που γίνονται προσπάθειες αλληλοβοηθείας προσφυγών από τις Ανατολικές χώρες η ζωή του ατόμου στην Σοβιετική Ένωση που δεν καλλιέργησε την διάθεση συμμετοχής και προσφοράς. Συνεπώς η επέμβαση της πολιτείας για να αποκτήσει κίνητρο δεν συμβαδίζει με την αρχή της ίσης αυτονομίας πολιτεία οφείλει να εγγυάται και όχι να προάγει τον εθελοντισμού και η πολιτεία οφείλει να απέχει από κάθε ενεργεία, που μπορεί να προσβάλει η να θέσει σε κίνδυνο την ελευθερία του ατόμου να αναπτύσσει εθελοντική δραστηριότητα πολιτεία οφείλει να παρέχει προστασία στο άτομο όταν η ελευθερία του κινδυνεύει να παραβιάσει η παραβιάζει.

Επίσης οφείλει να παρέχει προστασία στο άτομο όταν η ελευθερία του κινδυνεύει να παραβιασθεί.

Επίσης οφείλει να εξασφαλίσει τις προϋποθέσεις εκείνες που είναι αναγκαίες προκειμένου το άτομο αν επιθυμεί να αναπτύξει εθελοντική δραστηριότητα π.χ. κάλυψη ορισμένων στοιχειωδών βιοποριστικών αναγκών. (Δ. Α. Σωτηρόπουλος)

Σχέσεις μεταξύ πολιτείας και ενεργών πολιτών

Η πολιτεία δεν μπορεί να προάγει τον εθελοντισμό αλλά θα μπορούσε να ανταμείψει ή να αποζημιώσει οργανώσεις ή άτυπες κινήσεις πολιτών οι οποίες επιτελούν κατά την δική της γνώμη τα δικά της καθήκοντα. Αυτό θα πρέπει να συμβεί αν υπάρχουν δυο προϋποθέσεις. Πρώτον να πρόκειται για ανταμοιβή που δίνεται για συγκεκριμένο έργο ή υπηρεσία.

Δεύτερον η συναλλαγή η οποία έχει οικονομικό ή άλλο περιεχόμενο θα πρέπει να μην έχει σαν σκοπό το κέρδος αλλά ανταποδοτικό χαρακτήρα. Κι όμως δε είναι: αρκεί να γίνει δεκτό ότι εθελοντισμός δεν χαρακτηρίζεται από κάποια εξωτερικά-τυπικά, θεσμοθετημένα κ.τ.λ. -στοιχεία για να θολώσει η διάφορα μεταξύ τους. Χρειάζεται επομένως να εκβαθύνουμε σε αυτήν: ως προς τι η εμφορούμενη από πνεύμα εθελοντισμού πρόσφορα ή στράτευση δε διαχέεται στην εν γένει αλληλέγγυοι ή συμμετοχή στα κοινά; Θα μπορούσαμε λοιπόν να δεχτούμε ότι ο εθελοντής δεν αρκείτε στην εκπλήρωση των υποχρεώσεων που απορρέουν από τον πολιτικό δεσμό: κάνει κάτι διαφορετικό από το πολίτη (Bohman 1996, 30). Σύμφωνα με τη τρέχουσα γλωσσική χρήση, ο εθελοντής «δίνεται» ή έστω « προσφέρει»: η συμπεριφορά του διέπεται από γενναιοδωρία, αλtruισμό και δοτικότητα που δεν απαντούν γενικά. Με άλλα λόγια προσφέρει πέραν του οφειλομένου από αυτόν ως πολίτη ή έστω αυτού ως προς το οποίο υφίσταται νόμιμη αξίωση εκ μέρους άλλων. Εκεί, για παράδειγμα, που ο πολίτης απλώς πληρώνει φόρους για να αναλάβει εν συνεχεία το κράτος την αρωγή των άπορων ή ψηφίζει ένα κόμμα που υπόσχεται, αν κατακτήσει την εξουσία, γενναιότερη βοήθεια στους αναξιοπαθούντες, ο εθελοντής συμμετέχει ενεργά σε ένα φιλόπτωχο σωματείο, δραστηριοποιείται σε μια ομάδα αλληλοβοήθειας στη γειτονία ή μαγειρεύει για τα παιδιά μιας άπορης οικογένειας.

4. Ο Εθελοντισμός θα μας απασχολήσει από τη πλευρά της πολιτείας: ποια οφείλει να είναι η στάση της πολιτείας απέναντι στον εθελοντισμό; Το γενικό αυτό ερώτημα θα επιχειρήσουμε να το απαντήσουμε αναγόμενοι και στα δυο πεδία, στα οποία, όπως προαναφέραμε, η(Δ. Α. Σωτηρόπουλος) συζήτηση σχετικά με την κοινωνία των πολιτών παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον: το πεδίο των σκοπών που δικαιούται να προάγει το κράτος και το πεδίο της διοίκησης των κοινών. Έτσι, σε ένα πρώτο χρόνο το ερώτημα αυτό

εξειδικεύεται στους τρόπους ενίσχυσης του εθελοντισμού: αν η πολιτεία έχει αρμοδιότητα να αναλαμβάνει ενεργητικές πρωτοβουλίες υπέρ του εθελοντισμού, δεν τίθεται υπό αμφισβήτηση η υποχρέωση της να μην ενισχύει τρόπους ζωής και να σέβεται την ίση αυτονομία των πολιτών(I); Σε έναν δεύτερο χρόνο το ερώτημα εξειδικεύεται στους τρόπους αξιοποίησης του εθελοντισμού: μια πολιτεία που εντάσσει τις εθελοντικές κινήσεις στον διοικητικό μηχανισμό δεν θέτει σε κίνδυνο τη θέση τους στο πολιτικό καταμερισμό εργασίας και ιδίως τη διαβουλευτική λειτουργία τους (II);.

4.1.3 Σχέσεις μεταξύ πολιτείας και ενεργών πολιτών

Η πολιτεία δε μπορεί να έχει οικονομικές ή άλλες δοσοληψίες με κινήσεις εθελοντών; Εδώ χρειάζεται προσοχή γιατί κινούμαστε πλέον σε ένα επίπεδο της κοινωνικής δράσης, στο οποίο αποκτά σημασία η διάκριση μεταξύ εθελοντισμού και συγγενών με αυτόν μορφών. Το ζήτημα αξίζει να εξεταστεί στο θεωρητικό επίπεδο αλλά και στο επίπεδο της πράξης στη χώρα μας σήμερα.

Η πολιτεία δεν μπορεί να προάγει τον εθελοντισμό αυτόν καθαυτόν ή ως παράγοντα ενίσχυσης της κοινωνίας των πολιτών ' θα μπορούσε όμως κάλλιστα να ανταμείψει ή να αποζημιώσει οργανώσεις ή άτυπες κινήσεις πολιτών, οι οποίες επιτελούν κατά την κρίση της καλύτερα τα δικά της στο πλαίσιο μιας ιδιότυπης ανάθεσης υπηρεσιών. Αρκεί να συντρέχουν δυο προϋπόθεσης : πρώτον, να πρόκειται για ανταμοιβή που παρέχεται για συγκεκριμένο έργο ή υπηρεσία ' και, δεύτερον, η συναλλαγή, η οποία έχει οικονομικό ή άλλο περιεχόμενο, να περιορίζεται σε συγκεκριμένο ύψος: αν, από τη μια, δεν έχει ως σκοπό το κέρδος ,από την άλλη έχει ανταποδοτικό χαρακτήρα. Άρα υπόκειται σε αρκετά συγκεκριμένα κριτήρια.

Αν συντρέχουν αυτές οι προϋπόθεσης, η σχέση που αναπτύσσεται ξεφεύγει από τα όρια της εθελοντικής προσφοράς. Δεδομένου ότι ο σκοπός είναι το γενικό συμφέρον ή η κοινωνική ωφελεία , η σχέση που υφαίνεται είναι μια σχέση που ανήκει στον τρίτο τομέα. Έτσι ο κύκλος κλείνει: ο τρίτος τομέας καταλαμβάνει τη θέση του πλάι στον εθελοντισμό. Ένα σωματείο μπορεί να στελεχώνεται και από εθελοντές και από άτομα αποζημιώνονται για την πρόσφορα τους' μπορεί να αναπτύσσει δραστηριότητες

βασιζόμενες στη γενναιοδωρία ή τη διαθεσιμότητα των μελών του και άλλες βασιζόμενες σε εύλογη αποζημίωση.

Όπως όμως η γενναιοδωρία των εθελοντών, έτσι και έπ' αμοιβή διάθεση προσφοράς ορισμένων στελεχών δεν μπορεί να γίνει (Δ. Α. Σωτηρόπουλος) αντικείμενο ενθάρρυνσης ή ενίσχυσης (πολλώ μάλλον εξαναγκασμού): μια εν γένει, μόνιμη η χωρίς άλλο προσδιορισμό ενίσχυση προς ένα σωματείο, επειδή, π.χ., αυτό απαιτεί η άνθιση της κοινωνίας των πολιτών ή η αυταξία της συμμετοχής, θα διαστρέβλωνε τη διάθεση προσφοράς όχι μόνο των εθελοντών, αλλά και όσων επιθυμούν αποζημίωση ή ανταμοιβή. Ταυτόχρονα θα προσέβαλε τους πολίτες, οι οποίοι δεν υιοθετούν αυτόν τον τρόπο ζωής. Υπό την έννοια αυτή, ο τρίτος τομέας όπως και ο εθελοντισμός, αναπτύσσονται στο πλαίσιο-της συστατικής μιας ευνομούμενης πολιτείας-αρχής της ίσης αυτονομίας.

Από τη σκοπιά αυτή, ενδιαφέρουσα είναι η στάση της ελληνικής πολιτείας. Ρυθμίσεις του εθελοντικού τομέα απαντούν διάσπαρτες σε πολλά κανονιστικά κείμενα. Αλλού η πολιτεία θεωρεί σκόπιμη τη θέσπιση φορολογικών ελαφρύνσεων ή βαθμολογικών κινήτρων ή και επιχορηγήσεων. Αλλού τη θέσπιση ενός συστήματος αναγνώρισης της προσφοράς τους (βραβεία, διακρίσεις κ.λπ.). Αλλού (π.χ. νέοι) την υποβοήθηση της διασύνδεσης μεταξύ εθελοντικών οργανώσεων, μέσω της δημιουργίας δικτύων συνεργασίας ή της ανταλλαγής πληροφοριών και εμπειριών. Αλλού (π.χ., φυσικές καταστροφές) την εκπαίδευση εθελοντών -σε συνεργασία με ήδη λειτουργούσες κινήσεις ή κρατικές υπηρεσίες - ούτως ώστε να είναι σε θέση να αναλάβουν πολύπλοκα καθήκοντα. Αλλού την ενίσχυση με εξοπλισμό, εφόδια κ.λπ. Αλλού (π.χ., διεθνής ανθρωπιστική βοήθεια) μια διαδικασία πιστοποίησης, που οδηγεί στην ένταξη σε ειδικό καθεστώς.

Δεν είναι σκοπός μου να εξηγήσω η να αποτιμήσω τη στάση της πολιτείας. Αξίζει όμως να παρατηρήσω ότι οι ρυθμίσεις αυτές είναι, κατά το πλείστον, σχετικά πρόσφατες: παρότι υπάρχουν τομείς της κοινωνικής ζωής, με προεξάρχοντα τον τομέα της κοινωνικής πρόνοιας, όπου η κρατική παρουσία ήταν επί πολλά χρόνια όχι απλώς ρυθμιστική αλλά και συστατική της εθελοντικής προσφοράς (Τσακραλίδου 1998, Πάντειο Πανεπιστήμιο 1997, Κρεμαλής 1998 και Στασινοπούλου 1993 επ.), συστηματική και σφαιρική προσοχή εκ μέρους του κράτους προς τις εθελοντικές οργανώσεις και ευρύτερα τα μορφώματα της κοινωνίας μόλις τα τελευταία χρόνια

αρχίζει να εκδηλώνεται. Και έχει σημασία ο γενικός προσανατολισμός της προσπάθειας αυτής. Κατά κανόνα βλέπουμε ότι η παρέμβαση του κράτους, ιδίως στα πιο πρόσφατα νομοθετήματα, κινείται στο πλαίσιο που αναπτύξαμε εδώ: με ορισμένες εξαιρέσεις (βλ. υποσημ. 36-41), προβλέπεται η πλαισίωση της εθελοντικής προσφοράς από την πολιτεία. Η πλαισίωση λαμβάνει τη μορφή ενίσχυσης με συγκεκριμένα κριτήρια, έχει δε ad hoc στόχους, που ανάγονται ευθέως στο γενικό συμφέρον, και ανάλογες προσδοκίες. Κατά κανόνα, προβλέπεται υλική στήριξη και εκπαίδευση, που είναι αναγκαίες για την εκτέλεση συγκεκριμένου έργου. Όπου η στήριξη είναι οικονομική, αποτελεί ανταμοιβή των μελών των μη κυβερνητικών οργανώσεων για τις παρεχόμενες υπηρεσίες, η οποία, επιπλέον, τέλει σε εύλογη σχέση προς αυτές. Έτσι αναδύεται ένας πυκνός γαλαξίας ο οποίος περιλαμβάνει δραστηριότητες και σχήματα εθελοντισμού και τρίτου τομέα με διακριτό, αν και όχι πάντα ευδιάκριτο, προσανατολισμό και τρόπο λειτουργίας και ο οποίος αναπτύσσεται αυτοδύναμα, πλάι στο κράτος ή συμπληρωματικά ως προς αυτό. (Δ. Α. Σωτηρόπουλος)

4.1.4 Η κρατούσα γνώμη για την κοινωνία των πολιτών στη σύγχρονη Ελλάδα.

Η τελευταία περίπτωση είναι σύμφωνα με τους περισσότερους ερευνητές η περίπτωση της σύγχρονης Ελλάδας, όπου ένα υπερτροφικό κράτος και λίγα ισχυρά κόμματα έχουν ενσωματώσει τις μάζες στην πολιτική με τρόπο ώστε η κοινωνία πολιτών να παραμένει παραδοσιακά συρρικνωμένη (Μουζέλης 1987, Μαυρογορδάτος 1988, Λίποβατς 1993). Στο βαθμό που τα κόμματα παραμένουν ισχυροί μηχανισμοί, με πολλά μέλη και επιρροή, η κοινωνία των πολιτών θα είναι ατροφική. Στην ελληνική κοινωνία, αμέσως μετά τη μεταπολίτευση του 1974, τα πολιτικά κόμματα ισχυροποιήθηκαν αφού απορρόφησαν το μεγαλύτερο μέρος της πολιτικής ενέργειας των πολιτών. <<Το γεγονός ότι η δικτατορία δεν ανατράπηκε, κατά κυριολεξία, φαίνεται να έχει επηρεάσει καθοριστικά την εξέλιξη που επακολούθησε>> (Μάνεσης 1986,29). Δηλαδή, κατά τη μεταπολίτευση, δεν υπήρξε ρήξη στο επίπεδο των κοινωνικών δομών και δεν προέκυψαν αξιόλογα, ριζοσπαστικά κοινωνικά κινήματα ή ρεύματα εκτός της σφαίρας

επιρροής των κομμάτων.

Την εποχή εκείνη το ΠΑΣΟΚ και τα κόμματα της Αριστεράς εξέφρασαν τη ριζοσπαστικότητα των λαϊκών στρωμάτων και της νεολαίας. Αργότερα, από τα μέσα της δεκαετίας του 1980, όταν την πολιτική κινητοποίηση διαδέχτηκε η πολιτική απάθεια, τα κόμματα εξουσίας διατήρησαν την ισχύ τους, στηριζόμενα λιγότερο στην κινητοποίηση των ομάδων τους και περισσότερο στους δεσμούς που ανέπτυξαν με το κρατικό μηχανισμό από τον οποίο αντλούσαν χρηματικούς και διοικητικούς πόρους καθώς και στους δεσμούς με την κρατική ραδιοτηλεόραση και τα ιδιωτικά, έντυπα και ηλεκτρονικά ΜΜΕ.

Έτσι, στην Ελλάδα στα τέλη του 20^{ου} αιώνα, τα πολιτικά κόμματα έτειναν προς το μοντέλο των κομμάτων-καρτέλ (Σπουρδαλακης 1998,72 Λυριτζής 2000, 16-17 και 22).

Το παραπάνω γενικό σχήμα, παρότι ορθό σε γενικές γραμμές προϋποθέτει μια θεσμική και μετρήσιμη και γι' αυτό περιοριστική έννοια της πολιτικής συμμετοχής. Καταγράφει δηλαδή τη διαχρονική συμμετοχή των μαζών στην πολιτική μέσω των προσωπικών πελατειακών δεσμών που είχαν συνάψει ψηφοφόροι και ολόκληρα νοικοκυριά με τους κομματάρχες και αργότερα με τους κομματικούς μηχανισμούς. Παραλείπει όμως τις μη θεσμικές, άτυπες μορφές, συμμετοχής που παρατηρούνται στο μικρό-επίπεδο και οποίες, όπως θα επιχειρήσουμε να δείξουμε στη συνέχεια, ιδιαίτερα στην Ελλάδα, είναι πολύπλευρες και πυκνές.

Το ίδιο σχήμα δεν λαμβάνει υπόψη την περιοδική άνθηση ορισμένων μη κομματικά ελεγχόμενων κοινωνικών κινημάτων μετά τη μεταπολίτευση του 1974 (Σωτηρόπουλος 1996), ούτε την άτυπη συμμετοχή ορισμένων κοινωνικών κατηγοριών του πληθυσμού σε ανεπίσημες, έστω μικρής κλίμακας, αλλά πάντως συλλογικές δραστηριότητες, οι οποίες σαφώς εντάσσονται στη κοινωνία πολιτών και τις οποίες θα εξετάσουμε παρακάτω. Δεν αμφισβητούμε ότι η κοινωνία πολιτών στη Ελλάδα υπήρξε ατροφική, επειδή η πολιτική συμμετοχή, ακόμα και μετά τη μεταπολίτευση, δεν είχε χειραφετηθεί από το κράτος και τα πολιτικά κόμματα. Ωστόσο, στο παρόν κεφαλαίο, υποστηρίζουμε ότι η παραπάνω θέση μπορεί και πρέπει να σχετικοποιηθεί, ιδίως σε ό,τι αφορά τη τελευταία δεκαεπταετία του 20^{ου} αιώνα (βλ. και Τσακρακλίδου 1998). Αυτό μπορεί να γίνει μέσω της μελέτης των διακυμάνσεων των σχέσεων κράτους-κοινωνίας πολιτών και μέσο

της διαφοροποίησης των ισχυρότερων από τα λιγότερα ισχυρά τμήμα της κοινωνίας αυτής. (Δ. Α. Σωτηρόπουλος)

4.1.5 Η πολιτική προτεραιότητα του σώματος των πολιτών

Όπως είδαμε στην αρχή, στον ορίζοντα του κειμένου βρίσκεται ένα ευρύτερο πρακτικό ζήτημα μπορεί εθελοντισμός και ευρύτερα η κοινωνία των πολιτών να αποτελέσει το σημείο αναφοράς μιας νέας ριζοσπαστικής ουτοπίας η δεν συνιστά παρά έναν πολιορκητικό κριό(άρα ένα συμπλήρωμα) της κρατικής εξουσίας όπως ασκείται στις δυτικές κοινωνίες. Αποτελεί ο εθελοντισμός μια εξαιρετική ευκαιρία της σύγχρονης πολιτικής σκέψης να υπερβεί τους στείρους διαχωρισμούς της σύγχρονης δημοκρατίας η -αντίθετα-αποτελεί τη στιγμή της οδυνηρής αλλά αναγκαίας ενηλικίωσης και ωρίμανσης της συμφιλίωσης της με τις αρχές του κράτους δικαίου και της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας.

Στο ερώτημα αυτό ένα ερώτημα που θέτει ματ επιτάσεως και η πολιτική πράξη η απάντηση που συνάγεται από όσα προηγήθηκαν είναι σαφής αν η κοινωνία των πολιτών επιτρέπει κυρίως τον εμπλουτισμό της δημόσιας σφαίρας με νέες η ανά-νοηματοδοημένες ηθικές αξίες και τον αναπροσδιορισμό των σχέσεων κράτους και κοινωνίας ετερονομίας και αυτονομίας σε ένα ανώτερο επίπεδο τότε η σύγχρονη πολιτική σκέψη οφείλει να ακολουθήσει τη δεύτερη οδό. Η πολιτική σκέψη έχει πολλά να κερδίσει αν υιοθετήσει πλήρως αρχές που μέχρι τώρα δεχόταν με καχυποψία από τακτικισμό. Οι αρετές που ηθικά είναι αξιέπαινες, όπως γενναιοδωρία, η αυτοθυσία, η δοτικότητα, η ευσπλαχνία, έχουν πολιτική σημασία. Έχουν δηλαδή σημασία για το σώμα των πολιτών που συνδέονται με πολιτικούς και όχι ιδεολογικούς, φυλετικούς η συναισθηματικούς δεσμούς μόνο αν καλλιεργηθούν σασί αναπτυχθούν στο έδαφος μιας πολιτείας δομημένης κατά τρόπο που σέβεται και εγγυάται τα θεμελιώδη συμφέροντα καθενός. Η σύγχρονη πολιτική σκέψη έχασε πολλά γοητευμένα από τις σειρήνες της εμμένεις της κοινωνίας η της ευταξίας της πολιτικής. Η συμφιλίωση της με την πολυπλοκότητα και την πολυφωνία των σύγχρονων κοινωνιών δεν αποτελεί κατ ανάγκην αβασάνιστη προσαρμογή στην εμπειρική πραγματικότητα. Ούτε

οδηγεί σε άμβλυση της κριτικής συνείδησης. Αντίθετα αποτελεί όχι μόνο ευκαιρία επαναπροσδιορίσει τη σχέση της με την παράδοση από την οποία προέρχεται την παράδοση του Διαφωτισμού αλλά και την πρόκληση να στοχαστεί με μεγαλύτερη αυστηρότητα και ακρίβεια τη σχέση ανάμεσα σε δυο κεντρικές στιγμές της δημόσιας σφαίρας, το κράτος και στη κοινωνία. Ένα κράτος που στις ποικίλες θεσμικές του εκφάνσεις στηρίζεται πάνω από όλα στον σεβασμό της αρχής της ίσης αυτονομίας και περιχαράκωσης της από την ετερονομία. Και αντίστροφα όμως η στροφή προς την κοινωνία των πολιτών μπορεί να ωφελήσει πολλαπλά την πολιτική σκέψη και πράξη οι αρχές του κράτους δικαίου και της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας μπορούν να εμπλουτιστούν ριζικά αν τύχουν επεξεργασίας από έναν πολιτικό στοχασμό που δεν μένει αδιάφορος στις απειλές του αυταρχισμού της απαθείας η της αδιαφορίας για τους άλλους και αναζητεί νέους τρόπους νομιμοποίησης και ελέγχου της κρατικής εξουσίας αλλά και των άλλων εξουσιών από τους ίδιους τους πολίτες. Ας σταθούμε λίγο περισσότερο στις δυο όψεις της διαδικασίας αυτής από την μια η αξία της ίσης αυτονομίας των ατόμων από την άλλη η αξία του ίσου αυτοκαθορισμού των ατόμων ως πολιτών. Οι δυο αυτές όψεις δεν μπορούν να νοηθούν η μια ανεξάρτητα από την άλλη. Θα λέγαμε τελειώνοντας ότι η πρόσκληση που θέτει η κοινωνία των πολιτών στη σύγχρονη πολιτική σκέψη είτε αυτή πλαισιώνει είτε όχι την πολιτική πράξη είναι ακριβώς αυτή να συναιρέσει τη δυνατότητα που οφείλει να έχει ο καθένας από εμάς να δρα χωρίς εξωτερικές παρεμβάσεις (αναγνωρίζοντας ως νόμιμη μόνο μια πολιτεία που εγγυάται τις δυνατότητες αυτές και σε όλους τους άλλους) με τη δυνατότητα που οφείλει να έχει ο καθένας από εμάς να είναι κύριος της μοίρας του(αναγνωρίζοντας πάλι ως νόμιμη μόνο μια πολιτεία που εγγυάται τις δυνατότητες αυτές και σε όλους τους άλλους). Η πρόκληση αυτή προϋποθέτει ότι θα γίνει σεβαστό ως ηθικοπλαστικά όρθρο-κι όχι απλώς ως τυχαία συντρέχον -ένα από τα βασικά γνωρίσματα της σημερινής κοινωνικής συνθήκης η πολυφωνία κατ άλλους η διάφορα. Όχι μόνο η διάφορα μου από τον μετανάστη τον ομοφυλόφιλο η τον βουδιστή αλλά και από τον υπερκαταναλωτή τον μονομανή φιλοτελιστή οπαδό μιας ποδοσφαιρικής ομάδας. Έτσι η αυτονομία και ο αυτοκαθορισμός μου καλούνται να συναντήσουν το αναγκαίο τους συμπλήρωμα τον σεβασμό του αλλού ακόμα και τον σεβασμό εκείνου του οποίο η διάφορα μας ενοχλητικό η επώδυνο σε μένα. Είναι προφανές ότι η

πρόκληση που διατυπώνει η κοινωνία των πολιτών ανήκει στη σφαίρα του δέοντος: τα ιδεώδη και οι αρχές από τις οποίες εμπνέονται οι κινήσεις των πολιτών ή των εθελοντών υπερβαίνουν τις δεσμεύσεις της παρούσας συνθήκης και υποδεικνύουν μια κατεύθυνση την οποία αξίζει τον κόπο να ακολουθήσουμε. Και επιπλέον, η προοπτική αυτή αποτελεί υλική δυνατότητα: δεν ανάγεται στη σφαίρα ενός αφηρημένου και ανενεργού δέοντος. Η δυναμική που εκλύουν φαίνεται ικανή, όπως δείχνει η ιστορία των τελευταίων χρόνων, να διατηρήσει άσβεστες εστίες αναστοχασμού της δημόσιας πολιτικής πράξης.

Οι σημαντικότερες από τις εστίες αυτές είναι οι θεσμικές αποκρυσταλλώσεις της δημόσιας διαβούλευσης. Οι τελευταίες θα μπορούσαν να θεωρηθούν εκδηλώσεις ορθολογικότητας εγγενείς στην ίδια πραγματικότητα: η πραγματικότητα που μας περιβάλλει εμπεριέχει στοιχεία ορθού λόγου, από τα οποία απορρέουν ηθικά γνήσιες δεσμεύσεις, χωρίς μάλιστα να της προσδίδουν μια ιδιάζουσα κανονιστικότητα, όπως αυτή που αναζητεί η θεωρία περί κανονιστικής δύναμης του πραγματικού. Και όχι μόνο αυτό: τα στοιχεία αυτά είναι σε θέση να συνεγείρουν την καθημερινή πολιτική πράξη σε όλα τα επίπεδα και μάλιστα να διαγράψουν μια μεστή ελπίδων προοπτική. (Δ. Α. Σωτηρόπουλος)

5.1.1 Η κοινωνική πολιτική που εφαρμόζεται στην Ελλάδα για τους μετανάστες.

Σύμφωνα με τις πηγές του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικών Αντιλήψεων η κοινωνική πολιτική στην Ελλάδα κυρίως σε τρεις ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού και που είναι συγκεκριμένα:

α) οι μετανάστες, β) η οικογένεια και γ) τα ΑμεΑ

Η Διεύθυνση Κοινωνικής Αντίληψης και Αλληλεγγύης του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, μεταξύ των υπόλοιπων δραστηριοτήτων της, αποτελεί:

A. Τον επιβλέποντα φορέα για την υλοποίηση του Μέτρου 3.1 του Ε.Π. «Υγεία-Πρόνοια» του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης (2000-2006). Το Μέτρο 3.1. προσανατολίζεται στην ανάπτυξη της πρωτοβάθμιας κοινωνικής φροντίδας με υπηρεσίες που

αναπτύσσονται σε τοπικό επίπεδο. Η λειτουργία του Μέτρου συνδέεται άμεσα με τη δημιουργία Δικτύου Κοινωνικών Υπηρεσιών, στο πλαίσιο του οποίου παρέχονται υπηρεσίες υποστηρικτικού χαρακτήρα που στοχεύουν στην καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού.

Βασικοί στόχοι του Δικτύου είναι η παροχή εξειδικευμένων πρωτοβάθμιων κοινωνικών υποστηρικτικών υπηρεσιών, με βάση την εξατομικευμένη προσέγγιση και τη διασύνδεση των εξυπηρετούμενων με τις δομές πρόωθησης στην απασχόληση, καθώς επίσης και την παρακολούθηση και υποστήριξη των επωφελουμένων μετά την ολοκλήρωση των προγραμμάτων. Ένας από τους κύριους άξονες του Δικτύου Κοινωνικών Υπηρεσιών είναι η αυτόνομη λειτουργία των υποστηρικτικών υπηρεσιών, οι οποίες ουσιαστικά αποτελούν υπηρεσίες κοινωνικής φροντίδας για την καταπολέμηση του άμεσου ή έμμεσου αποκλεισμού από την αγορά εργασίας.

Β. Σύμφωνα με την Απόφαση του Συμβουλίου 2000 Ι596/ΕΚ της 28^{ης} Σεπτεμβρίου 2000 (ΕΛ Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων 6.10.2000 L 252/12 - 18), για τη δημιουργία Ευρωπαϊκού Ταμείου για τους Πρόσφυγες, η Δ/νση Κοινωνικής Αντίληψης και Αλληλεγγύης ορίστηκε Εθνική Διαχειριστική Αρχή του Ταμείου για την περίοδο 1 η Ιανουαρίου 2000 έως 31 Δεκεμβρίου 2004 καθώς και Διαχειριστική Αρχή για την περίοδο 2005 - 2010 (Απόφαση του Συμβουλίου της 0212-2004 για τη σύσταση του Ευρωπαϊκού Ταμείου για τους Πρόσφυγες για την περίοδο 2005-2010. Οι στόχοι του Ε.Τ.Π. είναι η στήριξη και ενθάρρυνση των προσπαθειών που καταβάλλουν τα Κράτη Μέλη για την υποδοχή των προσφύγων και των εκτοπισθέντων και την αντιμετώπιση των συνεπειών της υποδοχής αυτής. Για την υλοποίηση αυτού του στόχου το Ε.Τ.Π. στηρίζει τις ενέργειες των κρατών μελών που αφορούν:

α) τις προϋποθέσεις υποδοχής

Περιλαμβάνονται ενέργειες που αφορούν ιδίως τις υποδομές ή τις υπηρεσίες που προορίζονται για τη στέγαση, την παροχή υλικής ενίσχυσης, την ιατρική φροντίδα, την κοινωνική μέριμνα ή τη βοήθεια κατά τα διοικητικά και δικαστικά διαβήματα, συμπεριλαμβανόμενης της παροχής δικαστικής συνδρομής. Στο πλαίσιο του συγκεκριμένου μέτρου λαμβάνονται υπόψη οι ειδικές ανάγκες των πλέον ευάλωτων ατόμων.

β) την ένταξη των προσώπων των οποίων η παραμονή στο κράτος

μέλος έχει διαρκή ή/και σταθερό χαρακτήρα Περιλαμβάνονται ενέργειες που αφορούν ιδίως την κοινωνική μέριμνα σε τομείς όπως η στέγαση, τα μέσα διαβίωσης, η ιατρική φροντίδα, ή ενέργειες που επιτρέπουν στους δικαιούχους να προσαρμοστούν στην κοινωνία, ή ενέργειες που αποβλέπουν να καταστήσουν τα εν λόγω άτομα αυτόνομα. Η ένταξη αφορά τόσο τα ίδια τα άτομα που απολαμβάνουν προστασίας όσο και τα μέλη της οικογένειάς τους. γ) τον επαναπατρισμό προσώπων, υπό τον όρο ότι δεν έχουν αποκτήσει νέα υπηκοότητα και δεν έχουν εγκαταλείψει την επικράτεια του κράτους μέλους.

Γ.Εταιρικό μέλος στο διακρατικό πρόγραμμα το οποίο χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή με τίτλο: «Join in – Mainstreaming of Equality and Nondiscrimination». (Το υπ' αριθ. VS/2004/0465/20-12-04 συμβόλαιο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής μεταξύ του Δικαιούχου Φορέα, Provincial State Office of Southern Finland και της Ευρωπαϊκής Κοινότητας).

Στόχος του Προγράμματος είναι η δημιουργία μοντέλων, μεθόδων και μεταφοράς τεχνογνωσίας σε θέματα ισότητας και καταπολέμησης των διακρίσεων στους τομείς υγείας - πρόνοιας, εκπαίδευσης και απασχόλησης. Η υλοποίηση του προγράμματος στηρίχτηκε στα αποτελέσματα της προπαρασκευαστικής φάσης διάρκειας έξι μηνών, και περιλαμβάνει δράσεις όπως αναζήτηση καλών πρακτικών, ανάπτυξη ικανοτήτων, υποστηρικτικές μελέτες, μέτρα πληροφόρησης, δημοσιεύσεις, διαδικασίες ευαισθητοποίησης στους ανωτέρω τομείς. Η διακρατική συνεργασία συνίσταται στη συμμετοχή επτά κρατών-μελών (Φινλανδία, Ελλάδα, Ουγγαρία, Ιταλία, Ισπανία, Σουηδία) καθώς επίσης και συμμετοχή κρατικών φορέων και μη κυβερνητικών οργανισμών από κάθε χώρα που ασχολούνται με θέματα καταπολέμησης διακρίσεων (εθνικών, θρησκευτικών, φυλετικών, ιδεολογικών κλπ.)

Δ. Τον φορέα επίβλεψης και χρηματοδότησης για τη λειτουργία Κέντρων Υποδοχής και δομών που παρέχουν υπηρεσίες προσωρινής στέγασης, κοινωνικής και οικονομικής ένταξης σε πρόσφυγες και αιτούντες άσυλο καθώς επίσης και προγράμματα επικουρούμενου εθελοντικού επαναπατρισμού. Τα προγράμματα αυτά εποπτεύονται και χρηματοδοτούνται πλήρως από το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και υλοποιούνται από Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις οι οποίες αναλαμβάνουν την εφαρμογή συγκεκριμένων δράσεων σύμφωνα με την εθνική πολιτική.

Ε. Την ευθύνη δημιουργίας και λειτουργίας Ιατροκοινωνικών

Κέντρων σύμφωνα με την Κοινή Υπουργική Απόφαση αριθμ. αριθμ.113956/4-10-02 : « Σύστημα Διαχείρισης, Αξιολόγησης, Παρακολούθησης Ελέγχου και Διαδικασία Εφαρμογής της ενέργειας "Προάσπιση - Προαγωγή Υγείας και Κοινωνική Ενσωμάτωση Ελλήνων Τσιγγάνων" συγχρηματοδοτούμενης από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (Ε.Κ.Τ.) στο πλαίσιο των Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων (ΠΕΠ) κατά το Γ' ΚΠΣ », στους οργανωμένους οικισμούς των Ελλήνων τσιγγάνων και την παροχή ιατροκοινωνικής στήριξης στους καταυλισμούς των μετακινούμενων τσιγγάνων, με επισκέψεις κινητών μονάδων.

ΣΤ. Την ενίσχυση για την αντιμετώπιση των προβλημάτων των οικογενειών που πλήττονται από θεομηνία (σεισμό, πλημμύρα, πυρκαγιά) , στα πλαίσια των διατάξεων του ΝΔ 57/73 του Νόμου 2646/98 και της Κοινής Υπουργικής Απόφασης Π2α/ΟΙΚ.2673 (ΦΕΚ 1185/ 11-9-2002 τΒ) , καθώς και την ενίσχυση ατόμων ή οικογενειών που αντιμετωπίζουν προβλήματα ένδειας, λόγω έκτακτης ανάγκης (θάνατος, ασθένεια, κ.λ.π.).

Ζ. Θύματα Trafficking

Το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης εποπτεύει άμεσα το Εθνικό Κέντρο Άμεσης Κοινωνικής Βοήθειας, που είναι αυτοτελές ΝΠΔΔ με έδρα την Αθήνα, ιδρύθηκε με το άρθρο 6 του Νόμου 3106/03 (ΦΕΚ 30/10-02-2003) και έχει την ευθύνη λειτουργίας, διαχείρισης και εποπτείας των ξενώνων φιλοξενίας θυμάτων και της τηλεφωνικής γραμμής SOS 197.

Την ευθύνη υλοποίησης του προγράμματος εθελοντικού επαναπατρισμού θυμάτων trafficking , που έχει αναθέσει με Υπουργική Απόφαση στον Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης.

Το Δίκτυο Παροχής Κοινωνικών Υποστηρικτικών Υπηρεσιών μέχρι 31/03/2005 αποτελείται από 91 Γραφεία Παροχής Κοινωνικών Υποστηρικτικών Υπηρεσιών τα οποία δραστηριοποιούνται σε όλη τη χώρα.

Μεταξύ των υπόλοιπων βασικών στόχων του Προγράμματος είναι η δημοσιοποίηση, η διάδοση των αποτελεσμάτων, η πληροφόρηση των ομάδων στόχου (Δημόσιες Αρχές, ΜΚΟ, Αντιπροσώπους στη Λήψη Αποφάσεων, ΜΜΕ και ευρύτερο κοινό) αναφορικά με τη δημιουργία μοντέλων και μεταφοράς τεχνογνωσίας σε θέματα ισότητας και καταπολέμησης των διακρίσεων στους τομείς υγείας - πρόνοιας, εκπαίδευσης και απασχόλησης. Η υλοποίηση του προγράμματος στηρίζεται σε εσωτερικές και εξωτερικές μεθόδους όπως οργάνωση της εταιρικότητας, συναντήσεις μεταξύ του Φορέα

υλοποίησης (Provincial State Office of Southern Finland) και των υπόλοιπων εταίρων, υποστηρικτικές μελέτες, μέτρα πληροφόρησης, δημοσιεύσεις, δημιουργία ιστοσελίδας, σεμινάρια, Συνέδρια, εκθέσεις και αναφορές. Ειδικότερα, σε εθνικό επίπεδο, οι **Δράσεις του Προγράμματος** που ήδη ξεκίνησαν να υλοποιούνται μέσα στο 2005, είναι κυρίως:

Α) Ομάδες εργασίας για τους εθνικούς εμπειρογνώμονες με στόχο την ανάλυση των ήδη επιλεγμένων εγγράφων (οδηγίες, νομοθεσία, αποφάσεις) και διατύπωση προτάσεων αναθεώρησης.

Β) Κοινές συναντήσεις με τις εθνικές ομάδες εργασίας για προτεινόμενες αλλαγές.

Γ) Development Tasks (D/T) για την υποστήριξη των ομάδων που βιώνουν διακρίσεις

Δ) Σεμινάρια ανάπτυξης ικανοτήτων (Capacity Building) σε κάθε Κ-Μ με στόχο την προετοιμασία και την εθνική συνδρομή για το Διακρατικό Συνέδριο

Ε) Προετοιμασία του εκπαιδευτικού υλικού σε θέματα καταπολέμησης των διακρίσεων

ΣΤ) Διακρατικό Σεμινάριο στη Στοκχόλμη: Ανάπτυξη Δεξιοτήτων για την Ισότητα και την Καταπολέμηση των Διακρίσεων

Ζ) Διακρατικό Σεμινάριο Αξιολόγησης και ανάλυσης των αποτελεσμάτων για τη δημιουργία μοντέλων και πρακτικών

Η) Διευθύνουσες Επιτροπές (2) και Εθνικές Ομάδες Εργασίας.

Θ) Δημιουργία Ιστοσελίδας και Σχέδιο Δημοσιοποίησης του Προγράμματος.

Ι) Δημοσίευση 2 Newsletters και 7 Φυλλαδίων (τρίπτυχα μεταφρασμένα στις γλώσσες κάθε Κ-Μ και στα Αγγλικά).

ΙΑ) Εκθέσεις (των ομάδων, ενδιάμεση έκθεση αξιολόγησης, ενδιάμεση έκθεση για την Ευρωπαϊκή Επιτροπή).

Για τη διαμονή, σίτιση και κοινωνική υποστήριξη των προσφύγων λειτουργούν από το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης τα ακόλουθα κέντρα(με πλήρη χρηματοδότηση από τον κρατικό προϋπολογισμό και λειτουργία από Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις):

Κέντρο Προσφύγων Λαυρίου δυναμικότητας 300 ατόμων. Χρηματοδοτείται πλήρως από το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και λειτουργεί από τον Ελληνικό Ερυθρό Σταυρό.

Κέντρο Σπερχειάδας Φθιώτιδας δυναμικότητας 100 ατόμων. Χρηματοδοτείται πλήρως από το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και λειτουργεί από τον Ελληνικό Ερυθρό Σταυρό.

Κέντρο Κοκκινοπηλούς Λάρισας δυναμικότητας 100 ατόμων. Χρηματοδοτείται πλήρως από το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και λειτουργεί από τον Ελληνικό Ερυθρό Σταυρό.

Κέντρο Ασυνόδευτων Παιδιών ηλικίας 15 - 18 ετών στα Ανώγεια Κρήτης, δυναμικότητας 20 ατόμων. Χρηματοδοτείται πλήρως από το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και λειτουργεί από το Εθνικό Ίδρυμα Νεότητας.

Επιπλέον, τα έτη 2003, 2004 και μέχρι 30/3/2005 η Δ/ση μας σε συνεργασία με τον Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης υλοποίησε πρόγραμμα εθελοντικού επαναπατρισμού αλλοδαπών αιτούντων άσυλο κυρίως από χώρες της Μέσης Ανατολής και της Αφρικής.

Στο πλαίσιο του Ε.τ.π. οι ομάδες που αποτελούν στόχο των δράσεων είναι:

1. υπήκοοι τρίτης χώρας ή πατρίδες, στους οποίους έχει αναγνωρισθεί το καθεστώς που καθορίζεται από τη Σύμβαση της Γενεύης της 28^{ης} Ιουλίου 1951, που έχει κυρωθεί από την Ελλάδα με το Νομοθετικό Διάταγμα 3989/1959 (ΦΕΚ 201 τ. Α' της 26^{ης} Σεπτεμβρίου 1959) και οι οποίοι έχουν γίνει δεκτοί να διαμένουν με την ιδιότητα αυτή στην Ελλάδα (αναγνωρισμένοι πρόσφυγες)

2. υπήκοοι τρίτης χώρας ή πατρίδες στους οποίους χορηγείται κάποια μορφή διεθνούς προστασίας εκ μέρους της Ελλάδας σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία ή πρακτική (αλλοδαποί για τους οποίους έχει εγκριθεί για ανθρωπιστικούς λόγους η παραμονή στην Ελλάδα, των ίδιων και των μελών της οικογένειάς τους)

3. υπήκοοι τρίτης χώρας ή πατρίδες, οι οποίοι έχουν ζητήσει να τους χορηγηθεί κάποια από τις μορφές προστασίας που περιγράφονται στα σημεία 1 και 2 (αιτούντες άσυλο αλλοδαποί). Ο αριθμός των ατόμων που επωφελήθηκαν από τις προσφερόμενες υπηρεσίες ανέρχονται για το 2003 στα 8.300 άτομα ενώ για το 2004 στα 4059 και προέρχονται κυρίως από χώρες της Μέσης Ανατολής και της Αφρικής (Αφγανιστάν, Ιράκ, Ιράν, Τουρκία, Σομαλία, Σουδάν κ.ά).

Οι ομάδες - στόχοι του Διακρατικού Προγράμματος αφορούν: α. άτομα που βιώνουν φυλετικές - εθνικές διακρίσεις,

β. θρησκευτικές

γ. σωματικές αναπηρίες

δ. ηλικιωμένοι

ε. ομοφυλοφιλία

Δεδομένου ότι οι δράσεις δεν αφορούν παροχή άμεσων υπηρεσιών

προς τις ανωτέρω ομάδες, η καταγραφή ατόμων για το συγκεκριμένο χρονικό διάστημα είναι ανέφικτη.

Οι ομάδες αφορούν στους πρόσφυγες και αιτούντες άσυλο. Ο αριθμός των επωφελούμενων είναι επιπλέον ίδιος δεδομένου ότι οι δράσεις στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Ταμείου Προσφύγων και των εθνικών ενεργειών είναι συμπληρωματικές και συσχετιζόμενες.

Δημιουργία και λειτουργία Ιατροκοινωνικών Κέντρων

Στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Υγεία - Πρόνοια 2000-2006», με στόχο τη λειτουργία ενός αποκεντρωμένου μοντέλου παροχής κοινωνικών υπηρεσιών, το οποίο απευθύνεται στις ευπαθείς ομάδες που απειλούνται ή πλήττονται από αποκλεισμό και σε άτομα που δεν έχουν πρόσβαση στις υπηρεσίες και είναι αδύναμα να διαχειριστούν τα προβλήματα τους, δημιουργούνται Κοινωνικές Υπηρεσίες σε Δήμους. Στις ομάδες αυτές εντάσσονται και οι Έλληνες τσιγγάνοι .

• Δράσεις Κινητών Μονάδων

Σε υλοποίηση της προγραμματικής σύμβασης που υπεγράφη από το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής & Αλληλεγγύης, το Νοσοκομείο Παίδων « Αγλαΐα Κυριακού», την Ελληνική Παιδιατρική Εταιρεία και τα αντίστοιχα Πε.Σ.Υ.Π. πραγματοποιήθηκαν από τις 18/03/03 έως και τις 12/02/04 22.150 εμβολιασμοί σε 5.174 παιδιά. Επίσης πραγματοποιήθηκαν 471 γυναικολογικές εξετάσεις.

Επίσης σύμφωνα με την Π2α/Γ.Π.ΟΙΚ.115284/10-11-04 Υπουργική Απόφαση, η οποία συμπληρώθηκε με την αριθμ. 33667/23-3-05, «Προάσπιση Προαγωγή Υγείας και Ψυχοκοινωνική Στήριξη των Ελλήνων Τσιγγάνων» από τον Ιούλιο του 2004 έως και τον Μάρτιο 2005 έχουν γίνει επισκέψεις σε 15 καταυλισμούς, έχουν πραγματοποιηθεί 2580 εμβόλια συνολικά σε 1114 παιδιά και 18 παραπομπές περιστατικών που είχαν ανάγκη υγειονομικής ή κοινωνικής παρέμβασης.

Οι ποσοτικοί στόχοι που έχουν τεθεί στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Υγεία-Πρόνοια» 2000-2006 αφορούν την εξυπηρέτηση 55.000 ατόμων μέχρι τη λήξη του προγράμματος.

Οι επιχειρησιακοί στόχοι του Ε.Τ.Π. σύμφωνα με την εθνική αίτηση συγχρηματοδότησης της Ελλάδας όπως βελτίωση της ποιότητας των συνθηκών διαβίωσης στους χώρους διαμονής, προώθηση αποτελεσματικών διοικητικών και νομικών διαδικασιών ασύλου, ενίσχυση και δημιουργία Υπηρεσιών Συμβουλευτικής,

Ψυχοκοινωνικής και Κοινωνικής Υποστήριξης, παροχή εξατομικευμένων υπηρεσιών (ιατρικές, εκπαιδευτικές, νομικές, ψυχολογικές, ψυχαγωγικές, κα.) για συγκεκριμένες ευάλωτες ομάδες επιτεύχθηκαν στο μεγαλύτερο ποσοστό για τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο όπως διαπιστώθηκε και από τις τελικές Εξωτερικές Αξιολογήσεις του Ε.Τ.Π.

Η αξιολόγηση του Προγράμματος (εσωτερική - εξωτερική) θα πραγματοποιηθεί τον Ιούνιο 2005.

Η δυναμικότητα των δομών φιλοξενίας αυξήθηκε τα δύο τελευταία έτη με αποτέλεσμα η χώρα μας να μην αντιμετωπίζει προβλήματα στέγασης προσφύγων και αιτούντων άσυλο.

Στόχος της παρέμβασης σύμφωνα με την Υπουργική Απόφαση "Προάσπιση προαγωγή Υγείας και Ψυχοκοινωνική Στήριξη των Ελλήνων Τσιγγάνων" είναι η κλινική εξέταση παιδιών και ενηλίκων ,ο εμβολιασμός των παιδιών και η αντιμετώπιση των κοινωνικών προβλημάτων, καθώς και η καταγραφή των συνθηκών διαβίωσης των Ελλήνων ROM .

Η δημιουργία 37 Ιατροκοινωνικών Κέντρων , στους οργανωμένους οικισμούς των Ελλήνων Τσιγγάνων, για την προώθηση της πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας και την κοινωνική προστασία τους με απώτερο στόχο την κοινωνική τους ενσωμάτωση.

Το έργο υλοποιείται από την Τοπική Αυτοδιοίκηση και υπάρχει συνεργασία των Γραφείων με όλους τους τοπικούς φορείς (ΟΑΕΔ, ΜΚΟ, Φορείς Πρόνοιας, Νομαρχίες, Επαγγελματικά Επιμελητήρια, Κέντρα Κατάρτισης, Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας).

Για τα υπόλοιπες δράσεις υπήρξε συνέργια μεταξύ του Υπουργείου, της Ε.Ε., Μ.Κ.Ο. και Δήμους.

Για το πρόγραμμα των δράσεων με τις κινητές μονάδες υπήρξε συνεργασία του Υπουργείου μας με : Ελληνική Παιδιατρική Εταιρεία, Νοσοκομείο Παίδων « Αγλαΐα Κυριακού», Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων- Ιατρική Σχολή, Ινστιτούτο Νοσημάτων Θώρακος, Κέντρο Ειδικών Λοιμώξεων, τα Πε.Σ.Υ.Π. της χώρας, τις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις της χώρας (Δ/νσεις Υγείας & Πρόνοιας), τους Δήμους , τους εκπροσώπους των Ελλήνων Τσιγγάνων.

Για τη δημιουργία των Ιατροκοινωνικών Κέντρων υπήρξε

συνεργασία με τα Υπουργεία ΥΠΕΣΔΑ, ΥΠΕΧΩΔΕ, Απασχόλησης & Κοινωνικής Εργασίας, τις Υπηρεσίες Διαχείρισης των Περιφερειών της χώρας, τα Πε.Σ.Υ.Π. και τους Δήμους.

5.1.2 Η κοινωνική πολιτική σε ΑμεΑ

Η Διεύθυνση Προστασίας Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης συγκροτείται από τα παρακάτω Τμήματα:

Τμήμα Α' Οργάνωσης και λειτουργίας δομών και προγραμμάτων ανοικτής κοινωνικής φροντίδας και αποκατάστασης

Τμήμα Β' Οργάνωσης και λειτουργίας δομών και προγραμμάτων αυξημένης φροντίδας.

Το Τμήμα Α' παρακολουθεί τα παρακάτω Προγράμματα σε σχέση με την κοινωνική ενσωμάτωση και υποστήριξη των ΑμεΑ:

α) Προγράμματα οικονομικής ενίσχυσης ανασφάλιστων τετρα/παραπληγικών και ακρωτηριασμένων β) τετρα/παραπληγικών και ακρωτηριασμένων ασφαλισμένων του Δημοσίου γ) Κατασκηνωτικά και

δ) Κέντρα Εκπαίδευσης Κοινωνικής Υποστήριξης και Κατάρτισης Ατόμων με Αναπηρίες (ΚΕΚΥΚΑΜΕΑ).

Το Τμήμα Β' παρακολουθεί τα παρακάτω Προγράμματα:

α) Πρόγραμμα Σταδιακής Επανένταξης των ΑΜΕΑ στην Κοινωνικο - οικονομική ζωή και προώθηση στην αυτόνομη διαβίωση και

β) Πρόγραμμα Φυσικής Αγωγής και ψυχαγωγίας ΑμεΑ

γ) Πρόγραμμα Κέντρων Αποθεραπείας Φυσικής και Κοινωνικής Αποκατάστασης (Κ.Α.Φ.Κ.Α)

Α) Πρόγραμμα Σταδιακής Επανένταξης των ΑΜΕΑ στην κοινωνικο οικονομική ζωή και Προώθηση στην Αυτόνομη Διαβίωση

Στα πλαίσια της μεταρρύθμισης του υφιστάμενου μοντέλου από το προστατευτικό μοντέλο "κλειστής" περίθαλψης σε ιδρύματα (Ν.Π.Δ.Δ.), **σε ανοικτές αποκεντρωμένες μικρές δομές στήριξης και φροντίδας** μέσα στην κοινότητα, υλοποιούνται παρεμβάσεις στην κατεύθυνση της στήριξης των ατόμων με αναπηρίες και της εξασφάλισης των προϋποθέσεων επανένταξης

στην κοινωνική και οικονομική ζωή.

Οι παρεμβάσεις αυτές υλοποιούνται στα πλαίσια της εφαρμογής του Ε.Π. «Υγεία Πρόνοια» 2000-2006, το οποίο υποστηρίζει και εξυπηρετεί δύο βασικούς στόχους

Την κοινωνική και οικονομική ενσωμάτωση ατόμων με αναπηρίες, που βρίσκονται σε προστατευτικό - κλειστό περιβάλλον φροντίδας σε ιδρύματα Ν.Π.Δ.Δ., με την ανάπτυξη εξατομικευμένων υποστηρικτικών παρεμβάσεων και με σεβασμό των δικαιωμάτων και των προσωπικών τους επιλογών.

Τη στήριξη της ένταξής τους στην αγορά εργασίας και την ενίσχυση της αυτόνομης διαβίωσής τους.

Στο πλαίσιο του Προγράμματος και των παραπάνω στόχων προβλέπεται, αφενός η ανάπτυξη δικτύου δομών, προγραμμάτων και υπηρεσιών επανένταξης των ατόμων με αναπηρίες που διαβιούν σε ιδρύματα (ειδικά προγράμματα κοινωνικοποίησης, ανάπτυξης δεξιοτήτων και εκπαίδευσης στην ημιαυτόνομη διαβίωση για άτομα με αναπηρίες που διαβιούν σε ιδρύματα, επιμόρφωση και κατάρτιση του προσωπικού των ιδρυμάτων, ευαισθητοποίηση της κοινότητας και αξιοποίηση του εθελοντισμού, ενοικίαση χώρων για τη λειτουργία των δομών, στελέχωση των δομών και υπηρεσιών με εξειδικευμένους επαγγελματίες υγείας και πρόνοιας) και αφετέρου, έργα και υποστηρικτικές ενέργειες για την υλοποίηση των παρεμβάσεων αποϊδρυματισμού.

Β) Πρόγραμμα Φυσικής Αγωγής και ψυχαγωγίας ΑμεΑ

Πρόγραμμα Φυσικής Αγωγής και ψυχαγωγίας ΑμεΑ σε εποπτευόμενους από το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, προνοιακούς φορείς κλειστής και ανοικτής φροντίδας.

Το Υπ.Υ.Κ.Α σχεδίασε πανελλαδικό πρόγραμμα Φυσικής Αγωγής και Ψυχαγωγίας Ατόμων με Αναπηρίες, σε μονάδες κλειστής και ανοικτής φροντίδας ΑμεΑ, εποπτείας του.

Το πρόγραμμα αυτό σχεδιάστηκε με γνώμονα την ενίσχυση της Προνοιακής Πολιτικής που εφαρμόζει το Υπ.Υ.Κ.Α. για τα Άτομα με Αναπηρίες.

Πιο αναλυτικά σκοποί του προγράμματος είναι :

- Η εξασφάλιση ίσων ευκαιριών και δικαιωμάτων για όλους, η καταπολέμηση των διακρίσεων και η άρση των εμποδίων για την ένταξη στην κοινωνία των ατόμων με αναπηρίες.

- Η αθλητική αναγνώριση και ταυτότητα των Ατόμων με Αναπηρίες στον αθλητισμό.

- Η κινητοποίηση των Ατόμων με Αναπηρίες ώστε να συμμετάσχουν σε προγράμματα ή ατομικές δραστηριότητες σωματικής άσκησης και αναψυχής, καθώς ενώ ο πρωταθλητισμός είναι για λίγους, ο αθλητισμός είναι για όλους, ανεξάρτητα σωματικής κατάστασης και ταλέντου.

- Η Ανάπτυξη του αθλητισμού κατά ηλικία και αναπηρία και η ενθάρρυνση για την ανάπτυξη νέων ενδιαφερόντων.

- Η Βελτίωση της φυσικής κατάστασης των Ατόμων με Αναπηρίες.

- Η Ευαισθητοποίηση του συνόλου της κοινωνίας στα ζητήματα της αναπηρίας.

- Η Αξιοποίηση και ο εκσυγχρονισμός των υπάρχουσών αθλητικών υποδομών.

- Η λειτουργική αναβάθμιση των υπηρεσιών των προνοιακών φορέων.

- Η συστηματοποίηση του δικτύου των υπηρεσιών και των διαδικασιών άθλησης των ΑΜΕΑ, σε τοπικό και πανελλαδικό επίπεδο.

- Η καταγραφή των δυνατοτήτων και των εμπειριών των ΑμεΑ και η οργάνωση συστήματος αξιοποίησής τους σε όφελος της τοπικής κοινωνίας και ιδιαίτερα των ιδίων των ΑμεΑ

- Η διαρκής επεξεργασία και αξιολόγηση των στοιχείων εφαρμογής και των αποτελεσμάτων του προγράμματος, για την επανατροφοδότηση του σχεδιασμού και των μεθόδων που εφαρμόζονται.

Οι στόχοι του προγράμματος βρίσκονται σε πλήρη συνάφεια με τους βασικούς στόχους του Επιχειρησιακού προγράμματος «Υγεία-Πρόνοια» Άξονας προτεραιότητας «Πρόνοια», του Γ.Κ.Π.Σ. Με δεδομένο ότι τα ιδρύματα κλειστής φροντίδας αποτελούν κατ'Εξοχήν χώρους περιθωριοποίησης και αποκλεισμού, οι ενέργειες του προγράμματος φυσικής αγωγής και ψυχαγωγίας, συμβάλλουν στην ενεργό συμμετοχή ατόμων ευπαθών ομάδων στην κοινωνική ζωή και ειδικότερα στην κοινωνική ενσωμάτωση και αποτέλεσμα συνέργια ή και συμπληρωματικότητα με άλλες ενέργειες του ΓΚ.Π.Σ.

Σύμφωνα με τους παραπάνω σκοπούς του προγράμματος, επιτυγχάνεται η βελτίωση της φυσικής κατάστασης των Ατόμων με Αναπηρίες, ενώ παράλληλα η ενθάρρυνση αυτών για την ανάπτυξη

νέων ενδιαφερόντων, πέραν των δομών κλειστής περίθαλψης, θα αποτελέσει ένα μεταβατικό στάδιο για την αποϊδρυματοποίηση των Ατόμων με Αναπηρίες με απώτερο στόχο την ένταξή τους στην κοινωνία.

Η εφαρμογή του προγράμματος τελεί υπό την άμεση εποπτεία του Υπουργείου Υγείας & Κοινωνικής Αλληλεγγύης και ασκείται από την αρμόδια Δ/νση Προστασίας ΑμεΑ, ενώ παράλληλα συντονίζεται από 9μελή Επιτροπή Παρακολούθησης, ευθύνη της οποίας είναι ο σχεδιασμός και η παρακολούθηση των δράσεων του εν λόγω προγράμματος. (Εκθεση2003-2005)

Γ) Πρόγραμμα Κέντρων Αποθεραπείας Φυσικής και Κοινωνικής Αποκατάστασης (Κ.Α.Φ.Κ.Α.)

Στη χώρα μας επίσης λειτουργούν 7 (επτά) Κ.Α.Φ.Κ.Α (Κέντρα Αποθεραπείας Φυσικής και Κοινωνικής Αποκατάστασης) και 1 (ένα) Κέντρο Αποθεραπείας Αποκατάστασης και Κοινωνικής Υποστήριξης Ατόμων με Αναπηρίες (ΚΑΑΚΥΑΜΕΑ).

Στόχος των Κ.Α.Φ.Κ.Α είναι η λειτουργική αποκατάσταση και η κοινωνική ένταξη των Ατόμων με Αναπηρίες μέσα από την εφαρμογή προγραμμάτων και την παροχή υπηρεσιών από εξειδικευμένο προσωπικό.

Επίσης σε όλη τη χώρα λειτουργούν διάφορες δομές κλειστής και ανοικτής φροντίδας αρμοδιότητας του Υπουργείου μας στις οποίες εφαρμόζονται εξειδικευμένα προγράμματα και υπηρεσίες όπως στο Κέντρο Εκπαίδευσης και Αποκατάστασης Τυφλών, Εθνικό Ίδρυμα Αποκατάστασης Αναπήρων, Εθνικό Ίδρυμα Κωφών κ.τ.λ. αλλά και αντίστοιχες δομές Ν.Π.Ι.Δ. επιχορηγούμενες από το Υπουργείο. (προνοιακή πολιτική)

Ο σκοπός των Κ.Α.Φ.Κ.Α. περιγράφεται παρακάτω:

Η παροχή υπηρεσιών Αποθεραπείας Φυσικής και Κοινωνικής Αποκατάστασης σε Άτομα με Αναπηρίες και των δύο φύλων, εσωτερικά ή εξωτερικά, ανεξαρτήτως ηλικίας, από όλα τα διαμερίσματα της χώρας, τα οποία πάσχουν από παθήσεις του μυϊκού, νευρικού, ερειστικού αναπνευστικού συστήματος, καθώς και από νοητική υστέρηση, χρησιμοποιώντας τα σύγχρονα μέσα και τις μεθόδους της Φυσικής Αποκατάστασης.

Η παροχή υπηρεσιών για την διημέρευση και την ημερήσια φροντίδα των Ατόμων με Αναπηρίες της προηγούμενης.

Η παροχή ψυχολογικής και κοινωνικής στήριξης των Ατόμων με

Αναπηρίες και των οικογενειών τους.

Η υλοποίηση προγραμμάτων από ίδιους πόρους ή συγχρηματοδοτούμενων από την Ευρωπαϊκή Ένωση, για:

- την έρευνα θεμάτων που αφορούν τα Άτομα με Αναπηρίες.
- την ενημέρωση Ατόμων με Αναπηρίες και μη, πάνω σε θέματα αρωγής υγείας, τεχνολογικών βοηθημάτων.
- την προεπαγγελματική εκπαίδευση, επαγγελματικό προσανατολισμό και επαγγελματική κατάρτιση των Ατόμων με Αναπηρίες.
- τη λειτουργία προστατευμένων παραγωγικών Εργαστηρίων για άτομα με αναπηρίες.
- τη λειτουργία κινητών μονάδων Αποθεραπείας Φυσικής και Κοινωνικής Αποκατάστασης.
- την κατ' οίκον περίθαλψη των Ατόμων με Αναπηρίες και την ένταξή τους στην Κοινότητα.

1) Προγράμματα οικονομικής ενίσχυσης ανασφάλιστων τετρα/παραπληγικών και ακρωτηριασμένων β) τετρα/παραπληγικών και ακρωτηριασμένων ασφαλισμένων του Δημοσίου γ) Κατασκηνωτικά και δ) Κέντρα Εκπαίδευσης Κοινωνικής Υποστήριξης και Κατάρτισης Ατόμων με Αναπηρίες (ΚΕΚΥΚΑΜΕΑ)

Το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης μέσω της Διεύθυνσης Προστασίας ΑμεΑ εφαρμόζει 11 προγράμματα οικονομικής ενίσχυσης ΑμεΑ όπως παρουσιάζονται στην υπ.αρ.Π3α/Φ.18/Γ.Π.οικ.7513/2004 (ΦΕΚ 134, τ.Β') Κ.Υ.Α την οποία επισυνάπτουμε μεταξύ των οποίων και το α) πρόγραμμα οικονομικής ενίσχυσης ανασφάλιστων τετρα/παραπληγικών και ακρωτηριασμένων και τετρα/παραπληγικών και ακρωτηριασμένων ασφαλισμένων του Δημοσίου.

Στόχος των προγραμμάτων οικονομικής ενίσχυσης ΑμεΑ είναι στα πλαίσια του συμπληρωματικού και επικουρικού χαρακτήρα της Πρόνοιας η ενίσχυση των ατόμων για την αντιμετώπιση των αυξημένων και εξειδικευμένων αναγκών που προκύπτουν εξαιτίας της αναπηρίας των ατόμων. Ο στόχος υλοποίησης του κατασκηνωτικού προγράμματος για ΑμεΑ είναι μεταξύ άλλων η καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού με την ενίσχυση της συμμετοχής των ΑμεΑ στην κοινωνική ζωή και η κοινωνική τους ενσωμάτωση. Τέλος ο στόχος υλοποίησης του Προγράμματος των

ΚΕΚΥΚΑΜΕΑ αποτελεί η παροχή ίσων ευκαιριών, η κοινωνική ένταξη και η αποφυγή της ιδρυματοποίησης των Ατόμων με Αναπηρίες με την παροχή υπηρεσιών:

- 1) Ψυχοκοινωνικής και συμβουλευτικής υποστήριξης
- 2) Λειτουργικής Αποκατάστασης
- 3) Επαγγελματικού προσανατολισμού και κατάρτισης
- 4) Εκπαίδευσης, στήριξης της αυτόνομης διαβίωσης, ψυχαγωγίας και αθλητισμού.

Το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης σε συνεργασία με την Πανελλήνια Ομοσπονδία Συλλόγων Γονέων Κηδεμόνων Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες (ΠΟΣΓΚΑΜΕΑ) λειτουργεί κάθε έτος Κατασκηνωτικά Προγράμματα για παιδιά και ενήλικες Άτομα με Αναπηρίες. Με Κοινές Υπουργικές Αποφάσεις ανατίθεται η οργάνωση και λειτουργία κατασκηνώσεων κρατικού προγράμματος σε Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις.

Τα προγράμματα οικονομικής ενίσχυσης ΑμεΑ υλοποιούνται από τις Δ/νσεις Πρόνοιας των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων της χώρας ενώ ο ρόλος του Υπουργείου είναι επιτελικός στο πλαίσιο του νομοθετικού συντονισμού και παρακολούθησης ορθής εφαρμογής τους. (Έκθεση 2003-2005)

2) Προσβασιμότητα των ατόμων με ΑμεΑ

Στα πλαίσια Διυπουργικής επιτροπής όπου συμμετείχε και το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης ζητήθηκε από τις δημόσιες υπηρεσίες, τα ΝΠΔΔ και τους ΟΤΑ, να προβούν στην κατάρτιση και υλοποίηση ενός οργανωμένου προγράμματος δράσης για τη διευκόλυνση της πρόσβασης των Ατόμων με Αναπηρίες στα κτίρια των υπηρεσιών τους, σε κεντρικό και περιφερειακό επίπεδο, με σκοπό την εξασφάλιση της ανεμπόδιστης πρόσβασης των πολιτών με αναπηρίες.

Στα πλαίσια του Β'ΚΠΣ και του Ε.Π. «Καταπολέμηση του Αποκλεισμού από την αγορά εργασίας» το Υπουργείο μας μέσω της Δ/σης Προστασίας ΑμεΑ, υλοποίησε το πρόγραμμα «Εργονομικές διευθετήσεις σε χώρους που στεγάζουν Δημόσιες και Δημοτικές Υπηρεσίες» μέσω του οποίου χρηματοδοτήθηκαν 13 Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις και 5 Περιφερειακές Διοικήσεις προκειμένου να υλοποιηθούν παρεμβάσεις σε κτίρια της αρμοδιότητάς τους ώστε να καταστούν προσβάσιμα στα ΑμεΑ.

Επίσης στα πλαίσια του ίδιου Ε.Π. και συμπληρωματικά με το

ανωτέρω πρόγραμμα το Υπουργείο, μέσω της Δ/σης Αγωγής Υγείας και Πληροφόρησης, εξέδωσε Ειδικό Οδηγό, σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή με τις απαραίτητες προδιαγραφές που πρέπει να πληροί ένα Δημόσιο κτίριο ώστε να είναι προσβάσιμο και φιλικό για όλους τους πολίτες.

3. Μέτρο 3.2 του Ε.Π. «Υγεία - Πρόνοια»

Στο πλαίσιο της μεταρρύθμισης του προνοιακού μοντέλου (από το προστατευτικό μοντέλο κλειστής φροντίδας, σε ανοικτές αποκεντρωμένες δομές στήριξης και φροντίδας μέσα στην κοινότητα) έχει αποφασιστεί η προώθηση παρεμβάσεων στην κατεύθυνση της στήριξης των ατόμων με αναπηρίες και της εξασφάλισης των προϋποθέσεων επανένταξης στην κοινωνική και οικονομική ζωή. Αυτές οι παρεμβάσεις εξυπηρετούνται σε μεγάλη έκταση από την εφαρμογή του Μέτρου 3.2. του Ε.Π. «Υγεία - Πρόνοια». (Σήμερα εφαρμόζεται πιλοτικά σε πέντε φορείς ΝΠΔΔ). Το συγκεκριμένο Μέτρο συνθέτει ένα πλέγμα πολιτικών υπέρ των ατόμων με αναπηρίες, το οποίο εξυπηρετεί δύο βασικούς στόχους

- Την κοινωνική και οικονομική ενσωμάτωση ατόμων με αναπηρίες που βρίσκονται σε προστατευτικό (κλειστό περιβάλλον φροντίδας), με την ανάπτυξη εξατομικευμένων υποστηρικτικών παρεμβάσεων και με σεβασμό των δικαιωμάτων και των προσωπικών τους επιλογών. (Προνοιακή πολιτική)

5.1.3 Η κοινωνική πολιτική στην οικογένεια

Μέτρα πολιτικής για την Απασχόληση και ενίσχυση της ισότητας ευκαιριών μεταξύ ανδρών και γυναικών

Συμφιλίωση οικογενειακής επαγγελματικής ζωής.

Για την ανάπτυξη νέων Παιδικών - Βρεφονηπιακών Σταθμών, ΚΔΑΠ, Βοήθεια στο Σπίτι, Κ.Η.Φ.Η. έχουν ενταχθεί μέχρι το τέλος του 2004, μέσω του Γ ΚΠΣ (ΠΕΠ) 1052 νέες δομές από τις οποίες ήδη λειτουργούν 714. Το πρόγραμμα υλοποιείται μέσω της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Επίσης συνεχίζεται η εφαρμογή του προγράμματος «Βοήθεια στο σπίτι» το οποίο υλοποιείται από τους ΟΤΑ, μέσω των 101 Μονάδων, και χρηματοδοτείται από τις πιστώσεις του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Εσωτερικών Δημόσιας, Διοίκησης και Αποκέντρωσης και με αριθμό εξυπηρετούμενων 9.500 περίπου άτομα.

Για την υλοποίηση του προγράμματος «Βοήθεια στο Σπίτι» παραχωρήθηκαν στους Δήμους 612 πολυμορφικά αυτοκίνητα η προμήθεια των οποίων έγινε με δαπάνη του Υπουργείου.

Πρόσβαση σε πόρους, δικαιώματα. αγαθά και υπηρεσίες
A. Επιδοματική πολιτική - Οικογενειακά επιδόματα
Πολυτεχνικά Επιδόματα: (Επίδομα Τρίτου Παιδιού. Πολυτεχνικό Επίδομα, Ισόβια Πολυτεχνική Σύνταξη)

Σκοπός: Η οικονομική στήριξη της οικογένειας για την απόκτηση περισσότερων παιδιών, στα πλαίσια της Κυβερνητικής Πολιτικής για την άμβλυνση του δημογραφικού προβλήματος της Χώρας.

Αρμόδιο όργανο: Για την αναγνώριση του δικαιώματος χορήγησης των επιδομάτων αυτών στους δικαιούχους και την καταβολή αυτών αρμόδιος ορίζεται ο Οργανισμός Γεωργικών Ασφαλίσεων (Ο.Γ.Α.) Τα μηναία ποσά αναπροσαρμόζονται ετησίως συμφωνά με τον δείκτη τιμών του καταναλωτή του προηγούμενου έτους.

1) Χρηματικές παροχές λόγω μητρότητας

Σκοπός: Η οικονομική στήριξη της εργαζόμενης γυναίκας, η οποία λόγω μητρότητας διακόπτει την εργασία της για το χρονικό διάστημα των έξι (6) εβδομάδων προ του τοκετού και έξι (6) εβδομάδων μετά τον τοκετό και δεν έχει κατοχυρώσει δικαίωμα επιδόματος τοκετού από τον ασφαλιστικό της φορέα (λόγω χαμηλού αριθμού ημερομισθίων) ή είναι ανασφάλιστη.

Αρμόδιες Υπηρεσίες: για την αναγνώριση του δικαιώματος λήψης των χρηματικών αυτών παροχών αρμόδιες καθίστανται οι Διευθύνσεις και τα Τμήματα Πρόνοιας των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων της Χώρας.

Πρόγραμμα Οικονομικής Ενίσχυσης Απροστατεύτων Παιδιών του Νόμου 4051 / 1960 (Φ.Ε.Κ. 68/ 1960 τ. Α'):

Σκοπός: Η οικονομική ενίσχυση παιδιών ηλικίας μέχρι 16 ετών, τα οποία για διάφορους λόγους στερούνται της πατρικής προστασίας.

Αρμόδιες Υπηρεσίες: για τη χορήγηση του επιδόματος αυτού αρμόδιες είναι οι Διευθύνσεις και τα Τμήματα Πρόνοιας των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων της Χώρας.

Επιδόματα σε ανάδοχες οικογένειες και προγράμματα κοινωνικοπρονοιακού χαρακτήρα για την στήριξη οικογενειών σε «κρίση».

Επιδοτούνται περίπου 1.000 άτομα ετησίως και οι πιστώσεις καλύπτονται από τον Τακτικό προϋπολογισμό.

Ίδρυμα Παιδικής Προστασίας

Ο σκοπός τους είναι ανάλογος με εκείνον των κέντρων παιδικής μεριμνάς.

Λειτουργούν 49 τέτοια ιδρύματα δυναμικότητας 1500 περίπου παιδιών.

Η λειτουργία τους διέπεται ανάλογα με τη νομική τους υπόσταση (ίδρυμα ή Σωματείο) από τις διατάξεις του αστικού κώδικα, του Ν.Δ 1111/72 (ΦΕΚ23/72 Τα) και την ιδρυτική τους πράξη.

Παιδική και βρεφονηπιακοί σταθμοί από φιλανθρωπικά σωματεία

Λειτουργούν σταθμοί με πρωτοβουλία φιλανθρωπικών σωματείων, συλλογών, επιχειρήσεων και οργανισμών κοινής ωφέλειας και είναι μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, με άδεια που εκδίδεται από τον οικείο Νομάρχη σύμφωνα με της διατάξεις της αριθμ.Π.2β/οικ.2808/97 (ΦΕΚ 645/97 Τβ) Υπουργικής απόφασης, όπως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε μεταγενέστερα.

Παιδικοί και Βρεφονηπιακοί Σταθμοί από ιδιώτες επιχειρηματίες

Λειτουργούν Βρεφονηπιακοί σταθμοί κερδοσκοπικού χαρακτήρα με άδεια λειτουργίας που εκδίδεται από τον οικείο Νομάρχη.

Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης των Παιδιών

Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών (ΚΔΑΠ) είναι οι

Μονάδες στις οποίες απασχολούνται παιδιά ηλικίας 6-12 ετών για ορισμένο χρονικό διάστημα της ημέρας. Σκοπός τους είναι η απασχόληση των παιδιών εκτός σχολικού ωραρίου, η αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου τους με την ατομική-οργανωμένη δραστηριότητα ή μέσα από οργανωμένες ομάδες εργαστηρίων καθώς και η εξυπηρέτηση των γονέων. (δ/ση προστασίας οικογένειας)

Κέντρο Βρεφών "Η ΜΗΤΕΡΑ"

Σκοπός: Η περίθαλψη, η ψυχοσωματική ανάπτυξη και γενικά η μέριμνα των βρεφών που στερούνται ομαλού οικογενειακού περιβάλλοντος, μέχρι προσαρμογής αυτών σε περιβάλλον που εγγυάται την καλύτερη δυνατή ανάπτυξή τους (τοποθέτηση σε ανάδοχη οικογένεια ή υιοθεσία), καθώς επίσης και η προστασία της άγαμης μητέρας μέχρι της κοινωνικής προσαρμογής της.

B. Πρόσβαση σε στέγη

Επιδοματική πολιτική, Στεγαστική συνδρομή

Σε μοναχικούς ανασφάλιστους και οικονομικά αδύνατους ηλικιωμένους άνω των 65 ετών καθώς και σε ζεύγη ανασφάλιστων και οικονομικά αδυνάτων ηλικιωμένων που στερούνται αποδεδειγμένα στέγης και διαμένουν σε μισθωμένο οίκημα, καταβάλλεται από τις οικείες Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις επίδομα στέγης υπό μορφή ενοικίου στον ιδιοκτήτη του ακινήτου.

Πηγή χρηματοδότησης: Οι Κεντρικοί Αυτοτελείς Πόροι που εγγράφονται ως έσοδα στους προϋπολογισμούς (Νόμος 2672 / 1998) των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων της Χώρας

Κλειστη Περίθαλψη

Μονάδες Κοινωνικής Φροντίδας των οικείων Δ.Υ.ΠΕ (πρώην Πε.Σ.Υ.Π.) (13 Κέντρα Παιδικής Μέριμνας και 6 Παιδοπόλεις)

Σκοπός: Περίθαλψη, μόρφωση και επαγγελματική εκπαίδευση των παιδιών που αποδεδειγμένα είναι απροστάτευτα και στερούνται οικογενειακής φροντίδας. Φιλοξενούνται περίπου 750 παιδιά.

Για την βελτίωση των παρεχομένων υπηρεσιών έγιναν παρεμβάσεις

στις υποδομές στις Μονάδες Κοινωνικής Φροντίδας από πιστώσεις του Υπουργείου.

Αντιμετώπιση έκτακτων περιστατικών:

Λειτουργεί η Μονάδα Κοινωνικής Φροντίδας "Αναρρωτήριο Πεντέλης" του Β' Πε.Σ.Υ.Π. Αττικής

Σκοπός: Φιλοξενία παιδιών προσχολικής ηλικίας με κοινωνικοοικονομικά προβλήματα μέχρι την κοινωνική αποκατάστασή του με την αναδοχή, την υιοθεσία ή την επανένταξή τους στο οικογενειακό περιβάλλον.

Δ' Πρόληψη - προαγωγή υγείας

Αναδιοργάνωση του Εθνικού_Συστηματος Κοινωνικής Φροντίδας

Σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 3106/2003 (ΦΕΚ 30/Ν2003) οι δραστηριότητες του Εθνικού Οργανισμού Κοινωνικής Φροντίδας μεταβιβάστηκαν στα οικεία Δ.Υ.ΠΕ (πρώην Πε.Σ.Υ.Π.), στην Τοπική Αυτοδιοίκηση, Ε.Σ.Υ.Κ.Φ και Ε.Κ.Α.Κ.Β.

Ε.Σ.Υ.Κ.Φ (Ν.Π.Δ.Δ)

Σκοπός του είναι η βοήθεια του Υπουργείου στη χάραξη πολιτικών στον τομέα της Πρόνοιας και ειδικότερα:

- Γνωμοδοτεί για κάθε πολιτικής που παραπέμπεται σ' αυτό από το Υπουργείο, για τα θέματα ειδικής πιστοποίησης, καθώς και για το περιεχόμενο των Εθνικών Προγραμμάτων
- Μελετά, εκπονεί και εφαρμόζει εκπαιδευτικά προγράμματα
- Εισηγείται μέτρα για τη βελτίωση των υπηρεσιών που παρέχονται από Φορείς Κοινωνικής Φροντίδας καθώς και για προγράμματα επιμόρφωσης εκπαιδευτών εθελοντών.
- Τηρεί το Εθνικό Μητρώο Υιοθεσιών και Αναδόχων Γονέων
- Ασκεί τις αρμοδιότητες που ανήκαν στον Ε.Ο.Κ.Φ. σχετικά με την ταπητουργία, κλιμοποιία, εργαστήρια και γενικά τις υπηρεσίες Οικοτεχνίας του Ε.Ο.Π, μαζί μετά παραρτήματά τους σ' όλη τη χώρα καθώς και του Πιστοποιημένου Κέντρου Επαγγελματικής

Κατάρτισης (Κ.Ε.Κ.) του Ε.Ο.Κ.Φ με τα παραρτήματά του.
Περίθαλψη ηλικιωμένων - Συμβατικές κλίνες

Η κλειστή περίθαλψη των ηλικιωμένων ατόμων παρέχεται από τις **Μονάδες Φροντίδας Ηλικιωμένων**, οι οποίες λειτουργούν με την μορφή ΝΠΙΔ και είναι μη κερδοσκοπικού (ιδρύονται από Φιλανθρωπικά Σωματεία, την Εκκλησία ή την ή την Τοπική Αυτοδιοίκηση) και κερδοσκοπικού χαρακτήρα (ιδρύονται από ιδιώτες). Το νομικό πλαίσιο λειτουργίας καθορίζεται από τις διατάξεις του Ν. 2345/1995 .

- **Συμβατικές κλίνες**

Το Υπουργείο για τη φροντίδα οικονομικά αδυνάτων και ανασφάλιστων ηλικιωμένων αυτοεξυπηρετούμενων ατόμων το Υπουργείο έχει συνάψει συμβάσεις με Μονάδες Φροντίδας Ηλικιωμένων μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα.

Πηγή Χρηματοδότησης: Ο προϋπολογισμός εξόδων των οικείων Περιφερειών

Ε. Πρόσβαση σε λοιπά αγαθά

ΕΚΔΡΟΜΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

Παιδικές Εξοχές - Κατασκηνώσεις Κρατικού Προγράμματος

Σκοπός: Φιλοξενία παιδιών με χαμηλό οικογενειακό εισόδημα, ατόμων με αναπηρίες, οικογενειών και ηλικιωμένων ατόμων.

Πηγή Χρηματοδότησης: Χρηματοδοτούνται από το Τακτικό Προϋπολογισμό του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας.

Πρόγραμμα κατασκηνώσεων και λουτροθεραπείες για άτομα Γ Ηλικίας

Το Υπουργείο υλοποιεί κάθε χρόνο πρόγραμμα κατασκηνώσεων και λουτροθεραπείας για άτομα Γ ηλικίας σε όλη τη χώρα, από το μήνα Ιούνιο έως και το μήνα Οκτώβριο, διάρκειας (10) ημερών, για κάθε ηλικιωμένο άτομο. (Έκθεση 2003-2005) Στο πρόγραμμα αυτό έχουν δυνατότητα συμμετοχής ολοι οι ηλικιωμένοι της χώρας, προηγούνται όμως όσοι α) έχουν χαμηλό κοινωνικοοικονομικό επίπεδο β)βρίσκονται σε κατάσταση πρόσφατης χηρείας και γ) γενικά αδυνατούν να πραγματοποιήσουν θερινές διακοπές.(Δ/ση

προστασίας οικογένειας).

Πηγή Χρηματοδότησης: χρηματοδοτείται από τον Τακτικό Προϋπολογισμό του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας.

Πρόληψη του κινδύνου αποκλεισμού

B. Αρωγή στην οικογένεια - Δράσεις για την Τρίτη ηλικία

1. Επέκταση του Προγράμματος «Βοήθεια στο σπίτι»

Με τις διατάξεις των Ν. 3146/2003 και 3329/2005 δόθηκε παράταση του προγράμματος «Βοήθεια στο Σπίτι» το οποίο υλοποιείται από τους ΟΤΑ μέσω των 101 Μονάδων, για την κάλυψη των βασικών αναγκών κοινωνικής φροντίδας των ηλικιωμένων που δεν αυτοεξυπηρετούνται πλήρως και διαβιούν μοναχικά και των ατόμων με αναπηρία και λόγω της χαμηλής γεννητικότητας η αύξηση των ατόμων άνω των 65 ετών αποτελεί χαρακτηριστικό της σύγχρονης Ελλάδας και των περισσοτέρων ευρωπαϊκών χωρών. Η οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη της χώρας μας καθώς και η βελτίωση του βιοτικού επιπέδου εξηγούν το ότι οι άνθρωποι σήμερα έχουν μακροβιότητα και παραμένουν δραστήρια μέλη της κοινωνίας. Τα άτομα της Γ' ηλικίας αποτελούν κεφάλαιο για κάθε κοινωνία και οφείλουμε στα πλαίσια πολιτισμού που μας διέπει να έχουμε απέναντι τους και την ανάλογη στάση. Το Υπουργείο Υγείας και κοινωνικής αλληλεγγύης ανέπτυξε και εφαρμόζει ένα δίκτυο υπηρεσιών και προγραμμάτων, το οποίο αποσκοπεί κυρίως κοινωνική και οικονομική στήριξη των ηλικιωμένων ατόμων, στην εξασφάλιση της αυτόνομης διαβίωσης τους, την παραμονή τους στο οικογενειακό τους περιβάλλον και στη διατήρηση της ψυχοσωματικής τους υγείας.

Το Υπουργείο προχώρησε στη δημιουργία του δικτύου κοινωνικής αλληλεγγύης, δηλαδή σε Υπηρεσίες που εξασφαλίζουν τον συντονισμό των δραστηριοτήτων των εμπλεκόμενων φορέων και την αναβάθμιση του ρόλου της τοπικής αυτοδιοίκησης. Επίσης προωθεί τον εθελοντισμό και τη συνεργασία μεταξύ των φορέων του δημοσίου τομέα και των εθελοντικών οργανώσεων, έχει δε συνάψει συμβάσεις με μονάδες φροντίδας ηλικιωμένων, μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα (Ν.Π.Ι.Δ) για οικονομικά αδύνατα, ανασφάλιστα, ηλικιωμένα άτομα και η σχετική δαπάνη καλύπτεται από το προϋπολογισμό εξόδων των περιφερειών με επιχορήγηση

της αναφερόμενης Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης.

Επίσης με τις διατάξεις του άρθρου 13 του Ν. 3106/2003 (**ΦΕΚ 3012003**) δίνεται η δυνατότητα σε Υπηρεσίες Υπουργείων και Περιφερειών, ΝΠΔΔ, ΝΠΙΔ, Εκκλησία να υποβάλουν για έγκριση στο Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης προγράμματα «Βοήθεια στο σπίτι».

ΚΕΝΤΡΑ ΑΝΟΙΚΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΩΝ (Κ.Α.Π.Η.)

Οι δράσεις αυτές αναπτύσσονται από τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

ΚΕΝΤΡΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΩΝ (Κ.Η.Φ.Η.)

Δημιουργήθηκαν **Κέντρα Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων** (Κ.Η.Φ.Η.) σε αστικές και ημιαστικές περιοχές, τα οποία θα συνδέονται λειτουργικά με τα ΚΑΠΗ. Στα κέντρα αυτά, θα φιλοξενούνται, κατά την διάρκεια της ημέρας, ηλικιωμένα άτομα μη δυνάμενα να αυτοεξυπηρετηθούν απόλυτα (άτομα με κινητικές δυσκολίες, ηλικιωμένα άτομα μη δυνάμενα να αυτοεξυπηρετηθούν απόλυτα

(άτομα με κινητικές δυσκολίες, άνοια κλπ), των οποίων το οικογενειακό

περιβάλλον που τα φροντίζει εργάζεται ή αντιμετωπίζει σοβαρά κοινωνικά προβλήματα ή προβλήματα υγείας και δεν μπορεί να ανταποκριθεί στην φροντίδα που έχει αναλάβει. Τα Κ.Η.Φ.Η. ιδρύονται και λειτουργούν από Δημοτικές Επιχειρήσεις, Διαδημοτικές Επιχειρήσεις, Ενώσεις Δημοτικών Επιχειρήσεων, Φορείς Ιδιωτικού Δικαίου μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, διασυνδέονται δε, σε λειτουργικό επίπεδο με ΚΑΠΗ που ενδεχομένως υπάρχουν στην ίδια περιοχή. Συνεργάζονται επίσης με τοπικούς φορείς που παρέχουν κοινωνικές υπηρεσίες και εφαρμόζουν ανάλογα ή παρεμφερή προγράμματα, καθώς και με μονάδες υγείας.

Πρόγραμμα "ΤΗΛΕΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ"

Από το 2000 άρχισε η εφαρμογή του πιλοτικού προγράμματος <<Τηλεβοήθεια στο Σπίτι>> στους Δήμους που υλοποιείται ήδη το

πρόγραμμα Βοήθεια στο Σπίτι. Σκοπός του προγράμματος αυτού είναι η παροχή της δυνατότητας άμεσης επικοινωνίας των μοναχικών διαβιούντων μη αυτοεξηπυρετούμενων ηλικιωμένων ατόμων με το συγγενικό ή φιλικό τους περιβάλλον καθώς και με υπηρεσίες άμεσης παρέμβασης, έτσι ώστε να αισθάνονται λιγότερο ευάλωτοι και ανασφαλείς και να παραμείνουν στο χώρο της επιλογής τους.

Το **Πρόγραμμα Βοήθεια στο Σπίτι** που η συνέχιση του ήδη εφαρμοζόμενου προγράμματος καθώς και η λειτουργία νέων μονάδων σε όλη τη χώρα και κατά προτεραιότητα στις απομακρυσμένες ορεινές και νησιωτικές περιοχές προσφέρει ιδιαίτερα σημαντικές υπηρεσίες σε ηλικιωμένους και σε Άτομα με Αναπηρίες, μη εξυπηρετούμενα, που διαβιούν μοναχικά και το εισόδημα τους δε το επιτρέπει να εξασφαλίσουν υπηρεσίες και μέσα εξυπηρέτησης.

Μέχρι σήμερα έχουν δημιουργηθεί 1120 μονάδες <<βοήθεια στο σπίτι>> εκ των οποίων;

99 Μονάδες <<Βοήθεια στο Σπίτι>> του Εθνικού Προγράμματος

181 Μονάδες Κοινωνικής Μέριμνας που χρηματοδοτήθηκαν από το Β ΚΠΣ και συνεχίζουν στο πλαίσιο του Γ ΚΠΣ

840 Μονάδες <<Βοήθεια στο Σπίτι>> που χρηματοδοτούνται από το Γ ΚΠΣ

Για τη αποδοτικότερη λειτουργία και στήριξη του προγράμματος, έχουν παραχωρηθεί (άνευ τιμήματος κατά πλήρη κυριότητα) σε Δήμους από το Υπουργείο 612 πολυμορφικά αυτοκίνητα.

Επίσης με τις διατάξεις του Ν. 3106/2003 δίνεται η δυνατότητα και σε άλλους φορείς να εφαρμόσουν το πρόγραμμα, με σκοπό να διασφαλισθεί το δικαίωμα των ηλικιωμένων καθώς και των ατόμων που αντιμετωπίζουν πρόσκαιρα ή μόνιμα κοινωνικά προβλήματα, ή προβλήματα υγείας ή αναπηρίας, να παραμείνουν στο φυσικό και κοινωνικό τους περιβάλλον να διατηρηθεί η συνοχή της οικογένειας τους, να αποφύγουν την χρήση της ιδρυματικής φροντίδας ή τον κοινωνικό αποκλεισμό, να εξασφαλίσουν αξιοπρεπή και υγιή διαβίωση και να βελτιώσουν την ποιότητα ζωής τους.

Το **πρόγραμμα στεγαστικής συνδρομής** αναφέρεται σε ανασφάλιστους ηλικιωμένους και οικονομικά αδύνατους ηλικιωμένους άνω των 65 ετών καθώς και σε ζεύγη ανασφάλιστων και οικονομικά αδυνάτων ηλικιωμένων που στερούνται αποδεδειγμένα στέγης και διαμένουν σε μισθωμένο οίκημα, καταβάλλεται επίδομα στέγης υπό μορφή ενοίκου.

Στους ανασφάλιστους ηλικιωμένους παρέχεται η σύνταξη ανασφάλιστων στους ηλικιωμένους που έχουν υπερβεί το 65⁰ έτος της ηλικίας τους και δε λαμβάνουν σύνταξη από άλλο ασφαλιστικό φορέα καταβάλλεται σύνταξη ίσο με το ποσό της σύνταξης του ΟΓΑ, το οποίο προσαυξάνεται στην περίπτωση ύπαρξης συζύγου ή παιδιού κάτω των 18 ετών.

Η κλειστή περίθαλψη Ηλικιωμένων ατόμων παρέχεται από τις **Μονάδες Φροντίδας Ηλικιωμένων** οι οποίες λειτουργούν με τη μορφή Ν.Π.Ι.Δ και είναι μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα (ιδρύονται από φιλανθρωπικά Σωματεία, την Εκκλησία ή την Τοπική Αυτοδιοίκηση αλλά και από ιδιώτες).

Συμπεράσματα

Η παγκοσμιοποίηση είναι μια ενιαία κοινωνικοοικονομική και πολιτική διεργασία που ενδιαφέρει ως συνήθως την ανάπτυξη παραγωγικών δυνάμεων με οικονομικές και κοινωνικές σχέσεις διεθνώς και η κυκλοφορία των αγαθών, υπηρεσιών, κεφαλαίου, τεχνολογιών και ανθρώπων πραγματοποιείται πλέον σε παγκόσμια κλίμακα, καθώς οι χώρες σε ολόκληρο τον κόσμο ανοίγονται και έρχονται σε ολοένα μεγαλύτερη επαφή μεταξύ τους.

Μια συνθήκη που αλλάζει μια καινούργια πραγματικότητα δημιουργείται αναφερόμενοι στα μοντέλα οργάνωσης και διοίκησης των συστημάτων πρόνοιας που την εποχή που δημιουργηθήκαν μέχρι αυτή τη στιγμή που μιλάμε έχουν εξελιχθεί και πολλές από τις θέσεις που είχαν άλλες εφαρμόζονται και άλλες όχι καθώς σε υπερεθνικό επίπεδο κάθε έθνος έχει τη δική του ιδιαιτερότητα ως προς τις βασικές ανάγκες που έχουν προτεραιότητα για να πραγματοποιηθούν αλλά και με τις οικονομικές δυνατότητες που έχει κάθε κράτος για να εφαρμόσει την κοινωνική πολιτική. Υπάρχουν μέσα από το καταστατικό χάρτη του ΟΗΕ οι βασικές αρχές της κοινωνικής πολιτικής που έχουν ως γνώμονα τα κράτη μέλη του οργανισμού, στην ευρωπαϊκή κοινωνική πολιτική πρέπει να προσαρμοστεί ως ένα μέρος ενεργού κράτους πρόνοιας, προκειμένου να εξασφαλισθεί η οικονομική αποδοτικότητα της εργασίας ώστε να εξασφαλισθεί η οικονομική αποδοτικότητα της εργασίας παρά τη γήρανση του πληθυσμού να και προαχθεί η κοινωνική ένταξη και να παρέχονται ποιοτικές υπηρεσίες υγείας και να εξασφαλιστεί η κοινωνική σταθερότητα που θα προωθήσει την κοινωνική ολοκλήρωση. Η άγνωστη κοινωνία των πολιτών που και αυτή με τη σειρά της θέλει μέσα από τον εθελοντισμό να συμμετέχει στα κοινά για το γενικό καλό της κοινωνίας και η πολιτεία θα πρέπει συμμετέχει και να ασκήσει ενεργό πολιτική υπέρ του εθελοντισμού και να επεμβαίνει σε μια πιο συνηθισμένη ήπια μορφή με την επιχορήγηση.

Στην Ελλάδα επειδή υπάρχει μεγάλο δημογραφικό πρόβλημα δηλαδή έχουμε χαμηλό ποσοστό γεννήσεων, έχουμε ένα αντιστρόφως ανάλογο αποτέλεσμα και η αύξηση του προσδόκιμου ζωής των ανθρώπων και ως άμεση συνέπεια αυτών είναι μεγάλος αριθμός ατόμων που βρίσκονται στη γη ηλικία και έτσι είναι αναγκαίο να αλλάξει η πολιτική έναντι αυτού του προβλήματος δηλαδή να

παρθούν μετρά στήριξης οικονομικά αλλά και με υπηρεσίες στις οικογένειες με στόχο την αύξηση των γεννήσεων και να γίνει κατανοητό στους ανθρώπους να προλαμβάνουν τις ασθένειες παρά να θεραπεύουν, να καταρτίζονται στα νέα δεδομένα της δουλειάς για να μπορούν να παραμείνουν ή στην εύρεση νέας εργασίας, απώτερος στόχος της να είναι να μειωθεί η ανεργία αυτό το τελευταίο είναι η επίσημη θέση της ευρωπαϊκής ένωσης.

Στην μετανάστευση θα πρέπει να εφαρμοσθεί η μεταναστευτική πολιτική της χώρας μας, έχουν γίνει αρκετά βήματα σε θέματα υποδομής (όπως η διανομή, σίτιση και κοινωνική στήριξη), για την παράνομη εισροή των μεταναστών στην χώρα μας, η Ευρώπη να αναλάβει και αυτή το ρολό της ώστε να υπάρχει γενική μεταναστευτική πολιτική για τα κράτη-μέλη της Ε.Ε. Όσον αφορά την κοινωνική εργασία είναι ότι είναι αναγκαίο να δοθούν χρήματα για την εφαρμογή της κοινωνικής πολιτικής τόσο στα ήδη υπάρχοντα προγράμματα αλλά και στην δημιουργία νέων και να ανταποκρίνονται στις πραγματικές ανάγκες της κοινωνίας με ορίζοντα μακροπρόθεσμο. Να δοθούν περισσότερα δικαιώματα παρέμβασης στους κοινωνικούς λειτουργούς με βασικό γνώμονα την επίλυση των προβλημάτων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- 1) **Αμίσης Γαβριήλ Ν., Αρχές Οργάνωσης και Λειτουργίας του Συστήματος Κοινωνικής Πρόνοιας "Το Ελληνικό μοντέλο των κοινωνικών υπηρεσιών και η Ευρωπαϊκή εμπειρία", εκδόσεις Παπαζήση.**
- 2) **Αποστολίδης Λουκάς, Το εθελοντικό κίνημα στην Ελλάδα και η κοινωνία των πολιτών, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα, 2002**
- 3) **Βενιέρης Δημήτρης, Χρίστος Παπαθεοδώρου, Η κοινωνική πολιτική στην Ελλάδα προκλήσεις και προοπτικές, Αθήνα 2003,**
- 4) **Ιατρίδης Δημήτρης - Καθηγητής Κοινωνικού Σχεδιασμού, Boston College Μεταπτυχιακή Σχολή Κοινωνικής Εργασίας, Το Κράτος Κοινωνικής Πρόνοιας «Η Παγκόσμια Προοπτική» Νοέμβριος, 1998¹.**
- 5) **Κουκιάδης Ιωάννης Δ., Η κοινωνική Ευρώπη, Αναζητώντας το νέο κοινωνικό κεντημένο, εκδόσεις παρατηρητής Θεσσαλονίκη ,Δεκέμβριος 2000, α έκδοση**
- 6) **Μαρίδα Γ. Δ., Το σύγχρονο κοινωνικό κράτος, εκδόσεις Αντ.Ν.Σακκούλα, Αθήνα, 1998.**
- 7) **Σακελλαρόπουλος Θεόδωρος, Ευρωπαϊκή Κοινωνική Πολιτική, Εκδόσεις Κριτική Επιστημονική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 1993,**
- 8) **Σακελλαρόπουλος Θεόδωρος, Υπερεθνικές κοινωνικές πολιτικές την εποχή της παγκοσμιοποίησης. Εκδόσεις Κριτική, α έκδοση: Μάιος 2001**
- 9) **Σωτηροπούλου Δημήτρης Α., Η Άγνωστη Κοινωνία Πολιτών Τρέχουσες Αντιλήψεις και Ερωτήματα για την Κοινωνία των Πολιτών σελ.20-24, Εθελοντές και Κράτος: Οι Σειρήνες της Συμφυσης¹ Εισαγωγή: Ο εθελοντισμός μεταξύ μεσσιανισμού και ρεαλιστικής ουτοπίας Βασίλης Βουτσάκης**
- 10) **«ΕΚΛΟΓΗ» ΑΡ.63 Περιοδικό Κοινωνικών Λειτουργών Ελλάδας Απρίλιος 1984 "Το κράτος πρόνοιας και η κοινωνική εργασία" συγγραφέας Μ.ΑΣΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΥ, Ο. ΖΑΡΝΑΡΗ**
- 11) **<<Παγκοσμιοποίηση>> Μύθος η συγκάλυψη της καπιταλιστικής φύσης του σύγχρονου Κόσμου ' Της Ελένης Μπελού Μάρτιος 2003**

12) European Commission, Join report on social inclusion 2004 Printed in Belgium.

13) **Δελτίο της Ευρωπαϊκής Ένωσης**, Printed in Belgium 3•2000, **Ευρωπαϊκές Κοινότητες** .

14) **Έκτακτο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβόνας (Μάρτιος 2000): προς την Ευρώπη της καινοτομίας και της γνώσης**

15) **Κατευθυντήριες γραμμές για τις πολιτικές της απασχόλησης (2005-2008) "Σύνοψη της νομοθεσίας"**. 12/04/2005

16) **Ανακοίνωση Προς το Εαρινό Συμβούλιο-Συνεργασία για την οικονομική μεγένθυση και την απασχόληση-Ανακοίνωση του Προέδρου Μπαρόσο σε συνεννόηση με τον Αντιπρόεδρο Φερχόγιεν** {SEC(2005)192} {SEC(2005)193} **Βρυξέλλες, 2/2/2005.**

17) © **Ευρωπαϊκές Κοινότητες, Η παγκοσμιοποίηση στην υπηρεσία όλων μας ,Η Ευρωπαϊκή Ένωση και το παγκόσμιο εμπόριο. Ευρωπαϊκή Επιτροπή Γενική Διεύθυνση Τύπου και Επικοινωνίας, Εκδόσεις: B-10490, Bruxelles/Brussel, , 2003, Printed Belgium**

18) © **Ευρωπαϊκές Κοινότητες, Ευρωπαϊκή πολιτική απασχόλησης και κοινωνική πολιτική: μια πολιτική για τον άνθρωπο, Διοικητική μονάδα << Εκδόσεις>>, rue de la Loi 200, B-1049 Bruxelles, 2000**

19) **Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αντίληψης, Έκθεση Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Κοινωνική Ένταξη 2003-2005, Προτεραιότητες και Μέτρα Πολιτικής για την Κοινωνική Ενσωμάτωση 2005-2006, Απρίλιος 2005**

20) **Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αντίληψης, Προνοιακή Πολιτική για άτομα με αναπηρίες, 2006**